
Katarína Karabová · Nicol Sipekiová

Latinský jazyk

pre medievalistov

III.

fftu

Vysokoškolská učebnica
Trnava 2013

Recenzenti

Prof. PhDr. Daniel Škoviera, PhD.

Mgr. Erika Juráková, PhD.

Vydanie tejto vysokoškolskej učebnice vzniklo v rámci riešenia projektu *Inovatívne formy vzdelávania v transformujúcom sa univerzitnom vzdelávaní* (ITMS kód projektu 26110230028) – Príprava študijného programu *Medievalistika*, ktorý podporila Európska únia prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu a MŠVV SR v rámci Operačného programu vzdelávanie. Text vznikol na Katedre histórie Filozofickej fakulty v Trnave.

© Katarína Karabová · Nicol Sipekiová · 2013

© Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave · 2013

ISBN 978-80-8082-635-2

Latinsko-slovenský slovník

Tento slovník je určený predovšetkým pre užívateľov skrípt *Latinčina pre medievalistov I.* a *Latinčina pre medievalistov II.* Slovná zásoba v ňom obsiahnutá vychádza zo základného slovného fondu klasickej latinčiny a zohľadňuje najmä slovnú zásobu cvičení a vybraných textov v uvedených skriptách. So zreteľom na vymedzený rozsah tohto slovníka však odporúčame pre prácu s ďalšími súvislými antickými textami aj použitie štandardného Latinsko-slovenského slovníka od Júliusa Špaňára, resp. iných slovníkárskych prác.

Latinské heslá sú v tomto slovníku zoradené abecedne. Za latinským heslom v kurzíve sa uvádza základný gramatický aparát, po ňom nasledujú slovenské významy hesla. Pri substantívach sa uvádza nominatív singuláru, koncovka genitívu singuláru a rod. V niektorých prípadoch sú v zátvorke vyznačené aj iné nepravidelné tvary daného hesla. Trojvýchodné adjektíva sa uvádzajú v nominatíve singuláru mužského rodu, po ňom nasleduje koncovka ženského a stredného rodu. Pri dvojvýchodných adjektívach je nominatív singuláru spoločný pre mužský a ženský rod, osobitnú koncovku má stredný rod. Pri jednovýchodných adjektívach sa uvádza tvar nominatívu singuláru pre všetky tri rody a za ním genitív singuláru. Pravidelné slovesá sa uvádzajú v podobe: úplný tvar slovesa v 1. osobe singuláru indikatívu prézenta, koncovka infinitívu prézenta, 1. osoba singuláru indikatívu perfekta a supínium, resp. participium futúra. Pri deponentných slovesách sa uvádza 1. osoba singuláru indikatívu prézenta, infinitív prézenta a 1. osoba singuláru indikatívu perfekta.

Pri význame jednotlivých hesiel sa vychádza zo základného významu slova, uvádzajú sa však aj ďalšie významy. Jednotlivé heslá sú doplnené o špeciálne slovné spojenia a väzby, ktoré sa odlišujú od slovenčiny.

Zoznam skratiek

<i>AcI</i>	akuzatív s infinitívom
<i>abl.</i>	ablatív
<i>adv.</i>	príslovka
<i>akuz.</i>	akuzatív
<i>al.</i>	alebo
<i>alci</i>	alicui (komu)
<i>alci rei</i>	alicui rei (čomu), 3. pád
<i>alcis</i>	alicuius (koho, či), 2. pád

<i>alqua re</i>	aliqua re (čím), 6. pád
<i>alqm</i>	aliquem (koho), 4. pád
<i>alqo</i>	aliquo (kým), 6. pád
<i>cit.</i>	citoslovce
<i>dat.</i>	datív (3. pád)
<i>f.</i>	ženský rod
<i>gr.</i>	grécky
<i>gram.</i>	gramaticky
<i>komp.</i>	komparatív
<i>m.</i>	mužský rod
<i>n.</i>	stredný rod
<i>neskl.</i>	nesklonné
<i>pl.</i>	množné číslo
<i>po Kr.</i>	po Kristovi, nášho letopočtu
<i>pr. Kr.</i>	pred Kristom, pred naším letopočtom
<i>predl.</i>	predložka
<i>prech.</i>	prechodne
<i>sg.</i>	jednotné číslo
<i>subst.</i>	podstatné meno
<i>superl.</i>	superlatív
<i>st.</i>	storočie
<i>voj.</i>	vojenský

A.

ā, ab (predl. s abl.; *a* len pred spoluhláskou, *ab* pred samohláskami
abaliēnō, āre, āvī, ātum (*ā mē*)
odcudzujem (si); odvracať
abdicō, āre, āvī, ātum odoprieť, zamietnuť
abditus, a, um skrytý, schovaný; vzdialený,
odľahlý
abdō, ere, didō, ditum odstraňovať,
vzd'alať, skrývať, utajovať

abdūcō, ere, dūxī, ductum odvádzať, *a. in matrimonium* vziať si za ženu, za manželku
abeō, īre, iī, itum odísť, odoberať sa preč
aberrō, āre, āvī, ātum zablúdiť,
odchyľovať sa, pomýliť sa
abhorreō, ēre, uī, – ab alqa re s hrôzou sa odvracať, desiť sa
abiciō, ere, iēcī, iectum odhadzovať,
zahadzovať; povaliť, zhodiť na zem
abigō, ere, ēgī, āctum odháňať, zaháňať,
odplašiť; ukradnúť

abripīō, ere, ripuī, reptum odtrhnúť,
odvliecť
abnegō, āre, āvī, ātum odopriet', tvrdiť nie,
popierať
abolitiō, ōnis, f. odstránenie, zrušenie,
zničenie
Aborīginēs, um, m. Aboríginovia, latinský
kmeň, od ktorého Rimania odvodzovali
svoj pôvod
abripīō, ere, ripuī, reptum odvliecť, obrat'
abscīdō, ere, cīdī, cīsum odrezávať,
odtínať, odoberať, *a. spem* beriem nádej
absēns, entis neprítomný, vzdialený
absentia, ae, f. neprítomnosť
absolūtus, a, um odviazaný, nezávislý;
dokončený, dokonalý
absolvō, ere, solvī, solūtum odviazať,
oslobodiť
abstinēns, entis zdržanlivý; nezištný
abstinentia, ae, f. zdržanlivosť, nezištnosť
abundō, āre, āvī, ātum pretekať, rozlievať;
oplývať, mať hojnosť
abūtor, ī, ūsus sum alqa re využiť; zneužiť
Acadēmīa, ae, f. Akadémia (háj pri Aténach
zasvätený héroovi Akadémovi, kde učil Platón)
accēdō, ere, cessī, cessum prikračovať,
pristupovať, približovať sa
accendō, ere, cendi, censum zapal'ovať
acceptus, a, um obľúbený, vítaný
accipiō, ere, cēpī, ceptum prijímať
accūsator, ōris, m. žalobca, žalobník
accūsō, āre, āvī, ātum obviňovať, žalovať
ācer, ācris, ācre ostrý, bystrý, prudký,
rázny

acerbitās, ātis, f. trpkosť; krutosť; strasť
acerbus, a, um trpký, kyslý, horký
Achillēs, is m. slávny grécky hrdina,
vyznamenal sa v bojoch pred Trójou
Achīvī, ōrum, m. Achajci, Gréci
aciēs, ēī, f. bystrosť; šík, boj
ācta, ōrum, n. činy, skutky, diela
acus, ūs, f. ihla
acūtus, a, um ostrý
ad (predl. s akuz.) k, ku, pri; pre
addō, ere, didī, ditum pridávať, pri-
pojovať, *a. operam* venovať
addūcō, ere, dūxī, ductum privádzať,
doviesť; *adductus* privedený, pohnutý
adeō (adv.) tak
adeō, īre, īī, ītum prísť, prichádzať
adhibeō, ere, hibuī, hibitum prikladať,
priberať, prizvať; vynaložiť, použiť
adhūc dosiaľ, doteraz
adiciō, ere, iēcī, iectum pridávať, pripájať
adimō, ēre, ēmī, emptum odobrať, vyrvať,
uchvacovať, zbavovať
adipīscor, ī, adeptus sum alqd do-
siahnuť, nadobudnúť
adiūmentum, ī n. pomoc, podpora
adiungō, ere, iūnxī, iūnctum priviazať,
spojiť
adiūtor, ōris, m. pomocník
adiuvō, āre, iūvī, iūtum alqm
podporovať, pomáhať; povzbudzovať
administrō, āre, āvī, ātum pomáhať;
obstarávať; konať; spravovať; veliť
admīrātiō, ōnis, f. obdivovanie, obdiv

admīror, āri, ātus sum alqd obdivovať,
čudovať sa
admisceō, ere, miscuī, mixtum primiešať,
pripojiť, pridať
admittō, ere, mīsī, missum pripustiť,
vpustiť
admodum veľmi, príliš
admoneō, ere, monuī, monitum napomínať,
vyzývať, upozorňovať
admoveō, ere, mōvī, motum pohybovať,
približovať, privádzať
adolescō, ere, ēvī, ultum dorastať, do-
spievať, rásť
adorior, īri, ortus sum alqm povstať proti
niekomu, napadnúť niekoho
adōrnō, āre, āvī, ātum ozdobovať
adsciscō (asciscō), ere, scīvī, scītum
prijatť, prevziať; nárokovať si
adsistō (assistō), ere, stitī, – postaviť sa,
prístupovať
adsidō (assīdo), ere, sedī, – sadnúť si,
posadiť sa, prisadnúť si
adsum, esse, affuī (adfūī), affuturus
(*adfutūrus*) som prítomný, pomáham,
zúčastňujem sa
adumbrō, āre, āvī, ātum načrtnúť,
nakresliť
adulēscēns, entis, m. dorastajúci, mladý
adulēscēntia, ae, f. mladosť, dospievanie
(od 17 do 30 rokov)
advehō, ere, vexī, vectum priväzať; *a. equō*
prísť na koni, *a. navi* priplaviť sa, *a. curru*
prísť na voze
adveniō, īre, vēnī, ventum prichádzať

adventus, ūs, m. príchod
adversārius, a, um protiľahlý,
nepriateľský, *m.* protivník, odporca, ne-
priateľ
adversus, a, um obrátený oproti niekomu,
proti stojaci; *adversum vulnus* rana spredu na
prsiax; protivný, odporujúci; nešťastný,
res adversae, fortūna adversa nepriaznivé,
nešťastné pomery, nešťastie
adversus, adversum (predl. s ak.)
proti, naproti
advocō, āre, āvī, ātum privolávať,
zvolávať; vzyvať
Aeacidēs, ae, m. Aiakovec, potomok
Aiakov – Achilles alebo jeho syn Pyrrhus
aedificium, iī, n. budova, stavisko
aedificō, āre, āvī, ātum stavať
aedīlis, is, m. edil, rímsky úradník
dohliadajúci na bezpečnosť, dopravu,
zásobovanie
aedilitās, ātis, f. edilita, edilský úrad
aedis (aedēs), is, f. chrám, *pl.* dom
Aegaeus, a, um egejský
Aegātēs, ium, f. (insulae) Egatské
ostrovy pri zap. Sicílii
aeger, gra, grum chorý
aegrotō, āre, āvī, ātum byť chorý,
chorľavietť
aegrōtus, a, um chorý
Aegyptius, a, um egyptský; *m.* Eryp-
t'an
Aegyptus, ī, f. Egypt
aeneus (ahenus), a, um kovový, medený,
bronzový

aequālis, e rovný, rovnaký, súčasný;
m. rovesník, vrstovník
Aequi, ōrum, m. Aequovia, kmeň v Latii
aequitās, ātis, f. rovnosť, nestrannosť,
spravodlivosť
aequō, āre, āvī, ātum rovnať, urovnávať;
vyrovnávať; prirovnávať
aequor, oris, n. rovina; morská hladina,
more
aequus, a, um rovný; priaznivý,
āēr, āeris, m. vzduch
aerarium, iī, n. pokladnica
aes, aeris, n. meď, kov, bronz; dlh *a.*
alienum dlhy, dlžoba
aestās, ātis, f. leto
aestimō, āre, āvī, ātum odhadovať,
oceňovať, *magni, parvi a.* vysoko, málo si
ceniť; posudzovať
aestīvus, a, um letný
aetās, ātis, f. vek, doba
aeternitās, ātis, f. večnosť
aeternus, a, um večný
aevum, ī, n. večnosť, dlhé trvanie, vek
affābilis, e vľúdný
afferō, ferre, attulī, allātum prinášať,
poskytovať, pôsobiť
afficiō, ere, fēcī, fectum pôsobiť; *a. alqm*
alqa re zaopatriť niekoho niečím; *a. beneficio*
udelieť, poskytnúť, preukázať dobrodenie,
a. dolore spôsobiť, spôsobiť bolesť, *a. gaudio*
urobiť radosť, naplniť radosťou, obveseliť;
a. iniuriam ukrivdiť
affirmō, āre, āvī, ātum tvrdiť, uisťovať

affligō, ere, flīxī, flīctum biť, vraziť,
poraziť; *pas.* byť zasiahnutý
affor, fārī, fātus sum prihovoriť sa; vzyvať,
prosiť
Āfrica, ae, f. Afrika
Agamemnōn, ōnis, m. Agamemnón,
mykénsky kráľ, veliteľ Grékov pred Trójou
Agedincum, ī, n. mesto v Galii, hlavné
mesto Senónov
ager, grī, m. pole, roľa, pozemok; *pl.*
vidiek, územie, kraj
Agēsilaus, ī, m. spartský kráľ
agger, eris, m. násyp
aggredior, ī, gressus sum prikročiť,
pristupovať; *a. alqm* napadnúť
Agis, idis, m. meno spartských kráľov
agmen, inis, n. zástup, vojsko, šik
agnōscō, ere, nōvī, nitum poznávať;
spomínať si; skúmať, pátrať
agō, ere, ēgī, āctum hnať, poháňať;
pochodovať, tiahnuť; znepokojovať; tráviť,
žiť *a. vitam* tráviť život; konať, robiť, *rēs*
agitur ide o vec; rokovať; sláviť
agricola, ae, m. roľník, sedliak
agrīcultūra, ae, f. roľníctvo,
poľnohospodárstvo
aiō (neúplné sloveso) hovoriť áno,
prisvedčať; tvrdiť
āla, ae, f. krídlo
alacer, cris, cre čulý, rezký, bystrý;
nadšený
alacritās, ātis, f. čulosť, rezkosť, bystrosť,
veselosť
albus, a, um biely; odetý v bielych šatách

Alcibiadēs, is, m. aténsky vodca a štátnik
ālea, ae, f. kocka
Alesia, ae, f. opevnené mandubijské mesto
v Galii (dnešné Alise-Sainte-Reine)
Alexander, drī, m. (Magnus) Alexander
Veľký, macedónsky kráľ; Priamov syn –
Paris
algor, ōris, m. mráz
aliās (adv.) inokedy, druhý raz; inak
alica, ae, f. krupica, krúpy
aliēnus, a, um cudzí, *aes alienum* dlžoba,
dlhy
aliōquī(n) ináč, inak; ostatne, napokon,
celkom, vôbec
aliquamdiū (za) nejaký čas, dosť dlho
aliquandō raz, niekedy
aliquis, aliquid niekto, niečo, (adj.) *aliquī,*
qua, quod niektorý, nejaký
aliquot niekoľko
aliquotiē(n)s niekoľko raz, niekoľkokrát
aliter inakšie, ináč, iným spôsobom
alius, a, um (gen. *alterīus, dat. aliī*)
iný, *alius* – *alius* jeden – druhý
alligō, āre, āvī, ātum priväzovať; zväzovať
Allobrogēs, um, m. Allobrogovia, keltský
kmeň
alloquor, ī, locūtus sum oslovovať,
prihovárať sa
alō, ere, aluī, altum (alitur) živiť, chovať
Alpēs, ium, f. Alpy
alter, a, um (gen. *alterīus, dat. alterī*)
druhý, iný, blížny; opačný *alter* – *alter*
jeden – druhý
altitūdō, inis, f. výška, hĺbka

altus, a, um vysoký, hlboký, *altum*
mare šíre more
alveus, ī, m. dutina; úľ
amāns, antis milujúci, láskavý; *vir patriae*
a. vlastenec
amārus, a, um horký, trpký
Amazōnes, um, f. Amazonky, bojovné ženy
ambiguus, a, um obojaký, pochybný,
dvojmyselný, záhadný, nejasný
ambō, ae, ō oba, obaja, obe
ambulō, āre, āvī, ātum prechádzať sa,
chodiť okolo
ambūrō, ere, ussī, ustum páliť, spáliť
amīcitia, ae, f. priateľstvo
amīculum, ī, n. odev, oblek, plášť
amīcus, a, um priaznivý, priateľský,
m. priateľ
āmittō, ere, mīsī, missum prepúšťať, stratiť,
prísť o čo; vzdať sa
amnis, is, m. rieka, prúd, tok
amō, āre, āvī, ātum milovať, ľúbiť,
mať rád
amoenus, a, um pôvabný, príjemný,
utešený
amor, ōris, m. láska
amplector, tī, amplexus sum objímať, vinúť
sa k sebe
amplius (komp. prísl.) viac; ďalej, dlhšie
amplus, a, um priestranný, rozsiahly;
skvelý, nádherný, vznešený, slávny
amputō, āre, āvī, ātum odrezáť, odnímať
Amūlius, ī, m. kráľ v Albe Longe
an (rozluč. opytov. častica) a či, alebo; či
Anaxagorās, ae, m. grécky filozof

anceps, cipitis dvojaký, pochybný,
neistý, dvojsečný; dvojzmyselný
Anchīses, ae, m. Aeneov otec
ancīle, is n. (posvätný) štít
ancilla, ae, f. slúžka
ancora, ae, f. kotva
Andēs, ium, f. dedinka v sev. Itálii,
Vergiliovo rodisko
angustiae, ārum f. úžina, priesmyk
anima, ae, f. duša
animadvertō, ere, vertī, versum pozorovať,
všimáť si
animal, ālis, n. živočích, zviera
animus, ī, m. duch, duša, myseľ,
srdce, rozum, myslenie
annālis, is, m. (abl. *ī*) letopis
annōna, ae, f. ročný výnos, úroda, obilie,
drahota
annus, ī, m. rok
annuus, a, um ročný, výročný
anser, eris, m., f. hus
ante (adv.) predtým, *sex annis ante* pred
šiestimi rokmi; (predl. s ak.) pred *ante*
portam pred bránou
anteā predtým, prv, skôr
antecēdō, ere, cessī, cessum predchádzať,
postupovať, napredovať; prevyšovať,
vynikať nad niekým
anteferō, ferre, tulī, lātum popredku niešť,
alqm alci dávať prednosť komu (čomu)
pred kým (čím) *a. pacem bello* dávať
prednosť mieru pred vojnou
antequam (časová spojka) prv než, skôr
ako

Antiochus, ī, m. meno sýrskych kráľov
antiquitās, ātis, f. starodávnosť, starovek
antiquus, a, um starý, starodávny
antistō, āre, stetī, –, vpredu stáť, *alci alqa*
re vynikať nad kým čím
M. Antōnius, iī, m. Antónius, člen druhého
triumvirátu (r. 43 pr. Kr.)
ānulus, ī, m. prsteň, obrúčka
anus, ūs, f. stareňka
Apellēs, is, m. slávny grécky maliar
(IV. stol. pr. Kr.)
aper, prī, m. kanec, diviak
aperiō, īre, aperuī, apertum otvárať,
odomkovať, sprístupňovať, odhaliť;
prezradiť
apertus, a, um otvorený, odkrytý, voľný;
zrejmy, jasný
apertum, ī n. rovina
apis, is, f. včela
Apollō, inis (ōnis), m. Apollón, boh slnka
apparātus, ūs, m. príprava; voj. výstroj;
nádhera
appāreō, ere, pāruī, itūrus ukázať sa,
zjaviť sa; *apparet* je zřejmé
apparō, āre, āvī, ātum pripravovať,
chystať (sa)
appellō, āre, āvī, ātum oslovovať, nazývať,
menovať
appellō, ere, pulī, pulsum priháňať,
postrkovať; *a. navem* kotviť
appetō, ere, petīvī, petītum alqd hnať sa,
ponáhľať, túžiť, bažiť, usilovať sa, blížiť
sa, *ver appetit* blíži sa, nastáva jar

Appius Claudius Caecus rímsky štátnik, cenzor (321 pr. Kr.), pôvodca voj. cesty *via Appia* vedúcej z Ríma do Capuy
applicō, āre, āvī, ātum pripojiť, pridružiť
appōnō, ere, posuī, positum predkladať; pripájať, prikladať
apprehendō, ere, prehendī, prehensum chytiť, polapiť, vziať; chopiť sa
appropinquō, āre, āvī, ātum ad alqd alebo *alci reī* približovať sa
Aprīlis, e aprílový, *m.* apríl
aptus, a, um príhodný, súci
apud (predl. s akuz.) pri, na, blízko čoho; podľa *apud magistrātus* pred úradmi
Apūlia, ae, f. *Apulia*, krajina v juž. Itálii
aqua, ae, f. voda, vodovod; dážď; *pl.* kúpele, liečivé vody, pramene
aquila, ae, f. orol; odznak légie
aquilifer, erī, m. orlonosič, zástavník légie
āra, ae, f. oltár
Arabs, is, m. Arab
arānea, ae, f. pavúk; pavučina
arātor, ōris, m. oráč
arātrum, ī, n. pluh
arbitrium, īī, n. rozhodnutie
arbitror, ārī, ātus sum pozorovať; domnievať sa, usudzovať
arbor, ōris, f. strom
arceō, ēre, uī, – obmedzovať, prekážať
arcessō, ere, sīvī, ītum privolať, zavolať; zažalovať
Archelaus, ī, m. – Archelaos I., macedónsky kráľ v r. 413 – 399 pr. Kr.

Archimēdēs, is, m. grécky matematik a fyzik
architectus, ī, m. staviteľ, tvorca
arcus, ūs, m. luk, oblúk, dúha, zakrivenie
ārdeō, ere, ārsī, ārsūrus horieť, plápoliť; vzplanúť
ārdor, ōris, m. žiara, horúčava, lesk, svit, blýskanie; nadšenie, vášeň
arduus, a, um strmý, príkry, rázny; obťažný, namáhavý
ārescō, ere, āruī, – schnúť, vysychať
argenteus, a, um strieborný
argentum, ī, n. striebro
Argīvus, a, um argejský, grécky *subst. plur.* Argívčania, Gréci
arguō, ere, uī, – viniť, obviňovať
Ariadna, ae, f. Minoova dcéra
āridus, a, um suchý, vysušený
āridum, ī, n. súš, pevnina
ariēs, ētis, m. baran
Ariovistus, ī, m. kráľ Svébov
Aristīdēs, is, m. aténsky štátnik a vodca
Aristippus, ī, m. grécky mudrc, Sokratov žiak
Aristoteles, is, m. slávny grécky filozof (384 – 322 pr. Kr.)
arma, ōrum, n. zbraň, náradie; vojna, vojsko
armātus, a, um ozbrojený, *m.* ozbrojenci, vojaci
armō, āre, āvī, ātum vyzbrojiť, opatriť
náradím, náčiním
ārō, āre, āvī, ātum orať, obrábať pole

arripiō, ere, ripuī, reptum uchopiť,
pochytiť; privlastniť si
arrogāns, antis namyslený, bezočivý
arrogantia, ae, f. namyslenosť, spupnosť
ars, artis, f. umenie; obratnosť, zručnosť;
veda, vlastnosť, spôsob
Artaxerxēs, is, m. perzský kráľ
Artemīsium, iī, n. mesto s Artemidiným
chrámom v Euboi
artifex, icis, m. umelec, majster, pôvodca;
intrigán, podvodník
artificium, iī, n. umenie, umelecké
dielo
artus, a, um blízky, tesný; hustý
arx, arcis, f. hrad, zámok
as, assis, m. as, rímsky peniaz
ascendō, ere, scendī, scensum hore
vystupovať, dosiahnuť
asellus, ī, m. oslík, somárik
Asia, ae, f. Ázia
asinus, ā, m. osol, somár
asper, era, erum drsný, ostrý, surový; *res*
asperae protivenstvá, nehody, nešťastie
asperor, ārī, ātus sum alqd s pohrdaním
zamietat', opovrhovať, nevšímať si koho
aspiciō, ere, spexī, spectrum alqd
pozerať, hľadiť, dívať sa na koho
assequor, ī, secūtus sum alqd dosiahnuť,
dohnať koho
assiduus, a, um vytrvalý, neúnavný; stály
assuēfaciō, ere, fēcī, factum alqm aliqua re
alebo *ad alqd* navykať, privykať
assuēscō, ere, evī, ētum zvykať si, privykať

assuētus, a, um zvyknutý, navyknutý;
zvyčajný
astringō, ere, strīnxī, strictum priviazať,
obmedzovať
astu, n. (neskl.) mesto (najmä Atény)
at (odporovacia spojka) ale, lež, no, však
āter, ātra, ātrum čierny, tmavý, zlý;
jedovatý
Athēnae, ārum, f. Atény
Athēniensis, e aténsky, *m.* Aténčan
atque, ac (ac sa nepoužíva pred
samohláskami ani pred h) a k tomu, a
(tiež);
Atreus, ī, m. mykénsky kráľ
ātrium, iī, n. átrium, prijímacia miestnosť;
obydlie
atrōx, ōcis hrozný, krutý
attamen ale predsa
attentus, a, um pozorný
Attica, ae, f. Atika, krajina v stred. Grécku
Atticus, a, um atický; *T. Pomponius Atticus*
Ciceronov priateľ
attingō, ere, tigī, tāctum alqd dotýkať sa
attollō, ere, –, – zdvíhať, pozdvihovať
attonitus, a, um omráčený, zdesený
auctor, ōris, m. pôvodca, radca; autor
auctoritās, ātis, f. spoľahlivosť, platnosť;
dôstojnosť; rada
aucupor, ārī, ātus sum chytať vtákov
audācia, ae, f. smelosť, odvaha
audāx, ācis smelý, odvážny
audeō, ēre, ausus sum odhodlať sa,
odvážiť sa
audiēns, ntis počúvajúci, *m.* poslucháč

audiō, īre, īvī, ītum počuť; poslúchať
audītor, ōris m. poslucháč, žiak
aufferō, ferre, abstulī, ablātum odnášať,
odstraňovať; ulúpiť
aufugiō, ere, fūgī, – utiecť, uniknúť
augeō, ēre, auxī, auctum rozmnožovať,
zväčšovať
augur, uris, m. augur, veštec
augurium, iī, n. predpoveď, veštba
Augustus, ī, m. čestný titul rímskych
cisárov od Oktaviána; august
aureus, a, um zlatý
auris, is, f. ucho
aurum, i, n. zlato
auspicium, iī, n. pozorovanie vešteckých
vtákov, veštecké znamenie, veštba
aut alebo, *aut – aut* alebo – alebo
autem ale, však, lež
autumnus, ī, m. jeseň
auxilium, iī, n. pomoc, *auxilio*
(dat.) *venire, mittere* prísť na pomoc
pl. pomocné vojská, zbory
Avaricum, ī, n. hlavné mesto keltského
kmeňa Biturigov v Galii
avāritia, ae, f. skúposť, lakomosť
avārus, a, um skúpy, lakomý, *m.*
lakomec, držgroš
avehō, ere, vēxī, vectum odvážať, odnášať
aveō, ere, – (haveō, ēre) má len imper. *ave,*
avete! (have, havete!) buď zdravý (í), vitaj
(vitajte!); zbohom
āversus, a, um odvrátený, vzdialený;
nepriateľský
āvertō, ere, vertī, versum odvracať; odradiť

avis, is, f. vlak
āvocō, āre, āvī, ātum odvolať, odvrátiť
āvolō, āre, āvī, ātum odlietať
avunculus, ī, m. ujec
avus, ī, m. ded, starý otec
B
Babylōn, ōnis, f. Babylon
Bacchus, ī, m. Bacchus, boh vína; vinič,
víno
ballista, ae, f. kameňomet (vojenský stroj
na hádzanie kameňov)
bal(i)neum, ī, n. kúpeľňa, kúpeľ; (pl.)
kúpele
balteus, ī, m. pás, opasok
barbarus, a, um cudzozemský, cudzí
m. barbar, cudzinec
bāsium, iī, n. bozk
beātus, a, um blažený, požehnaný, šťastný
Belgae, ārum, m. Belgovia, kmeň v sev.
Galii
bellicōsus, a, um bojovný
bellicus, a, um vojenský
bellō, āre, āvī, ātum viesť vojnu, bojovať
Bellōna, ae, f. bohyňa vojny
bellum, ī, n. vojna
bēlua, ae, f. zvierka, zver, obluda, netvor
bene dobre
benedicō, ere, dixī, dictum dobrorečiť
benefaciō, ere, fēcī, factum dobre činiť
beneficium, iī, n. dobrodenie, milosť,
láskavosť
beneficus, a, um dobročinný, ochotný

benevolentia, ae, f. dobromyseľnosť,
láskavosť
benevolus, a, um dobrotivý, láskavý
benignus, a, um dobrosrdečný, ochotný
bēstia, ae, f. zvierá, divá zver, šelma
Biās, antis, m. jeden zo siedmich gréckych
mudrcov
bibō, ere, bibī, pōtum piť, vsať do seba
biceps, cipitis dvojhlavý
bīduum, ī, n. dva dni (za sebou)
bīnī, ae, a po dvoch, dvaja; dvojica, pár
bis dva razy, dvakrát
Biturīgēs, um, m. Biturigovia, galský kmeň
blandīmentum, ī, n. lichôtká
blandior, īrī, ītus sum lichotiť,
pochlebovať
blandus, a, um lichotivý, zaliečavý;
uhladený
Bo(h)ēmia, ae, f. Čechy
Bo(h)ēmus, ī, m. Čech
Boeōtī, ōrum, m. Bójovia, keltský kmeň
usadený v Čechách a v sev. Itálii
bonus, a, um dobrý (komp. *melior* lepší,
superl. *optimus* najlepší); *bonae artes* dobré
vlastnosti; *pl. bona, ōrum n.* imanie,
majetok; nadanie; *m.* vlastenec
bōs, bovis, m. býk, bujak, *f.* krava;
pl. statok, dobytok
bra(c)chium, īī, n. rameno
brevīs, e krátky
Brīses, ae, m. Apolonov kňaz
Britannī, ōrum, m. Briti
Britannia, ae, f. Británia

Brundisium, īī, n. prístav v Kalábrii
(dnešné Brindisi)
Brutus, ī, m. prímenie v rode Iuniov
būbō, ōnis, m., f. výr
bucca, ae, f. tvar, líce; ústa, papuľa
būcina, ae, f. zakrivený roh; trúbka, poľnica
bustum, ī n. ohnisko, hranica; hrob,
náhrobok
būtýrum, ī n. (būtýrus, ī, m.) maslo

C

C. Gaius (osobné meno)
caballa, ae, f. kobyľa
cacūmen, minis, n. hrot; vrchol, končiar
Cadmus, ī, m. zakladateľ Téb
cadō, ere, cecidī, cāsūrus padať; klesať
caecus, a, um slepý, zaslepený; skrytý
caedēs, is, f. zabitie, vražda; porážka
caedō, ere, cecidī, caesum biť, tĺcť,
bičovať
caelestis, e nebeský; *caelestēs, ium, m.*
nebešťania
caelum, ī, n. nebo, nebeská klenba, obloha
caelum, ī, n. rydlo, dláto
caere(i)mōnia, ae, f. posvätný obrad;
posvätná bázeň, úcta
Caesar, aris, m. rodinné meno rodu
Iuliovcov, C. Iulius Caesar (100 – 44 pr.
Kr.) štátnik, vojvodca a spisovateľ
caespes, itis, m. pažiť, trávnik
Calabria, ae, f. krajina v juhových. časti
Itálie, *Calabrī, ōrum, m.* Kalabrovia
calamitās, ātis, f. nehoda, nešťastie,
pohroma

calcar, aris, n. ostroha
calceus, ī, m. črievica, poltopánka
caleō, ēre, uī, itūrus byť teplý, horúci
calidus, a, um teplý, horúci; *n.* teplo, teplota
caligula, ae, f. vojenská črievica; priezvisko cisára Gaia Caligulu
callidus, a, um skúsený, zbehlý; vtipný
chytrý; ľstivý
calumnior, ārī, ātus sum krivo obviňovať, ohovárať
Campānia, ae, f. Kampánia, krajina v strednej Itálii; *adj. Campānus, a, um* kampánsky
campus, ī, m. rovina, pole
candidātus, ī, m. oblečený do bielej tógy, *m.* uchádzač o úrad, kandidát
candidus, a, um lesklý, snehobiely; žiarivý, jasný
canis, is, m. pes
Cannae, ārum, f. Kanny, mesto v Apúlii (juž. Itália) *Cannensis, e* kanenský
canō, ere, cecinī, cantātum spievať; písať; zvučať; prorokovať, veštiť
cantō, āre, āvī, ātum spievať; trúbiť
cānus, a, um sivý, šedivý, šedý
capessō, ere, sivi, ītum chytať; snažiť sa, usilovať sa; chytať čoho; *c. fugam* dávať sa na útek, *c. viam* vydávať sa na cestu
capillus, ī, m. vlas
capiō, ere, cēpī, captum alqd brať, chytať; dobyť, obsadiť; vyberať, voliť
capital, ālis, n. hrdelný zločin
captīvus, a, um zajatý, zlapený; *m.* zajatec

captō, āre, āvī, ātum chytať, lapať, poľovať; snažiť sa, usilovať sa
Capua, ae, f. hlavné mesto v Kampánii
caput, itis n. hlava; hrot, vrchol; človek, osoba; hlavné mesto; kapitola; *capitis damnāre* odsúdiť na smrť
carbō, ōnis, m. uhoľ, uhlie
carcer, eris, m. žalár, väzenie
careō, ēre, caruī, itūrus aliqua re byť bez čoho, nemať
caritās, ātis, f. vážnosť, úcta, láska; vysoká cena, drahota
carmen, minis, n. pieseň, báseň
Carnūtēs, um, m. Karnuti, keltský (galský) kmeň
carō, carnis, f. mäso, telo
carpō, ere, psī, ptum trhať, šklbať; uberať sa *c. viam* uberám sa cestou
carptim (adv.) po kusoch, po častiach
carrus, ī, m. voz so štyrmi kolesami
Carthāginiēnsis, e kartáginský, *m.* Kartáginec; *Carthāgō, inis, f.* Kartágo, hlavné mesto púnskej ríše v sev. Afrike
cārus, a, um drahý, milý; obľúbený
casa, ae, f. chyža, chatrč, chalúpka
cāseus, ī, m. syr
castellum, ī, n. opevnené miesto, pevnosť, hrad
castīgō, āre, āvī, ātum napomínať, karhať
castra, ōrum, n. tábor, *c. aestīva, hiberna* zimný, letný tábor, *c. movēre* pohnúť táborom, postupovať; vojsko
castus, a, um mravný, bezúhonný

cāsus, ūs, m. pád, úpadok, škoda, prípad,
náhoda, osud
catapulta, ae, f. katapult (stroj na hádzanie
kameňov)
Catīlīna, ae, m. priezvisko v rode
Sergiovcov, *L. Sergius C.* pôvodca
sprisahania r. 63 pr. Kr.
catus, a, um chytrý, bystrý
caupō, ōnis m. krčmár
causa, ae f. príčina, dôvod, podnet *meā, tuā,*
nostrā, vestrā causā kvôli mne, tebe, nám, vám
cautus, a, um opatrný, bezpečný
caveō, ēre, cāvī, cautum alqd ab alqō
chrániť sa, vystríhať sa
-*ce* (časť pripájaná k zámenám) tu, *hisce*
týmto
cēdō, ere, cessī, cessum ísť, kráčať,
ustupovať
cedrus, ī, f. céder, cédrový olej
celeber, bris, bre často navštevovaný,
slávny, všeobecne známy
celebritās, ātis, f. ruch, hlučnosť, častý
výskyt; slávnosť, oslava
celebrō, āre, āvī, ātum často navštevovať,
sláviť, oslavovať si, často robievat',
obl'ubovať si
celer, eris, e rýchly
celeritās, ātis, f. rýchlosť
cella, ae, f. cela, malá izbička; komora
cēlō, āre, āvī, ātum alqm alqd alebo *de*
alqa re skrývať, tajiť; zatajovať
celōx, ōcis m. f. rýchla loď
cēna, ae, f. obed
cēnō, āre, āvī, ātum obedovať, jesť

cēnseō, ēre, censuī, censum počítať,
odhadovať; hodnotiť, cenit'; pokladať,
domnievať sa
cēnsor, ōris, m. cenzor, odhadca, prísny
sudca, kritik
censūra, ae, f. cenzúra, cenzorský úrad;
dozor; súdny výrok
cēnsus, ūs, m. cenzus, odhad majetku,
sčítanie ľudu
Centaurus, ī, m. Kentaur
centēnī, ae, a po sto
centēsimus, a, um stý
centēsima, ae, f. stotina, jeden diel zo sto
centum sto
centrālis, e stredný, ústredný, centrálny
centuria, ae, f. oddiel majúci sto ľudí,
stotina, centúria (=1/60 légie = 1/2 manipula
= 1/6 kohorty)
centuriō, ōnis, m. centurión, veliteľ
centúrie
cēnula, ae, f. malý obed, mala hostina
Cerberus, ī, m. Kerberos, trojhlavý pes
strážiaci vchod do podsvetia
Cerēs, eris, f. staroitalská bohyňa úrody
cēreus, a, um voskový, z vosku
cernō, ere, crevī, crētum rozlišovať; jasne
vidieť; rozhodovať sa
certāmen, inis, n. zápas, preteky, škriepka
certē iste, zaiste, dozaista, naozaj, pravda
certō istotne, určite, dozaista
certō, āre, āvī, ātum zápasit'; usilovať sa;
bojovať
certus, a, um rozhodnutý, istý, určený,
priamy, zrejímavý

cerva, ae, f. laň
cervīx, īcis, f. šija, krk
cervus, ī, m. jeleň
cessō, āre, āvī, ātum váhať, otáľať;
odstupovať, upúšťať
cēterī, ae, a ostatní, druhí, iní
cēterum naostatok, konečne, ostatne, avšak
cētus, ī, m. morská obluda, veľká morská
ryba
ceu ako; práve tak ako; akoby
Charybdis, is, f. Charybda, morský vír pri
Mesine
chelys, yos, f. (ak. *yn*, vok. *y*) korytnačka,
lýra
Chrīstus, ī, m. Kristus, *ante Christum natum*
pred Kristom
chorus, ī, m. zborový tanec, zbor
v tragédiách; zástup
chronica, ae f. kronika, nápis
Chryses, ae, m. kňaz Apollónov
Chryseis, idis, f. Chryseovna, dcéra
Chrysova
cibārius, a, um patriaci k jedlu, zvyčajný *c.*
panis čierny chlieb
cibus, ī, m. pokrm, jedlo, potrava
cicāda, ae f. cvrček
cicātrix, īcis f. jazva, rana; rázštep
cicer, eris n. cícer
Cicerō, ōnis, m. rímske priezvisko v rode
Tulliovcov, *M. Tullius Cicerō* slávny
rímsky rečník a spisovateľ (106 – 43)
cilicium, īī n. prikrývka, koberec; odev
kajúcnika, prísne pokánie

Cimbrī, ōrum, m. Cimbrowia, germánsky
kmeň
Cimbricus, a, um cimberský
cinnātus, a, um kučeravý
cingō, ere, cīnxī, cīnctum opásať, ozbrojiť
sa; ovinúť, ovenčiť; obohnať
cingulum, ī, n. opasok, pás
cinis, eris, m. popol, prach
circā (predl. s akuz.) okolo, naokolo, pri,
blízko; (časovo) asi, o
circiter (adv.) okolo, asi, blízko
circulus, ī, m. kruh, kolo; kruhová dráha
circu(m)itus, ūs, m. obchádzanie, obeh,
okľuka; (gram.) perióda
circumdō, dare, dedī, datum alqd alci rei
dávať, klásť, rozostavovať čo okolo čoho
circu(m)eō, īre, īī, itum obchádzať, obísť,
obkľučovať
circumflexus, ūs, m. zakrivenie; oblúk
circummūniō, īre, īvī, itum ohradiť
dookola, obohnať múrom
circumsedeō, ēre, sēdī, sessum sedieť
okolo, dookola; obliehať
circumsīdō, ere, sēdī, – obľahnúť
circumsistō, ere, stetī, – obstať, obstúpiť
circumstō, ere, stetī, – dookola postaviť,
rozostaviť
circumveniō, īre, vēnī, ventum obchádzať,
obkľučovať; obliehať, ohrozovať
Cisalpīnus, a, um predalpiský
cista, ae, f. schránka, priečinok
citerior, ius (superl. *citimus*) ležiaci z tejto
strany, predný; bližší

citō (adv.) rýchlo, chytrý; komp. *citius*
rýchlejšie, skôr, prv; superl. *citissimē*
najrýchlejšie
citō, āre, āvī, ātum viesť do rýchleho
pohybu; vyvolávať, privolávať, vyzývať;
obžalovať
citrā (adv.) z tejto strany; (predl. s ak. *kde?*
kam?) z tejto strany čoho, na túto stranu
čoho *c. flumen* z tejto strany rieky, na tejto
strane rieky
citius, a, um rýchly, vrtký
cīvicus, a, um občiansky, *arma cīvica*
občianske zbrane; *corōna cīvica* veniec
z dubového lístia za záchranu rímskeho
občana
cīvīlis, e občiansky
cīvis, is, m. občan, *f.* občianka, *pl.* krajan
cīvitās, ātis, f. obec; občianske právo;
občianstvo
clādēs (clādis), is, f. porážka; škoda, strata,
pohroma; záhuba
clam tajne, skryto
clāmō, āre, āvī, ātum kričať, hlasne volať;
privolávať
clāmor, ōris, m. krik; jasot; hluk, hrmot,
buchot
clārēscō, ere, clāruī – svietiť, žiariť;
presláviť sa
clārus, a, um jasný, slávny
classiārius, iī, m. námorný vojak, (pl.)
námorné vojsko
classis, is, f. trieda; loďstvo, námorné
vojsko; školská trieda

Claudius (Clōdius) rímske rodové meno,
Appius Claudius Caecus (pozri *Appius*);
Tiberius Claudius Drusus Nero
Germanicus cisár (10 – 54 po Kr.)
claudō, ere, clausī, clausum zatvárať,
zamykať; uzatvárať; zahaľovať *nive clausus*
zaviazaný snehom
claudus, a, um chromý, kulhavý, krivý;
chybný, neistý
clausum, ī, n. závera, zámka
claustrum, ī, n. závera, zámka; priesmyk,
úžina
clausula, ae, f. záver, koniec; klauzula,
kláštorná cela
clāva, ae, f. kyjak, palica
clāvis, is, f. kľúč
clēmēns, entis láskavý, milostivý;
zhovievavý, mierny
clēmentia, ae, f. láskavosť
clepta, ae, m. zlodej
cliēns, entis, m. chránenec, prívrženec
Cliō, ūs, f. Kleio, grécka múza dejepisectva
clipeus, ī, m. (clipeum, ī, n.) okrúhly štít;
slnko, nebeská klenba
clīvus, ī, m. svah, stúpanie; vršok, strmina
cloāca, ae, f. stoka, kanál
Clūsium, iī, n. etruské mesto, Porsennovo
sídlo; (adj.) *Clūsīnus, a, um*
coarguō, ere, uī, – dokazovať,
dosvedčovať; obžalovať
coeō, īre, iī, itum schádzať sa, stretať sa;
zjednocovať; spolčovať sa
coepī, coepisse, coeplum začal som
coeptus, a, um začatý, podujatý

coeptum, ī, n. začaté dielo
coerceo, ēre, cui, citum držať pohromade;
udržiavať, držať na uzde; obmedzovať
coetus, ūs, m. schôdzka, zhromaždenie
cōgitatio, ōnis, f. myslenie, uvažovanie;
myšlienka; úmysle
cōgitō, āre, āvī, ātum myslieť, premýšľať,
uvažovať
cognātus, a, um (pokrvný) príbuzný;
podobný
cōgnitiō, ōnis, f. poznanie; známosť;
predstava, pojem
cōgnōmen, inis, n. rodinné meno,
priezvisko; prímenie
cōgnōscō, ere, gnōvī, cognitum poznávať;
skúmať, pátrať; dozvedáť sa
cōgō, ere, coēgī, coāctum zháňať dovedna,
zhromažďovať; držať pokope; nútiť
cohaerentia, ae, f. súvislosť, spojitosť
cohaereō, ēre, haesī – súvisieť s čím, byť
spojený s čím
cohors, tis, f. ohradené miesto; kohorta
(1/10 légie = 3 manipuly = 6 centúrií)
cohortor, ārī, ātus sum povzbudzovať,
napomínať
collabefiō, fierī, factus sum kývať sa, rútiť
sa, klesať, padať
collacerātus, a, um roztrhaný
collacrimō, āre, āvī, ātum rozplakať sa,
oplakávať
collēga, ae, m. spoluúradník, kolega
collēgium, īī, n. spoluúradovanie; zbor,
kolégium; družstvo, cech
colligō, āre, āvī, ātum zviazať, spútať

colligō, ere, lēgī, lēctum zbierať, znášať,
zhromažďovať; získavať, nadobúdať;
uvádzať
collis, is, m. kopec, vrch, návršie
collocō, āre, āvī, ātum umiestniť, postaviť;
upraviť
colloquium, īī, n. *alcis* alebo *cum alqo*
rozhovor
colloquor, quī, locūtus sum zhovárať sa,
rozprávať sa
colō, ere, coluī, cultum obrábať, pestovať;
chrániť; obývať; vážiť si, mať v úcte
colōna, ae, f. sedlička, roľníčka, gazdiná
colōnia, ae, f. gazdovstvo, osada, kolónia
color (colōs), ōris, m. farba, zafarbenie
columba, ae, f. holub
columen, minis, n. výčnelok, vrchol; hrada,
stĺp, pilier, štít; záštita
columna, ae, f. stĺp, pilier, hrada; stĺpec
v knihe, *pl.* medzníky
combūrō, ere, ussī, ustum spáliť; zničiť
ohňom
comes, itis, m., f. sprievodca, druh,
spoločník, *f.* sprievodkyňa
comitātus, ūs, m. sprievod, družina
comitium, īī, n. zhromaždenie, snem, *pl.*
voľby; *comitia habere* konať voľby
*comitō, āre, āvī, ātum (comitor, ārī, ātus
sum)* sprevádzať, odprevádzať
commeātus, ūs, m. chodenie sem-tam;
dovolenka (pri vojsku); potrava, strava,
zásobovanie
commemorō, āre, āvī, ātum spomínať si,
pripomínať

commendātiō, ōnis, f. odporúčanie; čaro, kúzlo
commendō, āre, āvī, ātum odovzdávať, zverovať; odporúčať
commentum, ī, n. nápad, vynález
commeō, āre, āvī, ātum schádzať sa, prichádzať
commercium, iī, n. obchod, obchodovanie
commigrō, āre, āvī, ātum presťahovať sa
commilitō, ōnis, m. spoluvojak, spolubojovník
comminus (adv.) zblízka, muž proti mužovi (bojovať); osobne, priamo
committō, ere, mīsī, missum zlučovať, spájať dovedna; *c. proelium, pugnam* zvádzať boj; *c. facinus* dopúšťať sa zločinu
commodum (adv.) práve, zrovna
commodum, ī, n. pohodlnosť, pohodlie, vhodný čas
commodus, a, um primeraný, priaznivý, výhodný
commoneō, ēre, uī, itum pripomínať čo, upozorňovať
commoveō, ēre, mōvī, mōtum hýbať, pohybovať; pohýnať; vzbudzovať, spôsobiť; dojímať
commūne, is, n. obecná vec, majetok; obec; úžitok, blaho
communicō, āre, āvī, ātum zhovárať sa, radiť sa; deliť sa o niečo, spoločne nieť
commūniō, īre, īvī, ītum opevňovať, posilňovať, zaistiť
commūnis, e spoločný, obecný, verejný

communitās, ātis, f. spoločenstvo; vľúdnosť, láskavosť
cōmō, ere, cōmpsī, cōmptum upravovať, česať
compāgō, inis, f. spájanie, zlučovanie; spojivo
compār, paris úplne, celkom rovnaký; *m., f.* druh, družka
comparātiō, ōnis, f. pripravovanie, príprava; porovnávanie; dohoda
comparō, āre, āvī, ātum pripravovať, chystať (sa); zbierať, zháňať, *c. bellum* chystať sa na vojnu; získať, zadovážiť
compater, tris, m. kmotor
compellō, āre, āvī, ātum *alqm* oslovovať koho, prehovoriť ku komu; osopiť sa
compellō, ere, pulī, pulsum vháňať, zaháňať; nútiť; privádzať do ťažkostí
compendium, iī, n. úspora; skrátenie cesty; príručka, výťah
comperiō, īre, perī, pertum (*comperior, perīrī, pertus sum*) dozvedieť sa, zistiť
competītor, ōris, m. spoluuchádzač, spolužiadateľ
complector, ī, plexus sum objímať, vinúť, obsahovať; osvojiť si
compitum, ī, n. rázcestie, križovatka
compleō, ēre, plēvī, plētum naplňovať, doplňovať; dokončiť, zavíšiť
complexus, ūs, m. objatie, náručie; priazeň
complōrō, āre, āvī, ātum bedákať, nariekať
complūrēs, a (gen. *-ium*) niekoľkí, é; viacerí, é

compōnō, ere, posuī, positum skladat',
zostavovať; vyrovnat'; utíšiť, upokojit';
bellum compōnere ukončiť vojnu
comportō, āre, āvī, ātum znášať,
zhromažďovať
comprehendō, ere, prehēdī, prehēsum
zobrať; chytiť, zajať; pristihnúť
comprehēnsiō, ōnis, f. spojenie, súhrn;
(gram.) súvetie, perióda
comprobō, āre, āvī, ātum schvaľovať,
odobrovať
cōmptus, a, um uhladený, upravený,
učesaný
computō, āre, āvī, ātum počítať, sčítavať
cōnātus, ūs, m. pokus, úsilie, námaha
concauō, āre, āvī, ātum vyhlíbiť, vydlabať;
zakriviť
concauus, a, um vyhlíbený, vydutý;
zakrivený
concedō, ere, cessī, cessum ustupovať,
odchádzať, *c. vitā* umierať; pristúpiť, chýliť
sa; dovoliť, pripustiť, uznať
concelebrō, āre, āvī, ātum spoločne
oslavovať; chváliť, velebit'
concentiō, ōnis, f. súzvuk, harmónia
concentrō, āre, āvī, ātum sústredovať
conceptiō, ōnis, f. prijatie; počatie;
zostavenie právnických formúl
conceptus, ūs, m. myšlienka, pojem,
ponímanie; nápad
concha, ae, f. (gr.) lastúra, ulita, mušľa;
Tritónov roh
conchus, ī, m. pohár

concidō, ere, cidī, – spadnúť, zrútiť sa;
klesnúť, omdlieť
concidō, ere, cidī, cīsum rozsekať,
rozrúbať; poraziť, zničiť
conciliātor, ōris, m. pôvodca
conciliō, āre, āvī, ātum spájať, zlučovať,
zblížovať; sprostredkovať
concilium, ī, n. stretnutie, schôdzka,
zhromaždenie; snem
concinō, āre, āvī, ātum správne umelecky
(súmerne) upraviť; vytvárať
concinō, ere, cinuī, – spolu spievať, spolu
zaznievať
concipiō, ere, cēpī, ceptum zobrať, zhrnúť;
prednášať; pochopiť, predstaviť si; cítiť
concitō, āre, āvī, ātum rýchlo pohybovať,
poháňať; podnecovať; rozčuľovať
conclāmō, āre, āvī, ātum zvolávať,
vyzývať
conclāve, is, n. izba, komnata, miestnosť
conclūdō, ere, clūsī, clūsum zatvárať,
zhrnúť; obsiahnuť; dokončiť
conclūsiō, ōnis, f. uzavretie, obkľúčenie;
zakončenie, záver; (gram.) rytmické
zaokrúhlenie vety
concolor, ōris rovnofarebný
concordia, ae, f. svornosť,
jednomyselnosť; súhlas, dohoda
concordō, āre, āvī, ātum súhlasit',
zhodovať sa
concors, dis svorný; súhlasný
concupiscentia, ae, f. žiadostivosť,
dychtivosť

concupiscō, ere, cupivī (-cupī), cupitum
alqd túžiť, bažiť, dychtit' za čím
concurrō, ere, currī (cucurrī), cursum
zbiehať sa, schádzať sa; stať sa súčasne
concursum, ūs, m. zbiehanie sa, zhon;
zrážanie, útok; preteky
concussio, ōnis, f. otrásenie, otras
concutio, ere, cussī, cussum narážať; triasť,
potriasť; oslabiť, rozvracať; naľakať; *c.*
undās dvíhať vlny, čerit' vodu
condemnō, āre, āvī, ātum alqm odsúdiť
koho za čo, *c. capite* odsudzovať na smrť
condicio, ōnis, f. podmienka, dohoda,
zmluva; *hāc condiciōne* pod tou podmienkou;
stav, postavenie, pomery
condimentum, ī, n. korenie
condio, īre, īrī, ītum koreniť; balzamovať;
robiť chutnejším, sprijemňovať
condiscō, ere, didicī, – dôkladne sa naučiť
conditor, ōris, m. zakladateľ
conditōrium, īī, n. rakva, hrobka, náhrobok
condō, ere, didī, ditum skladať, spájať;
zakladať, budovať, tvoriť *c. urbem* zakladať
mesto; zložiť, opísať *c. carmina* písať,
skladať básne
condūcō, ere, dūxī, ductum dovedna
znášať, zhromažďovať; najímať *c. nummos*
požičiavať peniaze
cōnfectus, a, um umorený, zoslabnutý
cōnferō, ferre, contulī, collātum zlučovať,
priblížiť; zbierať; zrážať sa v boji; pričiniť
sa o čo; pomáhať; vynakladať; pripojiť sa
ku komu; *cōnfert* je na osoh, osoží
cōnfertus, a, um napchatý, stlačený, plný

cōnfestim hneď, zaraz
cōnficio, ere, fēcī, fectum urobiť, dokončiť,
dohotoviť, vykonať *c. bellum* končiť vojnu,
c. facinus páchať zločin; (o jedle) žuť, tráviť
cōnfidentia, ae, f. dôvera, dôverčivosť;
bezočivosť, opovážlivosť
cōnfidō, ere, fīsus sum dôverovať,
spoliehať sa, pevne veriť
cōnfīnis, e alci hraničiaci, hraničný,
susedný
cōnfirmō, āre, āvī, ātum upevňovať,
posilňovať, určovať; schvaľovať, s istotou
tvrdiť
cōnfiteor, ērī, fessus sum priznať sa,
vyznať sa
cōnflagrō, āre, āvī, ātum zplanúť, horieť;
byť zničený
cōnflīctō, āre, āvī, ātum zrážať sa, potýkať
sa; zápasit', bojovať
cōnflīgō, ere, flīxī, flīctum narážať na seba,
(*cum alqo*) zraziť sa v boji
cōnflō, āre, āvī, ātum rozduchávať,
roznecovať, spôsobať
cōnfluēns, entis m. sútok (dvoch riek)
cōnfluō, ere, flūxī, – stekať sa, zbiehať sa,
splynúť
cōnfodiō, ere, fōdī, fossum prebodnúť
cōnformō, āre, āvī, ātum tvoriť, formovať,
utvárať
cōn fugiō, ere, fūgī, – in alebo *ad alqd*
utiekať sa, uchýliť sa
congeriēs, ēī, f. hromada, kopa; masa
congerō, ere, gessī, gestum dovedna
znášať, naznášať na kopy, nahromadiť

congrātulor, āri, ātus sum alqd navzájom si blahoželat'
congregior, gredī, gressus sum zísť sa, stretnúť sa; dať sa so boja, bojovať
congregō, āre, āvī, ātum spojovať v čriede; zhromažďovať, združovať
congruentia, ae, f. zhoda; súmernosť, harmónia
congruō, ere, uī, – stretávať sa, zhodovať sa; zapadať (časovo), súčasne sa stávať
coniciō, ere, iēci, iectum na hromadu, kopu nahádzať, poznášať; hádzať, vrhať; *se conicere* vrhať sa, ujsť, pridať sa k niekomu; spôsobiť komu čo *c. hostes in fugam* zaháňať nepriateľov na útek
coniectūra, ae, f. dohad, domnienka; narážka; veštenie
cōnītor, nīti, nīxus sum vzpierat' sa, opierat'; zdvíhať sa, povstávať; porodiť; namáhať sa, usilovať sa
coniugālis, e manželský
coniugium, iī, n. svadba, manželstvo
coniungō, ere, iūnxī, iūnctum spojovať, zlučovať; *se coniungere* zasnúbiť sa, vydat' sa; pripojovať; neprerušene pokračovať *c. bellum* spoločne vediem vojnu
coniū(n)x, ugis, m. f. manžel, manželka; snúbenec, snúbenica; nevesta
coniūrātiō, ōnis, f. sprisahanie, vzbura
coniūrātus, ī, m. sprisahanec, prísahou zaviazaný
coniūrō, āre, āvī, ātum sprisahať sa; vzbúriť sa

cōnor, āri, ātus sum usilovať sa, snažiť sa, pokúšať sa
conquiescō, ere, ēvī, ētum ab (ex) alqa re odpočinúť si, mať pokoj od čoko; *in alqa re* oddýchnuť si, nájsť pokoj
conquīrō, ere, quīsīvī, quīsītum vyhľadávať, zháňať, zbierať; verbovať na vojnu
cōnsaepiō, īre saepsī, saeptum oplotiť, plotom ohradiť
cōnsalūtō, āre, āvī, ātum pozdravovať, vítať sa
cōnsanguinitās, ātis, f. pokrvné príbuzenstvo
cōnscendō, ere, scendī, scēsum vystupovať, vstupovať; *c. navem* nastupovať na loď
cōnscientia, ae, f. svedomie
cōnscindō, ere, scīdī, scissum roztrhať, dotrhať
cōnsciō, īre, –, – sibi byť si vedomý čoho; dobre vedieť
cōnsciscō, ere, scīvī, scītum spoločne sa uznieť, ustanoviť; spôsobiť si čo *c. mihi mortem* páchať samovraždu
cōnscius, a, um alcis rei alebo *alci rei* vedomý čoho, zasvätený do čoho
cōnscibō, ere, scrīpsī, scrīptum zapisovať, spisovať do zoznamu; odvádzať, verbovať; *patrēs conscrīptī* otcovia a novozapísaní, senátori
cōnsecō, āre, secuī, sectum rozsekať, rozrúbať na kúsky

cōnsecrātiō, ōnis, f. posvätenie, zasvätenie;
prekliatie
cōnsecrō, āre, āvī, ātum posvätiť, zasvätiť,
obetovať; preklínať
cōnsector, ārī, ātus sum ísť za,
prenasledovať
cōnsecūtiō, ōnis, f. následok, výsledok;
gram. poradie, poriadok *c. verborum*
poriadok slov, *c. temporum* súslednosť časov
cōnsēnsus, ūs, m. súhlas, jednomyselnosť,
zhoda
cōnsentiō, īre, sēnsī, sēnsus rovnako
zmýšľať, súhlasiť, zhodovať sa
cōnsequor, ī, secūtus sum nasledovať, brať
si za vzor; dosiahnuť, získať; pochopiť,
porozumieť
cōnserō, ere, seruī, sertum do radu stavať,
spojovať; *c. proelium, pugnam* dávať sa do
boja
cōnserō, ere, sēvī, situm zasadiť, zasiať,
vysadiť
cōnserť prísl. spojené, súvisle
cōnservō, āre, āvī, ātum zachovávať,
udržiavať; šetriť
cōnsessus, ūs, m. zasadnutie, zhromaždenie
cōnsīderō, āre, āvī, ātum dôkladne
pozorovať, prezerať si; uvažovať
cōnsīdō, ere, sēdī, – sadať si, usadiť sa; (o
lodi) prístáť, zastať; (o zemi) zľahnúť,
zavalíť sa, zrútiť sa; (v mysli) utkvieť,
zahniezdiť sa; utíšiť sa, prestať
cōnsignō, āre, āvī, ātum opatritť pečatou,
zaznamenať; zaručiť, potvrdiť

cōnsilium, ī, n. radenie sa, rada; úradné
alebo súdne zasadnutie; rozvaha, dômysel,
dôvtip, obratnosť; rozhodnutie, uznesenie,
plán, zámer, cieľ *c. capere, inīre* rozhodnúť
sa; *cōnsiliō* úmyselne
cōnsimilis, e celkom podobný
cōnsistō, ere, stitī, – in alqa re postaviť sa,
zastať si; mať miesto; (o lodiach) kotviť; (o
vojsku) táboriť; zdržiavať sa; viaznuť,
zaseknúť sa; utíšiť sa, upokojiť
cōnsōlatiō, ōnis, f. útecha, potecha
cōnsōlor, ārī, ātus sum tešiť, potešovať,
povzbudzovať; mierniť, tíšiť
cōnspectus, ūs, m. pohľad, *in cōnspectū esse*
byť na očiach, byť viditeľný, na dohľad
cōnspiciō, ere, spexī, spectrum alqm
hľadiť, pozeráť sa; uvidieť, zazrieť
cōnspiciuus, a, um viditeľný, očividný,
jasný; vynikajúci
cōnstāns, antis pevne stojaci, vytrvalý;
stály, nemenný
cōnstantia, ae, f. pevnosť, stálosť;
vytrvalosť, dôslednosť; tvrdohlavosť
cōnstat, āre, cōnstitit je známe, je zistené
inter omnēs cōnstat je všeobecne známe
cōnsternō, āre, āvī, ātum plašiť, ľakať,
desiť; podráždiť, rozhorčiť
cōnstituō, ere, uī, ūtum postaviť, položiť;
ustanoviť, určiť; stavať, vystavať, založiť
cōnstō, āre, stitī, stātūrus pevne stáť, trvať,
jestvovať; *ex (in) alqa re* al. *alqa re*
pozostávať, skladať sa z čoho; *inter omnēs*
cōnstat je všeobecne známe

cōnstringō, ere, strīnxī, strīctum stiahnuť,
zviazať; držať v medziach, krotiť
cōnstruō, ere, strūxī, strūctum nahromadiť,
nakopiť, zostrojiť, postaviť
cōnsuēscō, ere, suevī, – s inf. privykať si,
zvykať si; *consuevī* som zvyknutý, mám
v obyčaji; *consuevī facere* robievam, som
zvyknutý robiť
cōnsuētūdō, dinis, f. obyčaj, zvyk, mrav
(*ex cōnsuētūdine* zo zvyku, podľa obyčaje
cōnsuētus, a, um privyknutý, zvyknutý
cōnsul, lis, m. konzul
cōnsulāris, e konzulský, *m.* bývalý konzul
cōnsulātus, ūs, m. konzulát
cōnsulō, ere, suluī, sultum radiť sa,
rokovať; *alci* starať sa o koho, pomáhať
komu; *in alqm* zaobchádzať s kým, trestať
koho; *alqm* pýtať sa na radu;
cōnsultātiō, ōnis, f. porada, rokovanie,
uvažovanie, rozvaha
cōnsultē (adv.) rozvážne, s rozvahou
cōnsultō (adv.) úmyselne, náročky
cōnsultō, āre, āvī, ātum radiť sa, dôkladne
uvažovať; pýtať si radu
cōnsultor, ōris m. radca
cōnsultum, ī, n. uznesenie, rozhodnutie;
úmysel, zámer, nariadenie; veštbá
cōnsūmō, ere, sūmpsī, sūmptum
spotrebovať, vyčerpať; prehýriť; zničiť,
zahubiť, premárniť (čas)
cōnsūmptiō, ōnis f. (s)trávenie, (lek.)
vysilenie, úbytok
cōnsurgō, ere, surrēxī, surrēctum vstávať,
zdvíhať sa; povzniesť sa

contegō, ere, tēxī, tēctum prikrývať,
pokrývať, chrániť
cōntemnendus, a, um opovrhnutiahodný,
nepatrný
contemnō, ere, tempsī, temptum
alqm al. *alqd* nedbať, nevšímať si niekoho;
opovrhovať, pohrdáť
contemplātiō, ōnis, f. pozorovanie,
uvažovanie, rozjímanie
contemplor, ārī, ātus sum pozorovať,
pozeráť; uvažovať, vidieť
contemptim (adv.) pohrdavo, nevšímavo
contemptus, a, um opovrhnutý,
opovrhovaný, potupný
contemptus, ūs, m. *alcis rei* opovrhnutie,
pohrdanie
contendō, ere, tendī, tentum spolunapínať,
spolustavať, porovnávať; mieriť na koho;
ponáhľať sa; horlivo sa dožadovať;
dôrazne uisťovať
contentē (prísl.) napäto, namáhavo,
usilovne, dôrazne
contentiō, ōnis, f. porovnávanie; zápas,
preteky, súťaž; boj, spor; námaha, úsilie
contentus, a, um (od *contendō*) natiahnutý,
napnutý; usilovný; silný, dôrazný
contentus, a, um aliqua re (od *contineō*)
spokojný s čím; obmedzený
contexō, ere, texuī, textum *alqd* splietať,
skladať, zostavovať
continēns, entis pohromade držiaci,
súvislý, susedný; nepretržitý, *terra continēns*
pevnina

continentia, ae, f. zdržanlivosť, skromnosť;
súvislosť
contineō, ere, tinuī, tentum pohromade,
dovedna držať; obklopovať, zvierat';
obsahovať; *se continere* zdržovať sa
contingō, ere, contigī, tāctum dotýkať sa,
uchopiť; hraničiť; týkať sa
continuō (adv.) neprestajne, ustavične;
zrazu, okamžite, hneď
continuō, āre, āvī, ātum zoraďovať,
spojovať; pokračovať, nasledovať
continuus, a, um spojitý, súvislý;
ustavičný, stály
contiō, ōnis, f. schôdzka, zhromaždenie;
reč; kázeň
contrā (adv.) proti, oproti, naopak (predl
s ak.) oproti, naproti
contractiō, ōnis, f. stiahnutie; sklúčenosť
contractus, a, um stiahnutý, skrátaný;
krátky, stručný; tiesnivý, utiahnutý
contrādīcō, ere, dīxī, dictum alci hovoriť,
proti komu, odporovať
contrahō, ere, trāxī, tractum sťahovať,
zužovať; obmedzovať; uzatvárať (obchod,
priateľstvo)
contrārius, a, um protihľý; opačný;
odporujúci, nepriaznivý; *n.* opačný smer;
opak, protiklad
contremō, ere, tremuī – triasť sa, chvieť sa
contrōversia, ae, f. spor, rozpor, rozkol;
(vo vede) sporná otázka
contumācia, ae, f. vzdor, vzdorovitosť,
zaťatosť
contumāx, ācis vzdorovitý, zaťatý

contumēlia, ae, f. urážka, potupa, pohana
conturbō, āre, āvī, ātum uviesť do zmätku,
neporiadku; znepokojiť, naľakať
cōnūbium, iī, n. manželstvo, sobáš
cōnus, ī, m. (gr.) kužeľ, chochol; šiška
convalēscō, ere, valuī – zosilnievať,
naberať sily, vzmáhať sa
conveniō, īre, vēnī, ventum spolu sa zísť,
stretnúť sa; navštíviť, vyhládať; dohodnúť
sa, dohovoriť; hodiť sa, priliehať; *convenit*
je vhodné, hodí sa
conventus, ūs, m. schôdzka, zhromaždenie
conversō, āre, āvī, ātum otáčať sa,
pohybovať sa
convertō, ere, vertī, versum obracať,
otáčať; *c. fugam* zastavovať útek, *c. iter*
meniť smer pochodu
convīva, ae, m. f. spoluhodovník, hosť
convīvālis, e hodový, hodovný
convīvium, iī, n. hostina, hody
convivō, ere, – – spolu žiť
convocō, āre, āvī, ātum zvolávať,
povolávať, zhromažďovať
cooptō, āre, āvī, ātum doplňovať voľbou,
voliť, priberať
coorior, orīrī, ortus sum povstať, zdvihnúť
sa, vzbopíť sa
cōpa, ae, f. krčmárka
cōpia, ae, f. zásoba, hojnosť, bohatosť;
schopnosť, možnosť; *pl.* majetok, imanie
cōpiōsus, a, um hojný, bohatý, zámožný;
obsiahly, obšírny
cōpula, ae, f. povraz, remeň; hák; spojivo,
spoj, zväzok

cōpulō, āre, āvī, ātum spojovať, spútať;
zasnubovať, vydávať
coquō, ere, coxī, coctum variť, piecť
cor, cordis, n. srdce; cit, myseľ, duša;
rozum
cōram (adv.) verejne, pred očami všetkých;
súkromne; (predl. s abl.) pred,
v prítomnosti koho
Corcýra, ae, f. Korkyra, ostrov v Jónskom
mori (dnešné Korfu)
cordātus, a, um rozumný
Corinthius, a, um korintský, *m.* Korint'an
Corinthus, ī, f. Korint
Cornēlius, īī, m. meno rímskeho rodu; *P.*
Cornelius Scipio Africanus Maior víťaz
nad Hannibalom v 2. púnskej vojne v r.
202 pr. Kr.; *P. Cornelius Scipio Aemilius*
Africanus Minor víťaz nad Kartágom v r.
146 pr. Kr.; *C. Cornelius Cethegus*
účastník Catilinovho sprisahania;
Cornelius Nepos rímsky historik z 1. st.
cornīx, īcis, f. vrana
cornū, ūs, n. roh, paroh; voj. krídlo; roh
hojnosti
corolla, ae, f. venček
corōna, ae, f. veniec; kráľovská koruna
corōnō, āre, āvī, ātum venčiť, vencami
zdobiť; obkl'účiť; korunovať
corpus, oris, n. telo, teleso; mŕtvola; osoba;
súborné dielo, zbierka
corrēctiō, ōnis, f. náprava, polepšenie;
pokarhanie
correptiō, ōnis, f. uchopenie, karhanie,
trest; skrátenie

corrīgō, ere, rēxī, rēctum narovnávať,
uhladzovať; naprávať, opravovať
corrīpiō, ere, ripuī, reptum uchopiť,
uchvátiť; zlapať, zmocniť sa, odcudziť
corrumpō, ere, rūpī, ruptum znivočiť,
prekaziť, skaziť; poškodiť, zrušiť; mravne
skaziť, zviest'ť
corruō, ere, uī, – zboriť sa, zrútiť sa
cortex, icis, m. kôra, šupka; lyko, korok
corvus, ī, m. havran, krkavec
cothurnus, ī, m. (gr.) koturn (črievica,
podľa ktorej bola nazvaná tragédia);
tragédia
cot(t)īdiānus, a, um každodenný, obvyklý
cot(t)īdiē (adv.) každodenne, denne
crās (adv.) zajtra
crassus, a, um tučný, hrubý, silný
Crassus, ī, m. rímske priezvisko, *L.*
Licinius Crassus slávny rečník, konzul v r.
96 pr. Kr.; *M. Licinius Crassus* triumvir,
víťaz nad Spartakom
crātēr, ēris, m. nádoba, krčah; kráter
creātiō, ōnis, f. zvolenie, voľ'ba; stvorenie,
výtvor
creātor, ōris, m. stvoriteľ, tvorca
creātūra, ae, f. stvorenie; svet; tvor
crēber, bra, brum hustý, početný; častý;
alqa re plný, bohatý
crēbritās, ātis, f. hustota, hojnosť, bohatosť
crēbrō (adv.) často, hojne, husto, opätovne
crēdibilis, e uveriteľný, hodnoverný
crēditum, ī, n. pôžička, dlžoba

crēdō, ere, crēdidī, ditum veriť, dôverovať;
zverovať, požičovať; domnievať sa,
myslieť
crēdulus, a, um ľahkoverný, dôverčivý
cremō, āre, āvī, ātum spaľovať, upaľovať
creō, āre, āvī, ātum tvoriť, plodiť, rodiť;
spôsobiť; ustanoviť, určiť, menovať
crepāx, ācis praskajúci, vřzgajúci
crepida, ae, f. podošva; poltopánka, sandál
crepidātus, a, um obutý do sandálov,
nosiaci sandále; *fābula c.* tragédia
z gréckeho prostredia
crepitus, ūs, m. praskot, štrngot, buchot,
lomoz, šuchot, vrzgot
crepō, āre, crepuī, – rachotiť, lomoziť,
praskať, šušťat'; spôsobovať zvuk
crēscō, ere, crēvī, – rásť, vznikat', stávať
sa; vzmáhať sa, zväčšovať
Crēta, ae, f. (Crētē, ēs, f.) Kréta, ostrov
v Stredozemnom mori
crētus, a, um splodený, zrodený; subst.
syn, potomok
Creūsa, ae, f. Aeneova manželka
crīmen, inis, n. alcis rei obvinenie, žaloba;
priestupok, zločin
crīminālis, e trestný
crīnis, is, m. vlas; vrkoč
Crīspus, ī, m. rímske priezvisko
crocum, ī, n. šafran
cruciātus, ūs, m. ukrižovanie, mučenie,
trápenie
crucīfīxus, a, um ukrižovaný
crūdēlis, e krutý, ukrutný
crūdēlitās, ātis, f. ukrutnosť, krutosť

cruentus, a, um krvavý; krvavočervený
cruor, ōris, m. krv; vražda
crūsta, ae, f. kôra, škrupina
crūstum, ī, n. jemné pečivo, lahôdka
crux, crucis, f. križ, mučidlo
crystallum, ī, n. (gr.) ľad; kryštál
cubiculārius, iī, m. komorník
cubiculum, ī, n. izba, spálňa, komnata
cubīle, is, n. lôžko, posteľ; brloh, nora
cubitum, ī, n. (cubitus, ī, m.) laket' (časť
tela aj miera = 44 cm)
cubitus, ūs, m. ležanie, spanie pri kom
cubō, āre, uī, cubitum ležať, odpočívať
cucūlus, ī, m. kukučka
cucumis, eris, n. uhorka; melón, dyňa
culex, icis, m. komár
culpa, ae, f. vina
cultor, ōris, m. pestovateľ, ošetrovateľ;
roľník, gazda; ctiteľ, milovník
cultūra, ae, f. pestovanie, obrábanie;
dorábanie; *agrī cultūra* roľníctvo,
poľnohospodárstvo
cultus, a, um vypestovaný, obrobený;
upravený, úhl'adný
cultus, ūs, m. pestovanie, obrábanie,
dorábanie; opatrovanie, ošetrovanie,
starostlivosť; zošľachtenie; obliekanie,
odev, kroj; spôsob života; vzdelanie,
výchova; kultúra, mravnosť
cum (predl. s abl.) s, so; *cum virtūte*
vīvere žiť cnostne, *cum amicō vīvere* žiť s
priateľom
cum (spojka) keď, kedykoľvek; pretože,
keďže; kdežto; hoci *cum – tum* ako – tak,

cum primum len čo; *praesertim cum* obzvlášť,
najmä keď
Cūmae, ārum, f. Kúmy, grécke mesto na
Kampánskom pobreží
cumque (adv.) kedykoľvek, vždy; = et cum
cumulō, āre, āvī, ātum hromadiť, navršiť,
nakopiť
cumulus, ī, m. hromada, kopa, hřba; vrchol
cūnae, ārum, f. kolíska; hniezdo; najútlejší
vek
cūnctātor, ōris, m. váhavec; *natūrā cūnctātor*
povahou rozvážny
cūnctor, ārī, ātus sum váhať, otáľať;
zdráhať sa; rozmyšľať
cūnctus, a, um všetok, celý
cūncta, ōrum, n. celok
cuneus, ī, m. klin; klinovitý šík
cupiditās, ātis, f. žiadosť, túžba, vášeň;
nadšenie; straníckosť
cupidus, a, um alcis rei dychtivý, vášnivý,
náruživý; lakomý, bažiaci po čom
cupiō, ere, īvī (iī), ītum alqd žiadať si,
priať si; túžiť, dychtiť; dopriať, byť
naklonený
cuppressus, ī (ūs), f. cyprus
cūr prečo
cūra, ae, f. starosť, starostlivosť;
pozornosť, liečenie; *aliquid*
mihi est cūrae (dat.) mám niečo na starosti
cūria, ae, f. kúria, budova senátu; radnica
cūriālis, e patriaci do tej istej kúrie
cūriō, ōnis, m. náčelník

cūrō, āre, āvī, ātum alqd starať sa, dbať
o čo, všímať si čo; obstarávať, ošetrovať,
liečiť; byť veliteľom, spravovať, úradovať
curriculum, ī, n. beh; obeh, závodná dráha;
voz; životná cesta
currō, ere, cucurrī, cursum bežať, behať,
ponáhľať sa; ubiehať, plynúť
currus, ūs, m. voz, povoz; záprah
cursim (adv.) chytro, rýchlo
cursor, ōris, m. bežec, pretekár
cursus, ūs, m. bežanie, beh; preteky; tok,
prúd; priebeh, plynulosť
Curtius, ī, m. rímske rodové meno
curūlis, e týkajúci sa voza, vozový
curvāmen, inis, n. zakrivenie, záhyb, oblúk
curvō, āre, āvī, ātum kriviť, ohýbať
cuspis, idis, f. hrot, bodec; kopija, oštep
custōdia, ae, f. stráženie, ochrana, dozor;
väzenie, žalár
custōdiō, īre, īvī, ītum strážiť, chrániť
custōs, ōdis, m., f. strážca, strážkyňa;
ochranca, ochrankyňa; dozorca, dozorkyňa
cutis, is, f. koža; obal, pokrývka
Cybēlē (Cybelē), ēs (ae), f. Kybela,
frygická bohyňa
cyclas, adis, f. (gr.) slávnostný biely
ženský odev s obrubou dokola
Cyclōps, ōpis, m. (gr.) Kyklop, jednooký
obor
cycnus, ī, m. labuť; hus
cylindrus, ī, m. (gr.) valec
Cynicus, a, um (gr.) kynický; *subst.* kynik,
prívrženec kynickej filozofie
Cypros (us), ī, f. ostrov Cyprus

Cypria, ae, f. Venuša
Cyprius, a, um cyperský
cyprum, ī, n. med'
Cyrus, ī, m. Kýros, meno perzských kráľov

D.

Dācī, ōrum, m. Dákovia, kmeň na ľavom brehu dolného toku Dunaja
Daedalus, ī, m. Daidalos, slávny mýtický sochár a staviteľ
Dalmatae (Delmatae), ārum, m.
Dalmátovia, obyvatelia terajšej Dalmácie
dāma, ae, f. kamzík, daniel
damnātiō, ōnis, f. alcis rei odsúdenie
damnō, āre, āvī, ātum odsúdiť, trestať, *d. capitis* odsúdiť na smrť; zamietnuť
damnōsus, a, um škodlivý, záhubný
damnum, ī, n. strata, škoda, pohroma; pokuta, trest
Danaus, ī, m. Danaos, zakladateľ Argu; *pl.* Danaovia, Gréci
Dānuvius (Dānubius), iī, m. Dunaj
Daphnē, ēs, f. nymfa premenená na vavrín
daps, dapis f. obyč. *pl.* obetná hostina; jedlo, pokrm
Dārēus, ī, m. Dareios, perzský kráľ
datīvus, ī, m. datív; darca
dē (predl. s abl.) z, zo (zhora dole); z, zo *dē murō desilire* zoskočiť z múra; z, zo (o látke) *dē ferrō* zo železa; (o pôvode) *homō dē plebe* človek z ľudu; pri udaní príčiny z, pre, kvôli *hāc dē causā* z toho dôvodu, pre tú príčinu; (časovo) hneď po *diem dē diē* deň po dni; (ešte) v *dē nocte* (ešte) v noci;

(spôsob) podľa *dē vestrā sententiā* podľa vašej mienky
dea, ae, f. bohyňa
dēbeō, ēre, dēbuī, dēbitum byť dlžen, byť zaviazaný, musieť, mať povinnosť
dēbilis, e vysilený, ochromený
dēbilitās, ātis, f. slabosť, vysilenie; choroba
dēbilitō, āre, āvī, ātum zoslabovať, vysilovať, ochabovať
dēbitor, ōris, m. dlžník
dēbitum, ī, n. dlh, dlžoba; daň
dēcantō, āre, āvī, ātum odspievať
dēcāpitō, āre, āvī, ātum sťat' hlavu
dēcēdō, ere, cessī, cessum odísť, vzdialiť sa; ustupovať; odbočiť; *dē vitā dēcēdere* umrieť; (o hviezdach) zapadať
decem desať
December, bris, bre decembrový, *m.* december (pôvodne desiaty mesiac)
decemplex, plicis desaťnásobný
decemvir, ī, m. decemvir
decennium, ī, n. desaťročie
dēcēns, entis slušný, náležitý; krásny
dēceō, ēre, uī, – alqm zdobiť, krásliť; obliekať; neos. *decet (me)* patrí sa, sluší sa, hodí sa (mi)
dēceptiō, ōnis, f. klamstvo, podvod, klam
dēcernō, ere, crēvī, crētum rozhodovať, uznášať sa; navrhovať, určiť, vyhlasovať
dēcērpō, ere, cerpsī, cerptum odtrhnúť, strhnúť; brať, čerpať
dēcērtō, āre, āvī, ātum bojovať (zápasiť) až do rozhodnutia; zviať rozhodný boj

dēcessiō, ōnis, f. ustúpenie, ústup
dēcidō, ere, cidī, – spadnúť, zrútiť sa, klesnúť; zomrieť
dēcidō, ere, cidī, cīsum odťať, odseknúť
deciēs desaťkrát; často
decimus, a, um desiaty
Decimus, ī, m. Decimus, rímske osobné meno (skr. D)
dēcipiō, ere, cēpī, ceptum klamať, podvádzat'; tráviť, márnit' *d. diem* krátiť si deň
dēcisiō, ōnis, f. s'atie; rozťatie; rozhodnutie, dohoda
Decius, ī, m. meno rímskeho rodu
dēclāmātiō, ōnis, f. cvičenie v rečnení; rečnenie; táranie, klebety
dēclāmō, āre, āvī, ātum cvičiť sa v rečnení; rečniť; frfl'ať, nadávať
dēclārō, āre, āvī, ātum oznamovať, ukazovať; objasňovať; dokazovať, dosvedčovať
dēclīnātiō, ōnis, f. odchýlka, odbočenie; odpor, nechut'; skloňovanie
dēclīvis, e svahovitý, spádny, zavažujúci; *m.* svah, úbočie
dēcoctor, ōris, m. skrachovaný človek, hýrivec
decor, ōris, m. slušnosť, dôstojnosť; ozdoba, šperk; pôvab, čaro, krása
decorō, āre, āvī, ātum ozdobovať, krášliť; vyznamenávať
decōrus, a, um slušný, ozdobný; pôvabný
dēcrepitus, a, um obstarožný

dēcrēscō, ere, crēvī, crētum ubúdať, zmenšovať sa; miznúť, strácať sa
dēcrētum, ī, n. rozhodnutie, rozsudok, uznesenie; filoz. zásada, princíp
decumō (decimō), āre, āvī, ātum usmrtiť každého desiateho, zdecimovať
decuria, ae, f. dekúria, oddiel desiatich mužov
decuriō, ōnis, m. dekúrio, desiatnik, veliteľ dekúrie
dēcurrō, ere, currī (cucurrī), cursum zbehnúť z čoho, ponáhľať sa, dokončiť
dēcursiō, ōnis, f. zbehnutie (z vrchov); prepadnutie, vpád
decus, oris, n. ozdoba, okrasa; čaro, krása
decussō, āre, āvī, ātum krížom rozdeliť
dēdecorō, āre, āvī, ātum pošpatiť, zohaviť
dēdecus, oris, n. hanba, potupa, mrzkosť
dēdicātiō, ōnis, f. zasvätenie, posvätenie; venovanie
dēdicō, āre, āvī, ātum slávnostne ohlasovať; udávať, zasväcovať
dēditiō, ōnis, f. odovzdávanie, podrobovanie; poddanstvo
dēditus, a, um kto sa poddal, vzdal; oddaný, naklonený
dēdō, ere, didī, ditum odovzdávať, vydávať; venovať, obetovať; *se dēdere* al. *pas.* vzdávať sa, podrobovať *ad*
dēdūcō, ere, dūxī, ductum dolu zviest', zniest'; (o lodiach) spúšťať na more; usadiť, založiť, *d. coloniam* zakladať kolóniu; spriadať, skladať, *d. carmen* skladať báseň; pohnúť, zvádzať, vábiť

dēductiō, ōnis, f. odvedenie; vyhnanie, vytlačenie; odrátanie; dôsledok
dēductus, a, um sklonený, pridusený; (o piesni) jednoduchý
dēfatīgō, āre, āvī, ātum unaviť, vyčerpať
dēfectiō, ōnis, f. odpadnutie, odboj; ubúdanie, úbytok; *d. solis* zatmenie slnka
dēfectus, a, um zbavený čoho, zoslabený, unavený
dēfectus, ūs, m. nedostatok, ubúdanie
dēfendō, ere, fendī, fēsum odrázať, odvracať, brániť, hájiť
dēfēnsiō, ōnis, f. obrana, ochrana; obhajoba
dēferō, ferre, tulī, lātum dolu niesť, znášať; zhodiť, zvrhnúť; spadnúť
dēfessus, a, um unavený, ustatý, vysilený
dēficiō, ere, fēcī, fectum odstupovať, odpadnúť; ubúdať, chýbať; omdlievať, ochabovať, *d. animō* klesať na duchu, myslí; *sol d.* slnko sa zatmieva; opustiť, zanechať
dēfīgō, ere, fīxī, fīxum vrázať; zaraziť, ohromiť; pevne vtlačiť, vštepiť
dēfīniō, īre, īvī, ītum obmedzovať, ohraničovať; vymedzovať, definovať
dēfīnītē (adv.) istotne, určite, presne
dēfīnītiō, ōnis, f. ohraničenie; vymedzenie, určenie, definícia
dēfīnītīvus, a, um určujúci, vymedzujúci; ohraničený, vymedzený; určitý, zreteľný, istý
dēfleō, ēre, ēvī, ētum oplakávať
dēflōrēscō, ere, flōruī, – odkvitať, vädnúť
dēformitās, ātis, f. znetvorenie, zohavenie

dēformō, āre, āvī, ātum vytvárať, zobrazovať; znetvorovať, deformovať
dēfrēnātus, a, um bezuzdný
dēfungor, ī, fūnctus sum celkom dokončiť, vybaviť; zomrieť
dēgener, eris nepodarený; podlý
degustō, āre, āvī, ātum okúsiť, ochutnávať; letmo sa dotknúť
dehinc (adv.) odtiaľ; odtiaľ, potom
dehonestō, āre, āvī, ātum zohyzdiť, poškvŕňovať
dein, deinde (adv.) odkiaľ, ďalej; do toho času, potom, v budúcnosti
dēiciō, ere, iēcī, iectum zhodiť, zvrhnúť; zvaliť, zraziť; odstraňovať, zbavovať *d. dē spem* zbavovať nádeje
deinceps (adv.) po sebe, za sebou; hneď potom, naďalej
dēlābor, lābī, lāpsus sum pošmyknúť, spadnúť; vykláznúť
dēlectātiō, ōnis, f. zábava, potešenie, pôžitok
dēlectō, āre, āvī, ātum tešiť, baviť, obveseľovať
dēlēctus, a, um vybraný
dēlēctus, ūs, m. výber, voľba
dēlēgō, āre, āvī, ātum posielat', odosielať; prikazovať, zverovať; pripisovať, zvaľovať na koho
dēlēniō, īre, īvī (īī), ītum mierniť, tísiť, chlácholiť
dēleō, ēre, ēvī, ētum ničiť, hubiť, vyhladiť
dēlīberatiō, ōnis, f. uvažovanie, úvaha; čas na rozmyslenie

dēlībērō, āre, āvī, ātum odvažovať;
uvažovať, premýšľať, radiť sa; rozhodnúť
sa
dēlībō, āre, āvī, ātum odlievať, obetovať
dēlīcātus, a, um pôvabný, rozkošný;
zmyselný, márnivý
dēliciae, ārum, f. lákadlo, rozkoš,
potešenie
dēlictum, ī, n. priestupok, poklesok,
previnenie
dēligō, āre, āvī, ātum uväzovať, spojovať,
pripevňovať
dēligō, ere, lēgī, lēctum zbierať, oberať,
trhať
dēlīnēō, āre, āvī, ātum rysovať, načrtnúť
dēlīrō, āre, āvī, ātum bláznieť sa, jašiť sa
dēlīrus, a, um bláznivý; nezmyselný
Dēlos (Dēlus), ī, f. (gr.) Délos, ostrov
v Egejskom mori
Dēlphī, ōrum, m. Delfy, mesto v stred.
Grécku, známa veštiareň
Dēlphicus, a, um delfský
delphīn, īnis, m. (ak. a) (*delphīnus, ī, m.*)
delfín
dēmigrō, āre, āvī, ātum vystáhovať sa,
vzdialiť sa, odísť
dēminuō, ere, uī, ūtum umenšovať,
stenčovať; *pas.* ubúdať, slabnúť
dēminūtiō, ōnis, f. umenšenie, úbytok,
strata
dēmīror, ārī, ātus sum veľmi sa diviť,
čudovať
dēmīssus, a, um spustený, sklonený, nízky

dēmīttō, ere, mīsī, mīssum spúšťať,
zosielat', zhodiť; sklopiť (oči); *pas.* skláňať
sa, stekať
dēmō, ere, dempsī, demptum brať preč,
odstraňovať; zbavovať
Dēmocritus, ī, m. Demokritos, grécky
mudrc
dēmōlītiō, ōnis, f. zbúranie, strhnutie
dēmōnstrātiō, ōnis, f. ukazovanie; výklad,
dôkaz; okázala reč
dēmōnstrō, āre, āvī, ātum označovať,
ukazovať; dokazovať
dēmōrior, morī, mortuus sum odumierať,
zomierať
Dēmōsthenēs, is m. Demostenes, slávny
aténsky rečník (385 – 322 pr. Kr.)
dēmum (adv.) iba, len, až, konečne
dēnārius, iī, m. (*nummus*) denár, rímsky
strieborný peniaz
dēnī, ae, a po desiat'
dēnique konečne, napokon; vôbec, jedným
slovom
dēnōminō, āre, āvī, ātum pomenovať, dať
meno
dēnotō, āre, āvī, ātum označovať,
naznačovať
dēns, dentis, m. zub
dēnsus, a, um hustý; tesne pri sebe, častý,
nepretržitý
dentātus, a, um zubatý, ozubený
dēnūtiō, āre, āvī, ātum ohlasovať,
oznamovať; vyzývať, rozkazovať
dēnuō znova, opäť, zasa
deorsum (adv.) dolu

dēpellō, ere, pulī, pulsum dolu zháňať,
zrážať, zhadzovať; odstraňovať; vyháňať
dēpendeō, ēre, –, – (dolu) viesť; závisieť
od čoho
dēpendō, ere, pendī, pēnsum odvažovať;
odpykať si
dēpingō, ere, pīnxī, pictum namaľovať,
vymaľovať; opísať
dēpluit, pluerē, pluit pršať, stekať
dēpōnō, ere, posuī, positum dolu skladať,
odkladať; položiť, uložiť, postaviť; zveriť;
odkladať, odstraňovať
dēpopulātiō, ōnis, f. spustošenie,
vyplienenie
dēpopulor, ārī, ātus sum spustošiť,
vyplieniť
dēportātiō, ōnis, f. odnášanie, odvážanie;
vypovedanie, deportácia
dēportō, āre, āvī, ātum znášať, zvážať;
odnášať, odvážať; dovážať, dopravovať
dēposcō, ere, poposcī, – dôrazne žiadať,
dožadovať sa, domáhať sa; vyzývať k boju
dēpositus, a, um stratený, zahubený;
umierajúci
dēprecātiō, ōnis, f. odprosovanie, prosba za
odpustenie; ospravedlnenie
dēprecor, ārī, ātus sum odprosovať; prosiť
o milosť; vyprosiť si
dēprehendō, ere, hendī, hēnsum chytiť,
zlapať; prekvapiť; spozorovať, zbadať
dēpressus, a, um stlačený, nízky, nízko
položený
dēprimō, ere, pressī, pressum stlačiť,
znižiť; zvaliť; ponoriť, potopiť

dēpugnō, āre, āvī, ātum bojovať rozhodný
boj, bojovať na život a na smrť
dērideō, ēre, rīsī, rīsum alqm posmievať
sa, vysmievať sa; tupiť
dērīvatiō, ōnis, f. odvádzanie vody,
odvodňovanie
dērīvō, āre, āvī, ātum odvádzať vodu,
odvodňovať
dēruptus, a, um odtrhnutý, strmý, príkry
dēscendō, ere, scendī, scēnsum
zostupovať, schádzať; skláňať sa, zvažovať
dēsciscō, ere, scīvī, scītum odpadnúť od
koho; odchyľovať sa; spreneveriť sa
dēscribō, ere, scrīpsī, scrīptum narysovať,
nakresliť; opisovať, objasňovať;
predpisovať
dēscriptiō, ōnis, f. výkres, náčrt; podoba,
obraz; opis, charakteristika
dēsecō, āre, secuī, sectum odseknúť,
odtáť; pokosiť
dēserō, ere, seruī, sertum zanechávať,
opúšťať, zanedbávať
dēsertus, a, um opustený, osamelý, pustý;
neobrábaný
dēses, idis lenivý, nečinný; ochabnutý
dēsīderābilis, e žiaduci, nezabudnuteľný
dēsīderium, ī, n. túžba
dēsīderō, āre, āvī, ātum alqd túžiť po čom,
žiadať si, priať si; *pas.* nedostávať sa,
chýbať
dēsīdō, ere, sēdī, – skláňať sa, klesať
dēsīgnātiō, ōnis, f. označenie, opis

dēsignō, āre, āvī, ātum označovať,
vyobrazovať; poriadat'; *cōnsul dēsignātus*
nastávajúci konzul
dēsiliō, īre, siluī, – zoskakovať
dēsinō, ere, dēsī (dēsivī), dēsītum
prestávať; nechávať
dēsipiō, ere, –, – bláznit' sa; rojčiť
dēsistō, ere, stitī, – upúšťať od čoho,
prestať s čím
dēspectō, āre, āvī, ātum zhora hľadieť,
pozerat'; pohrdat' čím
dēspectus, a, um opovrhnutý,
nepovšimnutý
dēspērātiō, ōnis, f. alcis rei zúfalstvo,
beznádej
dēspērō, āre, āvī, ātum nemať nádej,
vzdávať sa
dēspiciō, ere, spēxī, spectum zhora
pozerat'; pohrdat'
dēstinātiō, ōnis, f. určenie, ustanovenie
dēstituō, ere, stituī, tūtum opúšťať; zrádzať
dēstrictus, a, um ostrý, rázny, príkry
dēstringō, ere, strīnxī, strictum odtrhávať,
strhávať, odhaľovať
dēstruō, ere, strūxī, strūctum strhnúť,
zbúrať; ničit', hubiť
dēsubitō (adv.) nenazdajky
dēsum, deesse, defuī, futūrus sum nebyť
prítomný; chýbať, premeškať
dēsūmō, ere, –, – vybrať si, vyvoliť si
dēsuper (adv.) zhora
dēterminātiō, ōnis, f. ohraničenie,
vymedzenie, hranica; koniec, záver

dēterminō, āre, āvī, ātum ohraničovať,
vymedzovať
dēterreō, ēre, uī, itum odstrašovať,
odvracať; brániť
dētestor, ārī, ātus sum preklínať; zriekať sa
dētrahō, ere, trāxī, tractum sťahovať,
strhávať; prinútiť; odvlieciť
dētrectō, āre, āvī, ātum odopierať,
vykrúcať sa, vzpierať sa
dētrīmentum, ī, n. škoda, strata, pohroma
dētrūdō, ere, trūsī, trūsum zraziť, zvrhnúť
deus, ī, m. boh
dēvehō, ere, vēxī, vectum zväzať, priväzať
dēvellō, ere, vellī, vulsum odtrhnúť, šklbať
dēvincō, ere, vīcī, victum na hlavu poraziť,
úplne premôcť
dēvius, a, um ležiaci bokom, vzdialený,
odľahlý; osamelo
dēvōtiō, ōnis, f. zasľúbenie, obetovanie
dēvōtus, a, um zasľúbený, zasvätený
dēvoveō, ēre, vōvī, vōtum zasľúbiť,
zasvätiť
dexter, t(e)ra, t(e)rum pravý, na pravej
strane, *dext(e)ra, ae, f.* pravica, pravá ruka
dexterē (adv.) obratne, zručne, šikovne
diadēma, ātis n. (gr.) diadém, kráľovská
koruna
diairesis, is, f. (gr.) prerývka na konci taktu
dialogus, ī, m. (gr.) rozhovor
Diāna, ae, f. bohyňa mesiaca a lovu
dicāx, ācis mnohovravný, vtipný
diciō, ōnis, f. výrok; panstvo, vláda

dicis (gen. od nepoužívaného *dix*) *f* len
v spojení *dicis causā* len aby sa nepovedalo,
iba naoko
dicō, āre, āvī, ātum božstvu zasvätiť,
venovať, velebiť
dicō, ere, dīxī, dictum ukazovať; stanoviť,
určiť; hovoriť, tvrdiť; rozprávať
dictāmen, inis, m. výslovnosť; sloh,
slohové cvičenie; rozprava
dictātor, ōris, m. diktátor
dictātūra, ae, f. diktatúra
dictū (sup. II od *dīcō*) *difficile* ťažko
povedať
dictum, ī, n. výpoveď, slovo; výrok
Dīdō, ōnis, f. Didóna, kráľovná v Kartágu
diēs, eī, m. deň *f.* doba, určitá lehota
diffāmia, ae, f. klebeta, zlý chýr
differentia, ae, f. rôznosť, rozdiel
differō, ferre, distulī, dīlātum roznášať,
rozhlasovať; odkladať, odd'alovať
difficilis, ťažký, obťažný, neschodný
difficultās, ātis, f. ťažkosť, obtiaž;
nedostatok, núdza
diffīdō, ere, ffīsus sum nedôverovať si,
zúfať si
diffundō, ere, fūdī, fūsum rozlievať,
vylievať; rozširovať
diffūsus, a, um rozťahnutý, rozšírený
dīgesta, ōrum, n. usporiadané výťahy zo
spisov, digesta
dīgitus, ī, m. prst
dignē (adv.) dôstojne, primerane
dignitās, ātis, f. dôstojnosť, vznešenosť

dignor, ārī, ātus sum pokladať koho za
hodného
dignus, a, um alqa re alebo *alcis rei*
dôstojný, hodný; slušný
dīgredior, dī, gressus sum rozchádzať sa,
odchádzať, lúčiť sa
dīgressiō, ōnis, f. rozchod, odchod
dīiudicō, āre, āvī, ātum rozhodovať,
rozsúdiť
dīlābor, bī, lāpsus sum rozpadávať sa,
strácať sa, miznúť
dīlaniō, āre, āvī, ātum roztrhať, rozdriapať
dīlātō, āre, āvī, ātum rozširovať, zväčšovať
dīlēctus, a, um obľúbený, milý, drahý
dīlēctus, ūs, m. odvod
dīligēns, entis pozorný, starostlivý, presný;
usilovný, svedomitý
dīligentia, ae, f. pozornosť, svedomitosť;
dôkladnosť
dīligō, ere, lēxī, lēctum vyberať, voliť,
obľúbiť si, mať rád
dīluō, ere, uī, ūtum rozmočiť; zmývať,
rušiť
dīluvium, iī, n. (*dīluviēs, eī, f.*) potopa
dīmētiō, īrī, mēnsus sum vymeriavať
dīmīcō, āre, āvī, ātum bojovať, zápasiť
dīmīdium, iī, n. – polovica
dīmīttō, ere, mīsī, missum rozosielať,
vysielateľ; prepúšťať
dīmōveō, ēre, mōvī, mōtum rozdeľovať,
rozháňať; odstraňovať
Diogenēs, is, m. Diogenés, grécky filozof
(4 – 3. st. pr. Kr.)

Dionýsus, ī, m. (gr.) Dionýzos, grécky boh zemskej plodnosti a vína
Dioscūrī, ōrum, m. (gr.) Dioskúrovia, bratia Castor a Pollux premenení na súhvezdie Blížencov
dīrae, ārum, f. zlé znamenia; kliatby; *Dīrae* Fúrie, bohyne pomsty
Dircē, ēs, f. Dirka, prameň pri Tébach;
Dircaeus, a, um dirkájsky, tébsky, boiotský
dīrēctē (ō) (adv.) priamo, rovno
dīrēctus, a, um priamy, rovný; vodorovný, horizontálny
dīrigō, ere, rēxī, rēctum alqd riadiť, spravovať čo; *alqd ad (in) alqd* udat' smer, zamieriť
dirimō, ere, ēmī, ēmptum rozdeľovať, odlučovať; odstraňovať
dīripiō, ere, ripuī, reptum roztrhávať, strhávať; plieniť, lúpiť
dīritās, ātis, f. hrôza, nešťastie
dīruō, ere, ruī, rutum rozboriť, zničiť
dīrus, a, um strašný, hrozný; krutý
Dīs, Dītis, m. Dis, Plutón, vládca podsvetia; podsvetie
discēdō, ere, cessī, cessum rozísť sa, rozdeliť sa; odísť, vzdialiť sa; odtiahnuť
discessus, ūs, m. rozchod, odchod
discidium, ī, n. rozpor, roztržka; rozchod
discindō, ere, scidī, scissum rozťať, roztrhnúť, rozrezať; prerušiť
disciplīna, ae, f. vyučovanie, vzdelávanie; vedomosť, znalosť; metóda, náuka; škola, disciplína
discipulus, ī, m. žiak; nasledovník

discō, ere, didicī, – alqd učiť sa; poznávať, dozvedieť sa
discordia, ae, f. nesvornosť, spor, rozbroj
discordō, āre, āvī, ātum byť nesvorný, žiť v nezhode, rozbroji; búriť sa
discors, cordis – nesvorný
discrepantia, ae, f. (discrepatiō, ōnis, f.) nesúhlas, nezhoda, nedorozumenie
discrepō, āre, āvī (uī), – rozlične znieť; nesúhlasiť, odchyľovať sa
discrībō, ere, scrīpsī, scrīptum rozdeľovať, usporadúvať; ustanoviť, vymerať, prikázať
discrīmen, minis, n. hranica; medzera, vzdialenosť; rozdiel; nebezpečenstvo; rozhodný boj, chvíľa
discrīptiō, ōnis, f. rozdelenie, roztriedenie
discurrō, ere, currī (cucurrī), cursum rozbiehať sa, rozptyľovať; rozprávať sa
discursus, ūs, m. rozbeh, rozptyľovanie, pobehovanie; rozhovor, výklad
discus, ī, m. disk, misa, tanier
discutiō, ere, cussī, cussum rozrážať, rozháňať; pretriasať v reči; skúmať
disertus, a, um výrečný, jasný, určitý
disiciō, ere, iēcī, iectum rozhádzať, zbúrať; zmariť, prekaziť
dispālor, ārī, ātus sum rozbiehať sa, potuľovať sa
dispār, aris nerovný, rozdielny, slabší
dispēnsātiō, ōnis, f. váženie, rozdeľovanie, vyplácanie
dispensātor, ōris, m. správca peňazí, pokladník

dispergō, ere, spersī, spersum rozsypať, roztrúsiť
dispersē (dispersim) (adv.) roztratene, tu a tam
dispersus, a, um roztratený, rozptýlený
displaceō, ēre, plicuī, plicitum neľúbiť sa, nebyť niekomu po chuti, *alqd mihi displacet* nesúhlasím s čím, nie som s niečím spokojný
dispōnō, ere, posuī, positum rozkladať, rozostaviť
dispositiō, ōnis, f. rozostavenie
disputō, āre, āvī, ātum vypočítavať, rozvažovať, skúmať; rozprávať
disquīsitiō, ōnis, f. vyšetrovanie, pátranie
dissēnsiō, ōnis, f. rôznosť zmyšľania; nehoda, spor, nesúhlas
disserō, ere, seruī, sertum rozoberať, vykladať, prednášať
dissimilis, e nepodobný, rozdielny
dissimilitūdō, dinis, f. nepodobnosť, odlišnosť
dissimulanter (adv.) skryte, potajomky
dissimulātiō, ōnis, f. zatajovanie, pretváрка
dissipātus, a, um roztrúsený, rozptýlený
dissipō, āre, āvī, ātum rozsýpať, rozhadzovať; zničiť; rozširovať
dissolūtus, a, um rozpustený; nedbanlivý; ľahkomyselný, márnratný
dissolvō, ere, solvī, solūtum rozpustiť, oslabiť; uvoľniť, povoliť
distantia, ae, f. vzdialenosť; rôznosť, rozdiel
distinctus, a, um zdobený

distō, āre, – ab alqo byť vzdialený; líšiť sa; (neos.) *distat* je rozdiel
distribuō, ere, uī, tribūtum rozdeľovať, triediť; prikazovať
districtē (adv.) prísne, rozhodne
diū (adv.) v spojení *diū noctūque* vo dne v noci; dlho, dlhý čas
diurnus, a, um denný, vo dne
diūturnitās, ātis, f. stálosť, trvanlivosť
diūturnus, a, um (diūtīnus, a, um) dlhotrvajúci, dlhý; trvalý, nemenný
dīversus, a, um rozdielny, nejednotný
dīves, itis bohatý, *m.* boháč
Dīviciācus, ī, m. náčelník Heduvov
dīvidō, ere, vīsī, vīsum rozdeľovať
dīvīnus, a, um božský
dīvitiae, ārum, f. bohatstvo, poklady
dīvus, a, um božský, nebeský
dō, dare, dedī, datum dávať, poskytovať; obetovať, posielat'; dovoľovať, pripúšťať; pôsobiť, konať
doceō, ēre, docuī, doctum alqm alqd učiť, poučovať; vysvetľovať
docilis, e chápavý, nadaný
doctrīna, ae, f. vyučovanie; vzdelanosť; náuka, veda
doctus, a, um učený
documentum, ī, n. príklad, výstraha; doklad, svedectvo
Dōdōna, ae, f. mesto v Epire preslávené veštiarňou
dogma, ae, f. (gr.) zásada, náuka
dolenter (adv.) bolestne, s bolesťou

doleō, ēre, uī, dolitūrus cítiť bolesť;
trúchliť, žialiť
dolor, ōris, m. bolesť, bôľ; zármutok
dolus, ī, m. podvod, lest', úskok
domesticus, a, um domáci, rodinný,
vlastný, osobný
domicilium, iī, n. príbytok, obydlie
domina, ae, f. pani, gazdiná; manželka
dominātiō, ōnis, f., vláda, panovanie;
vznešenosť
dominātus, ūs, m. panstvo, vláda
dominor, āri, ātus sum vládnuť, panovať
dominus, ī, m. pán, gazda
domiporta, ae, f. kto nosí svoj dom =
slimák
domisedus, a, um doma sediaci, do-
mased
domō, āre, domuī, itum krotiť, chovať,
pestovať; premáhať, podrobovať si; súžiť
domus, ūs, f. (abl. sg. *ō*, ak.pl. *ōs*) dom,
príbytok, chatrč; brloh, nora; domov, vlast'
dōnātiō, ōnis, f. darovanie, dar
dōnec (spojka) dokiaľ, pokiaľ; až, kým nie;
až by, zakiaľ by
dōnō, āre, āvī, ātum darovať; odpustiť
dōnum, ī, n. dar, obeta
Dōrēs, um, m. (gr.) Dórovia, grécky kmeň
dormiō, īre, īvī, ītum spať; zaháľať; zaspať
navždy
dorsum, ī, n. (*dorsus, ī, m.*) chrbát; horský
hrebeň, úbočie
dōs, dōtis, f. dar, veno
Dossenus, ī, m. hrbáč (osoba z rímskej
veselohry)

dōtātus, a, um bohato vystrojený
dōtō, āre, āvī, ātum dať veno, výbavu
dracō, ōnis, m. (gr.) drak, had, šarkan
dromas, adis, m. (gr.) ťava
druidae, ārum (ēs, um) m. druidi, keltskí
kňazi
Dryas, adis, f. (gr.) dryada, víla stromov a
lesov
dubiē (adv.) pochybne, neisto
dubitābilis, e pochybný
dubitō, āre, āvī, ātum váhať, otáľať,
pochybovať; uvažovať
dubium, iī, n. – pochybnosť
dubius, a, um váhajúci, pochybujúci,
nespoľahlivý, neistý *haud est dubium*
nieť pochyb, *dubia nox* šero, prítmie
ducēnī, ae, a dvesto
dūcō, ere, dūxī, ductum ťahať, vliecť;
privádzať; ceniť si, vážiť si; spôsobať;
voj. tiahnuť
ductus, ūs, m. tiahnutie; vedenie, velenie
dūdum (adv.) dávno, prv, skoršie, nedávno
dulcēdō, inis, f. sladkosť; pôvab
dulcis, e sladký
dulcitūdō, inis, f. sladkosť
dum (spojka) medzitým keď, zakiaľ,
pokiaľ, kým, až; zosilnene pri imp. *agedum,*
agitedum nože, teda
dūmētum, ī, n. krovie, húšťava, trnie
dummodo (spojka) len keď, len aby
Dumnorīx, īgis, m. vplyvný muž u Heduoov,
nepriateľ Rimanov
dumtaxat (adv.) nie viac ako, než, najviac
duo, ae, o dva, dvaja, dve; obidvaja

duodecimus, a, um dvanásť
duodēnī, ae, a po dvanástich
duodēvīgīntī osemnásť
duplex, icis dvojitý, dvojnásobný; obaja
duplicātiō, ōnis, f. zdvojenie
duplicō, āre, āvī, ātum zdvojovať
duplus, a, um dvojitý, dvojnásobný
dūrābilis, e trvanlivý
dūrō, āre, āvī, ātum robiť tvrdým, sušiť,
piecť; otužovať; vydržať, znášať čo
Dūrocortorum, ī, n. hlavné mesto Rémov
v belgickej Galii
dūrus, a, um tvrdý, tuhý; drsný, krutý;
otužilý, silný
duumvirī, um, m. duumvirovia
dux, ducis, m. vodca, *f.* vodkyňa

E.

ē, ex (predl. s abl.; *ē* len pred
spoluhláskami, *ex* pred samohl. i spo-
luhl.) *z, zo*; *ex urbe* z mesta; od, hneď *ex eō*
tempore od tej doby; pre podľa, so zreteľom
na *ex senātūs consultō* podľa rozhodnutia
senátu, *ex industriā* horlivo, *ex integrō* znova,
opäť
eā (parte, viā) tadiaľ
ebenum, ī, n. ebenové drevo, *us, ī, f.* eben
ebrietās, ātis, f. opitosť, rozjarenosť
ēbriō, āre, āvī, ātum opiť, opojiť
ebur, ōris, n. slonovina
ecce (cit.) aha, hľa, hľaď
ecclēsia, ae, f. snem; cirkev, kostol
Echō, ūs, f. (gr.) nymfa Echo, ozvena
ecloga, ae, f. (gr.) pastierska báseň, ekloga

ecquis, ecquid či niekto, či niečo
edāx, ācis žravý, pažravý
ēdicō, ere, dīxī, dictum oznámiť, vyhlásiť
ēdictum, ī, n. vyhláška, oznámenie,
všeobecné nariadenie
ēdiscō, ere, didicī, – učiť sa naspamäť
ēditiō, ōnis, f. vydanie, usporiadanie; údaj
ēditus, a, um vyvýšený, vysoký, strmý
ēdō, ere, didī, ditum vydávať, vypúšťať;
rodiť, plodiť; oznamovať, rozširovať
edō, ere, ēdī, ēsum jesť, zrať
ēdoceō, ere, docuī, doctum dôkladne
naučiť, poučiť
ēdoctus, a, um dôkladne poučený
ēducātiō, ōnis, f. výchova, vychovávanie
ēducō, āre, āvī, ātum vychovávať,
pestovať, živiť
ēdūcō, ere, dūxī, ductum vyviešť, odviešť;
porodiť; postaviť, vybudovať
edūlis, e jedlý
effātum, ī, n. výpoveď, výrok
effectus, ūs, m. činnosť, vykonanie;
následok, účinok
effēminō, āre, āvī, ātum zženštiť, zmäkčiť,
rozmaznať
effērō, efferre, extulī, ēlātum vynášať,
odnášať, odstraňovať; oznámiť, povznášať,
velebiť; rodiť; vyjadriť
efferus, a, um veľmi divý, rozbesnený,
rozzúrený
efficāx, ācis účinný, pôsobivý, úspešný
efficientia, ae, f. účinnosť, pôsobenie

efficiō, ere, fēcī, fectum spôsobit', vykonať,
urobit'; dokázat', odôvodniť; *efficitur, ut*
z toho vyplýva, že
effigiēs, ēī, f. podoba, socha, obraz
efflō, āre, āvī, ātum vydychovať, *ani-*
mam umrieť
effluō, ere, flūxī, – vytekať, vylievať sa
effugiō, ere, fūgī, – utiecť, vyhnúť sa čomu
effundō, ere, fūdī, fūsum vylievať;
rozsypať; premárniť (majetok), rozpustiť,
uvoľniť, vysievať
effūsus, a, um vyliaty; široko-d'aleko sa
rozprestierajúci; nemierny
egēns, entis chudobný, biedny
egēnus, a, um alci rei al. *alqa re* majúci
nedostatok čoho, potrebujúci čo, biedny
egeō, ēre, uī, – *alci rei* al. *alqa re* mať
núdzu, nedostatok
ego ja
ēgredior, ī, gressus sum vyjsť, vykročiť;
vydať sa na cestu; odplávať
ēgregius, a, um výborný, znamenitý
ēgressus, ūs, m. východ, odchod;
vychádzka; ústie
ēiciō, ere, iēcī, iectum vyhodiť, vyhnať;
vyrútiť sa; zamietnuť; vypískať
ēiectō, āre, āvī, ātum vyhadzovať, chrliť,
vyvracať
eiulō, āre kvíliť, nariekať
eiusdemmodī práve takého druhu, práve
taký
eiusmodī taký
ēlabōrātus, a, um starostlivo vypracovaný;
(o slohu) vyumelkovaný, strojená

ēlabōrō, āre, āvī, ātum pracovať,
vypracovávať, vykonávať
ēlātiō, ōnis, f. zdvíhanie, vzlet; vznešenosť
ēlātus, a, um vznešený; pyšný, namyslený
ēlēctiō, ōnis, f. voľba, výber
Electra, ae, f. (gr.) dcéra kráľa
Agamemnóna
ēlēctus, a, um vybraný, vyberaný
ēlegāns, āntis vkusný, pôvabný, jemný
ēlegantia, ae, f. jemný vkus; ušľachtilosť,
obratnosť, duchaplnosť
elegīa, ae, f. (gr.) elégia, elegická báseň
elementum, ī, n. pralátka, základný prvok
prīma elementa abeceda
elephantus, ī, (elephās, antis) m. slon
ēlevō, āre, āvī, ātum vyzdvihnúť,
zdvihnúť; uľahčiť
ēliciō, ere, licuī, licitum vylákať; vykresáť
(oheň); vykopať (železo)
ēlīdō, ere, līsī, līsum vyrážať, rozrážať;
zahrdúsiť; rozbiť, roztláčať
ēligō, ere, lēgī, lectum vyberať, vyvolať
Ēlis, idis, f. krajina na záp. Peloponéze
elisiō, ōnis, f. vypustenie
ēlocūtiō, ōnis, f. rečnícky výraz, prednes,
štýl
ēlogium, ī, n. výrok, výpoveď, sentencia
ēloquēns, entis výrečný
ēloquēntia, ae, f. výrečnosť
ēloquor, quī, locūtus sum vysloviť,
vyjadriť; prednášať, rečniť
ēlūceō, ere, lūxī, – žiariť, jagať sa;
ukazovať sa, vysvitať

ēlūdō, ere, lūsī, lūsum (alqm) vysmievať sa, tupiť
ēluviēs, iēī, (-viō, ōnis) f. povodeň, záplava
emāx, ācis kúpychtivý
emblēma, atis, n. (gr.) vypuklé ozdoby na nádobách, reliéf; mozaika
ēmendābilis, e napravitel'ný
ēmendātiō, ōnis, f. náprava, zlepšenie
ēmendō, āre, āvī, ātum opraviť, napraviť, zlepšiť
ēmēnsus, a, um prejdený, precestovaný
ēmentior, īrī, mentītus sum navymýšľať si, vybásniť; nepravdivo vypovedať
ēmergō, ere, mersī, mersum vynoriť sa, vyjsť na povrch
ēmētior, īrī, mēnsus sum vymerať; prejsť, precestovať; prežiť
ēmicō, āre, micūī, micātum zažiariť, zaligotať sa, zablysnúť
ēmigrō, āre, āvī, ātum vysťahovať sa
ēminentia, ae, f. vyvýšenosť, vyvýšenina; vznešenosť
ēmineō, ēre, uī, - vyčnievať, trčať; vynikať nad kým
ēminus (adv.) zďiaľky, zďaleka, obďaleč
ēmittō, ere, mīsī, missum vysielat', vypúšťať; vyhostiť
emō, ere, ēmī, emptum kupovať; *e. magno* draho kupovať, *e. bene* lacno kupovať
ēmoli(u)mentum, ī, n. úžitok, ošoh, práca, námaha
emphaticus, a, um dôrazný, emfatický
ēmpor, ōris, m. kupec

ēmulgeō, ēre, mulsi, mulsum vyčerpať, vysať; vydojiť
en (cit.) hľa! pozri!
ēnarrābilis, e vysloviteľný
encōmium, īī, n. (gr.) chváloreč
enim (spojka, obyč. na druhom mieste) lebo, totiž, ved'; zaiste
enimvērō (adv.) ved', naozaj, skutočne
ēnītor, tī, nīxus sum s námahou sa dostať von, vydriapať sa; namáhať sa, usilovať sa
Ennius, īī, m. Q. rímsky básnik (asi 240 – 169), zaviedol do rímskej literatúry dakt. hexameter
ēnumerō, āre, āvī, ātum vypočíta(va)ť
ēnuntiātiō, ōnis, f. výpoveď, výrok
ēnuntiō, āre, āvī, ātum oznámiť, vyzradiť
ēnūptiō, ōnis, f. výdaj
eō (adv.) tam, až ta, až tak ďaleko; do tých čias, do toho času; preto, z toho dôvodu
eō, īre, īī (īvī), ītum ísť, prichádzať; šíriť sa
fāma it povest' sa šíri; pokračovať, dariť sa
eōdem tamtiež, na tom istom mieste
Ēos, -, f. Aurora, Zora
Epamīnōndās, ae, m. (gr.) tébsky vojvodca a štátnik (4.st. pr. Kr.)
Epēus, ī, m. (gr.) Epeios, tvorca trójskeho koňa
Ephesus, ī, f. (gr.) maloázijské mesto
ephorus, ī, m. (gr.) efor, jeden z piatich úradníkov v Sparte
Epicūrus, ī, m. grécky materialistický filozof
epicus, a, um (gr.) epický, *m.* epik

epigramma, atis, n. (gr.) nápis; krátka útočná báseň, epigram
epilogus, ī, m. (gr.) koniec reči, doslov
Ēpīrus, ī, f. Epirus, krajina na záp. pobreží sev. Grécka
epistula, ae, f. (gr.) list, písmo
epitaphium, īī, n. náhrobný kameň, pomník
epitoma, ae, (epitomē, ēs) f. (gr.) výťah, výpis, zaznačenie obsahu diela
epōdos (us), ī, m. (gr.) krátky verš nasledujúci po dlhom; epóda
epos, (len n. a ak.), n. epos, hrdinská báseň
epulae, ārum f. hody, hostina; pokrmy
epulor, ārī, ātus sum jesť, hodovať
eques, itis, m. jazdec, jazda; rytier
equester, stris, stre jazdecký
equidem (adv.) pravda(že), zaiste; aspoň
equitātus, ūs, m. jazda
equus, ī, m. kôň
era, ae, f. pani, gazdiná
Eratō, ūs, f. (gr.) múza lyrickej poézie
Erebus, ī, m. (gr.) boh temnoty; temnota, podsvetie
ērēctus, a, um vzpriamený, vztýčený; napnutý, horlivý, pozorný
ergā (predl. s akuz.) smerom k, ku, naproti, voči, kvôli
ergō (spojka) z toho dôvodu, preto, kvôli; (predl. s gen., stojí vždy za) z toho dôvodu, kvôli, pre
ērigō, ere, rēxī, rectum vzpriamiť, vztýčiť; postaviť; rozrušiť, vzbudiť
Erīnēs, yos, f. (gr.) Erínya, bohyňa pomsty

ēripiō, ere, ripuī, reptum vyrvať, vytrhnúť; zachrániť; uniknúť, vyviaznuť
ērogō, āre, āvī, ātum vydávať, vyplácať
errātiō, ōnis, f. blúdenie
errō, āre, āvī, ātum túlať sa, blúdiť; chybiť, mýliť sa
error, ōris, m. blúdenie; okľuka; neistota, omyl, chyba; klam, blud; nevedomosť
ērubescō, ere, rubuī, – začervenať sa, hanbiť sa
ēruđiō, īre, īvī (īī), ītum vzdelávať, poučovať
ēruđitiō, ōnis, f. vzdelávanie, učenie; učenosť
ērumpō, ere, rūpī, ruptum vyraziť von, vyhodiť; vypuknúť
ēruō, ere, ruī, rutum vykopať, vyryť
ēruptiō, ōnis, f. vypuknutie; výbuch, výpad
erus, ī, m. pán; vlastník
ēsuriēs, ēī, f. hlad
ēsuriō, īre, īvī (īī) – hladovať, mať na čo chuť
et (spojka) a, i *et – et aj – aj*; ako – tak
etenim (spojka) a naozaj, a zaiste, ved' *etiam* (spojka) a to už, a to hneď; (adv.) tiež, aj, rovnako
etiamsī (spojka) hoc(i), čo aj, i keď
Ētrūria, ae, f. kraj v Itálii na sever od Ríma
Etruscus, a, um etruský; *m.* Etrusk
etsī hoc(i), i keď, čo aj; hoci by, i keby
eu (cit.) dobre! výborne!
Euboea, ae, f. Euboia, ostrov pri Boiotii a Attike

Euclīdēs, is, m. (gr.) Euklides, slávny matematik v Alexandrii (3. st. pr. Kr.)
Eurīpidēs, is, m. (gr.) tragický básnik v Aténach (5. st. pr. Kr.)
Eurōpa, ae, f. (gr.) Európa, dcéra mýtického fenického kráľa Agenora
Eurydicē, ēs, (Eurydica, ae), f. Eurydika, Orfeova manželka
Eurystheus, ī, m. mykénsky kráľ
ēvādō, ere, vāsī, vāsum vychádzať, vystupovať; ujsť z čoho; zachrániť sa
ēvālēscō, ere, valuī, – zosilnieť, vzmáhať sa, vzrastať
ēvānēscō, ere, vānuī, – zmiznúť, zaniknúť, rozplynúť sa
ēvānidus, a, um pomínuteľný, miznúci
ēvehō, ere, vēxī, vectum vyvážať, odvážať; vyjsť, vyplávať; povyšovať; prejsť okolo; (v reči) odbočiť
ēvellō, ere, vellī, vulsum vyrvať, vytrhnúť
ēveniō, īre, vēnī, ventum vychádzať, stávať sa, diať sa; dariť sa
ēventus, ūs, m. výsledok, udalosť; koniec, cieľ
ēvertō, ere, vertī, versum vyvracať; zboriť, rúcať, zničiť
ēvidēns, entis očividný, zrejmy, jasný
ēvidentia, ae, f. názornosť, zrejmosť, zreteľnosť
ēvocātor, ōris, m. podnecovateľ, burič
ēvolō, āre, āvī, ātum vyletieť z čoho; urobiť výlet; povzniesť sa
ēvolūtiō, ōnis, f. rozvinutie (papyrového zvitku), otvorenie (knihy)

ēvolvō, ere, volvī, volūtum vyvaliť, odhaliť; rozvinúť, rozbaľiť
exāctus, a, um presný, dôkladný
exadversum (predl. s akuz.) naproti, oproti
exaedificō, āre, āvī, ātum vybudovať, vystavať; dokončiť
exāminō, āre, āvī, ātum rojiť sa; vážiť, odvažovať, udržiavať v rovnováhe; skúmať, skúšať
exanimō, āre, āvī, ātum zbaviť dychu, mráčiť; usmrtiť
exārdēscō, ere, ārsī, – zapáliť, chytiť sa, vzbĺknúť; vzplanúť, rozhorliť sa
exaudiō, īre, īvī (īī), ītum jasne počuť; vypočuť
excandēscētia, ae, f. prchkosť
excēdō, ere, cessī, cessum vyjsť, odísť, vzdialiť sa; odchyľovať sa, odbočiť
excellēns, entis vznešený, vynikajúci, znamenitý
excellō, ere, –, – alci vynikať nad koho
excelsus, a, um vznešený; vynikajúci
exceptiō, ōnis, f. výnimka, obmedzenie; námietka
excessus, ūs, m. odchod, skon, smrť
excidium, īī, n. pád, skaza, záhuba
excidō, ere, cidī, – vypadnúť, spadnúť; zaniknúť, vymiznúť
excīdō, ere, cīdī, cīsum vysekať, vyrezať
excipiō, ere, cēpī, ceptum vyberať, robiť výnimku; prijať; pokračovať, nasledovať
excitō, āre, āvī, ātum vyburcovať, vyplašiť
exclāmō, āre, āvī, ātum vykrikovať, volať
excōgitō, āre, āvī, ātum vymýšľať

excolō, ere, coluī, cultum starostlivo pestovať; vzdelávať, zušľacht'ovať
excors, dis bez srdca; bez hlavy, nerozumný, hlúpy
excruciō, āre, āvī, ātum trýzniť, trápiť
excūsō, āre, āvī, ātum ospravedlňovať sa
exemplar, āris, n. vzor, príklad
exemplum, ī, n. vzor, príklad
exeō, īre, iī (īvī), itum vychádzať, odchádzať
exerceō, ēre, uī, itum uvádzať do pohybu; znepokojovať; cvičiť
exercitus, ūs, m. vojsko
exhauriō, īre, hausī, haustum vyčerpať, vyprázdniť; dokončiť
exigō, ere, ēgī, āctum vyhnať, preraziť; žiadať; skúmať
exiguus, a, um úzky, tesný, obmedzený
eximius, a, um výborný, znamenitý
eximō, ere, ēmī, ēmptus alqd de (ex) alqa re vyberať; *alci alqd* odoberať, odstraňovať; *alqm (ex) alqa re* al. *alci rei* oslobodzovať
exīstimātiō, ōnis, f. mienka, úsudok
exīstimō (exīstumō), āre, āvī, ātum oceňovať; pokladať, súdiť
exitium, iī, n. zánik, zničenie
exitus, ūs, m. východ; zánik, smrť
exordium, iī, n. začiatok, úvod
exorior, īrī, ortus sum povstať, vyjsť
exortus, ūs, m. východ, pôvod, vznik
expediō, īre, īvī, itum vypliesť, vymotať; oslobodiť; pripravovať; konať; *expedit* je užitočné, na osoh

expeditiō, ōnis, f. výprava, ťaženie
expeditus, a, um voľný, bez batožiny, pripravený do boja
expellō, ere, pulī, pulsum vyhnať; vziať
expēnsūm, ī, n. výdavok
experior, īrī, expertus sum robiť pokus, skúmať
expers, ertis alcis rei nezúčastnený
expertus, a, um alcis rei skúsený v čom
expetō, ere, petīvī, petītum usilovať sa, snažiť sa; žiadať si
explānō, āre, āvī, ātum vysvetliť, objasniť
expleō, ēre, plēvī, plētum vyplniť, naplniť
explicō, āre, āvī, ātum rozkladať, rozostavovať; vyjadriť sa
explōrātor, ōris, m. vyzvedáč
explōrō, āre, āvī, ātum vyskúmať, vypátrať
expōnō, ere, posuī, positum vykladať, vysvetliť; položiť
exposcō, ere, popōscī, – domáhať sa, žiadať o čo
expressus, a, um vytlačený; výrazný
exprimō, ere, pressī, pressum vytlačiť, vyjadriť
exprobrō, āre, āvī, ātum vyčítať, vytýkať
expugnō, āre, āvī, ātum dobývať, podrobiť si; vymôcť
exquīrō, ere, quīsīvī, quīsītum vypátrať; skúmať, vypytovať sa
exsequor, ī, secūtus sum nasledovať až do konca; vyšetrovať; vyplniť
ex(s)ilium, iī, n. vyhnanstvo
ex(s)istō, ere, (s)titī, – vyjsť, vystúpiť; javiť sa, vzniknúť, stať sa

expectātiō, ōnis, f. očakávanie; zvedavosť
expectō, āre, āvī, ātum čakať, očakávať
expīrō, āre, āvī, ātum vydychovať,
 vypustiť dušu
extinguō, ere, stīnxī, stīnctum zahasiť;
 usmrtiť, zničiť, vyhladiť
exstruō, ere, strūxī, strūctum nahromadiť,
 naklásať; vystavať, zriaďiť
ex(s)ul, lis, m., f. vyhnanec, vyhnankyňa
ex(s)ultō, āre, āvī, ātum poskakovať;
 plesať, jasať, radovať sa
exter (exterus), a, um vonkajší, cudzí
extrā (adv.) na vonkajšej strane, mimo;
 (predl. s ak.) mimo, vonku, z
extrahō, ere, trāxī, trāctum vyťahovať;
 vylákať
extrēmus, a, um najzadnejší,
 najvzdialenejší, posledný
exuō, ere, uī, ūtum zvliesť, odložiť;
 vyslobodiť sa
exūrō, ere, ussī, ustum vypáliť, spáliť

F.

faber, brī, m. remeselník, umelec
Fabius, iī, m. meno starého rímskeho rodu
fabrēfaciō, ere, fēcī, factum umelecky
 spracovať, vytvoriť
fabricō, āre, āvī, ātum (fabricor, ārī, ātus sum) umelecky tvoriť; vytvárať,
 zhotovovať
fābula, ae, f. rozprávka, bájka, povesť
fābulor, ārī, ātus sum hovoriť; tárať
fābulōsus, a, um bájný, rozprávkový
facētia, ārum, f. vtip(y), žart(y)

faciēs, ēī, f. zovňajšok, podoba, tvar
facile (adv.) ľahko, jednoducho
facilis, e ľahký, jednoduchý
facinus, oris, n. skutok, čin; zločin
faciō, ere, fēcī, factum (pas. *fiō, fieri, factus sum*) robiť, konať; utrpieť; spôsobiť
factiō, ōnis, f. konanie, strana (politická)
factum, ī, n. čin, skutok, práca
facultās, ātis, f. možnosť, príležitosť; talent
fācundus, a, um výrečný
fāgus, ī, f. buk
falcātus, a, um kosákovitý
fallāx, ācis klamný, neúprimný, podvodný
fallō, ere, fefellī, falsum (deceptum)
 klamať, podvádzať
falsus, a, um oklamáný, sklamaný; klamný,
 vymyslený, *falsō* klamne, mylne, chybné
falx, cis, f. kosa, kosák
fāma, ae, f. povesť, chýr, správa
famēs, is, f. hlad; nedostatok
familia, ae, f. domácnosť, rodina, *pater*
familiās hlava rodiny, gazda, hospodár
familiāris, e domáci, rodinný
fāmōsus, a, um povestný, slávny; zlovestný
famulus, ī, m. sluha, otrok
fānum, ī, n. posvätné miesto, svätyňa,
 chrám
fār, farris n. špalda; obilie; múka, kaša
fās (neskl.) boží výrok; osud, údel; *f. est* je
 dovolené
fāstus, a, um súdny, úradný; kalendár;
 kronika
fateor, ērī, fassus sum priznávať sa

fatīgō, āre, āvī, ātum preháňať, štváť;
oslabovať, prekonávať, trápiť, sužovať
fātum, ī, n. božia vôľa, osud; životný údel
faustus, a, um priaznivý, šťastný
faveō, ēre, fāvī, fautum alci žičiť, byť
priaznivo naklonený
favus, ī, m. plást (medu); med
fax, cis, f. fakľa; svadba; oheň, svetlo
febris, is, f. horúčka, zimnica
Februārius, iī, m. február
fēcundus, a, um úrodný, plodný
fel, fellis n. žľč
fēlēs, is, f. mačka
fēlīcitās, ātis, f. plodnosť, úrodnosť; šťastie
fēlix, īcis plodný, úrodný; šťastný
fēmina, ae, f. žena; samica (u zvierat)
femur, oris (inis), n. stehno
fenestra, ae, f. okno, oblok
fera, ae, f. divá zver, zverina
ferē, fermē asi, skoro, takmer, zväčša
fēriae, ārum, f. sviatky, oslavy, slávnosti
feriō, īre, -, - biť, tĺcť, udierať
ferō, ferre, tulī, lātum niesť, nosiť; znášať;
poskytovať; roznášať *fāma f.* šíri sa povest'
ferōx, ōcis divý, prudký, vášnivý; smelý
ferrum, ī, n. železo; hrot kopije; krutosť
fertilis, e úrodný, výnosný
fertilitās, ātis, f. úrodnosť, plodnosť
ferus, a, um, divý
fessus, a, um unavený, vysilený, slabý
fēstinō, āre, āvī, ātum ponáhľať sa, chvátat'
fēstus, a, um sviatočný
fētus, ūs, m. plod, mláďa
fibra, ae, f. vlákno, nitka

fībula, ae, f. spona, pracka, ihlica
fictus, a, um vymyslený, nepravý, falošný
fīcus, ī, f. figovník
fidēs, eī, f. viera, dôvera
fidēlis, e verný, poctivý, statočný
fīdus, a, um verný
figō, ere, fīxī, fīxum upevňovať; vrázať
figūra, ae, f. podoba, postava, tvar
flīa, ae, f. dcéra
fīlius, iī, m. syn
fīngō, ere, fīnxī, fīctum tvoriť; myslieť;
vymýšľať, predstierať, klamať
fīniō, īre, īvī, ītum ohraničovať,
obmedzovať; určiť, stanoviť, vymedziť
fīnis, is, m. hranica, medza, koniec;
pl. *fīnēs* hranice, územie
fīnitimus, a, um pohraničný, susedný;
m. sused
fīō, fierī, factus sunt (pas. k *faciō*)
stávať sa, diať sa; vznikat'
fīrmāmentum, ī, n. podpora, stĺp, opora
fīrmō, āre, āvī, ātum upevňovať,
posilňovať; zakladať
fīrmus, a, um pevný, silný, mocný
flaccus, a, um zvädnutý, ochabnutý
flāgitium, iī, n. hanobnosť; mrzký čin
flāgitō, āre, āvī, ātum dôrazne žiadať;
požadovať, neustále prosiť
flāmen, minis, m. kňaz
flamma, ae, f. plameň, oheň
flāvus, a, um žltý, plavý
flectō, ere, flexī, flectum ohýbať, krútiť,
kriviť, *f. arcum* napínať luk, *f. genū* kľakať si
fleō, ēre, flēvī, flētum plakať

flexibilis, e ohybný, pružný; mäkký,
poddajný
flexus, ūs, m. ohyb, záhyb, zákruta
flō, āre, āvī, ātum duť, viať, fúkať
flōreō, ēre, uī, – kvitnúť, prekviatať; byť na
vrchole
flōs, flōris, m. kvet
fluctus, ūs, m. vlnobitie, vlna, príboj, príval
flūmen, minis, n. rieka
fluō, ere, flūxī, (flūxum) tiecť; hnať sa
fluvius, iī, m. rieka
foculus, ī, m. ohnisko; panvica
focus, ī, m. kozub, pec, ohnisko
foedus, a, um mrzký, ohavný
foedus, eris, n. zmluva, *ex foedere* podľa
zmluvy
folium, iī, n. list, *pl.* lístie
fōns, fontis, m. prameň, žriedlo; studňa
for, fārī, fātus sum hovoriť, vravieť
fora, ae, f. dvere, *forās* ku dverám, von; *forīs*
za dvere, vonku, za hranicami, vo vojne
foris, is, f. (obyč. *pl. forēs, ium f.*) dvere
forma, ae, f. tvar, podoba, postava
formīca, ae, f. mravec
formōsus, a, am pôvabný, úhl'adný, krásny,
utešený
formula, ae, f. podoba, pravidlo
fornix, icis m. klenutie, klenba
fors f. (len *nom.* a *abl. sg.*) náhoda, osud
fortasse hádam, snád', asi, možno
fortis, e pevný, silný, odvážny, rázny
fortitūdō, inis, f. sila, udatnosť, odvaha
fortūna, ae, f. osud, údel, náhoda; *f. secunda*
šťastie; *f. adversa* nešťastie

fortūnātus, a, um šťastný, blažený
forum, ī, n. prázdny, voľný priestor; dvor,
námestie; trhovisko
fossa, ae, f. priekopa
foveō, ēre, fōvī, fōtum zohrievať; liečiť;
podporovať, žičiť
frāctus, a, um zlomený, rozbitý
fragilis, e krehký, chatrný, slabý
fragmentum, ī, n. úlomok, zlomok, kus
fragor, ōris, m. lámanie, pukanie
frangō, ere, frēgī, frāctum lámať, zlomiť,
rozbiť
frāter, tris, m. brat
frāternus, a, um bratský; príbuzenský
fraus, fraudis, f. podvod, klam, lešť
frēnō, āre, āvī, ātum dávať uzdu, držať na
uzde
frēnum, ī, n. (obyč. *pl.*) uzda
frequēns, ntis alqa re al. alcis rei plný,
naplnený; hojne navštevovaný; častý
frequenter často, opätovne
frequentō, āre, āvī, ātum (hojne)
navštevovať
fretum, ī, n. morská úžina, prieplav, *pl.*
more, vlny, morská voda
frīgidus, a, um studený, chladný
frīgus, oris, n. zima, mráz, chlad, *pl.*
chladné podnebie
frōns, ondis, f. lístie
frōns, frontis, f. čelo
frūctus, ūs, m. plod, ovocie, úroda; výnos,
úrok; užívanie
frūgifer, a, um úrodný, plodný

frumentārius, a, um obilný, týkajúci sa obilia, *res f.* zásobovanie, dovoz obilia
frumentātor, ōris, m. obchodník s obilím; (vojenský) zásobovateľ
frumentum, ī, n. obilie
fruor, fruī, fructus al. *fruitus (alqa re)* užívať, mať pôžitok; stýkať sa s kým
frustrā (adv.) márne, darmo, bezvýsledne
frustum, ī, n. kus, kúsok
fuga, ae, f. útek; zmätok, poplach
fugiō, ere, fūgī, (fugitūrus) utekať; ísť do vyhnanstva; unikať, opúšťať
fugō, āre, āvī, ātum zaháňať, obracať na útek
fulgeō, ēre, fulsī, – blýskať sa, ligotať sa
fulmen, minis, n. blesk, úder blesku
fulminō, āre, āvī, ātum metať blesky
fulvus, a, um žltý; ryšavý
fūmō, āre, āvī, ātum dymiť, čadiť
fundāmentum, ī, n. základ
funditus (adv.) až do základu, do dna; načisto, celkom, úplne
fundō, āre, āvī, ātum klásť základy, stavať
fundō, ere, fūdī, fūsum liať, vylievať; šíriť
fundus, ī, m. dno, spodok, základ
fūnerō, āre, āvī, ātum pochovávať; usmrcovať, zabíjať
funestus, a, um poškvrený; pohrebný, smútočný; osudný, záhubný
fungor, fungī, fūctus sum vykonávať, plniť; zastávať, spravovať
fūnus, eris, n. pohreb, pohrebný sprievod; *pl.* pohrebné obrady
fūr, fūris, m., f. zlodej, zlodejka

furor, ōris, m. besnenie, zúrenie
fūrtim (adv.) tajne, ukradomky
fūrtum, ī, n. ukradnutá vec; krádež
furvus, a, um čierny, temný, chmúrny

G.

galea, ae, f. prilba, prilbica
Gallī, ōrum, m. Galovia
Gallia, ae, f. Galia, terajšie Francúzsko, sev. Itália a časť alpských krajín, *G. citerior* (*cisalpina, togata*) predalpiská G.; *G. ulterior* (*transalpina*) zaalpiská G.
Gallicus, a, um galský
gallīna, ae, f. sliepka
Gallus, ī, m. Gal; Francúz
gallus, ī, m. kohút
Ganymēdēs, is, m. čašník bohov
Garumna, ae, f. rieka v juhozápadnej Galii (dnešná Garonne)
gaudeō, ēre, gāvīsus sum alqa re radovať sa, tešiť sa; pozdravovať
gaudium, iī, n. radosť
gelū, ūs, n. mráz, ľad, inoväť
geminus, a, um spolu narodený; *pl.* dvojčence, blíženci
gemitus, ūs, m. nárek, vzdychanie
gemma, ae, f. pohár; pera, púčik
gemmō, āre, āvī, ātum púčiť, klíčiť; ligotať
gemō, ere, gemuī, itum vzdychať, stenať, nariekať
gener, erī, m. zať
generō, āre, āvī, ātum plodiť, rodiť
generōsus, a, um urodzeného rodu, pôvodu

gene(i)tīvus, a, um prirodzený, pôvodný, rodený, *m. genitív*
genetrīx, īcis, f. rodička
genitor, ōris, m. otec, ploditeľ
genius, īī, m. strážny duch; duch, duša
gēns, ntis, f. rod, rodina, kmeň; *g. humana* ľudské pokolenie
genū, ūs, n. koleno
genus, eris, n. rod, pôvod; potomstvo; druh, trieda; ráz, povaha, akosť; ohľad, smer, *in genere* všeobecne, vo všeobecnosti
geōmetria, ae, f. geometria, zememeračstvo
Germānī, ōrum, m. Germáni
gerō, ere, gessī, gestum niesť, nosiť; plodiť, rodiť; prejavovať zmysľanie, cit; konať, vykonávať, viesť *bellum g.* viesť vojnu; tráviť (život, vek); *sē g.* správať sa
gestus, ūs, m. držanie, poloha tela; posunok
gignō, ere, genuī, genitum plodiť, rodiť; tvoriť, *pas.* vznikať
glaciēs, ēī, f. ľad
gladiātor, ōris, m. gladiátor, šermiar
gladius, īī, m. meč, *g. ducere, stringere* vytasiť meč
globus, ī, m. guľa, kotúč, *g. terrae* zemeguľa; huf, dav
glōria, ae, f. sláva, česť
glōriōsus, a, um chvastavý, pyšný
gnārus, a, um znalý, vedomý si
gnōmē, ēs, f. poznanie, výrok
Gracchus, ī, m. rímske priezvisko rodu Sempróniovcov
gracilis, e jemný, nežný; chudý

gradus, ūs, m. krok; postoj, postavenie; stupeň, schod
Graecia, ae, f. Grécko
Graecus, a, um grécky, *m.* Grék
grāmen, minis, n. tráva
gramma, atis, n. (gr.) písmeno
grammaticus, a, um gramatický; *pl. -a, ōrum, n.* gramatická veda, filológia
grandis, e veľký, starý; mocný, silný; významný, vznešený, slávnostný
grānum, ī, n. zrna, jadro
grātē (adv.) s radosťou, rád, ochotne
grātiā (predl. s gen.) kvôli, pre za, *g. amici* kvôli priateľovi
grātia, ae, f. pôvab, krása; obľuba, priazeň; priateľstvo; vďaka, vďačnosť, *grātiās referre, agere* ďakovať
grātus, a, um pôvabný, krásny; milý, vítaný; vďačný
gravis, e ťažký; významný, dôležitý
gravitās, ātis, f. ťažkosť, váha, bremeno; dôležitosť, vážnosť
graviter (adv.) ťažko; silno, prudko
gravō, āre, āvī, ātum ťažiť, zaťažovať
gremium, īī, n. lono
gressus, ūs, m. krok, chôdza; beh, cesta
grex, gregis, m. stádo, črieda, krdeľ
gubernāculum, ī, n. kormidlo; vláda
gubernātor, ōris, m. kormidelník, správca
gubernō, āre, āvī, ātum kormidlovať; spravovať, vládnuť
gurgis, itis, m. vodný vír, krútnava; hlbina, priepasť
gustō, āre, āvī, ātum ochutnávať, jesť

gutta, ae, f. kvapka

H.

habēna, ae, f. oprata, uzda

habēō, ēre, uī, itum mať; držať, udržiavať,
se habere al. *haberi* mať sa; (s gerundívom)
mať povinnosť, musieť

habitō, āre, āvī, ātum obývať, bývať

habitus, a, um držaný, chovaný, živý

habitus, ūs, m. vzhľad, zovňajšok; odev;
spôsob života

hāc (adv.) tadiaľto, touto cestou

hāctenus (adv.) až sem, až potiaľ; do tých
čias, tak ďaleko

Hadria (Adria), ae, f. Adriatické more,
Jadran

Hadrūmētum, ī, n. prímorské mesto
v Afrike

Haeduī, ōrum, m. Heduovia, galský kmeň

haereō, ēre, haesī, sum uviaznuť v čom,
trčať, tkvieť, lipnúť; zarazíť sa, váhať

haesitō, āre, āvī, ātum viaznuť; zajakať sa,
koktať

Hamilcar, aris, m. kartáginský vodca v 1,
púnskej vojne (264 – 241 pr. Kr.), otec
Hannibalov

Hannibal, alis, m. kartáginský vojvodca
v 2. púnskej vojne (218 – 201 pr. Kr.)

Hannō, ōnis, m. Kartáginec; Hannibalov
a Hasdrubalov brat

(h)arēna, ae, f. piesok; morský breh

harmonia, ae, f. (gr.) súzvuk, súlad

haruspex, icis, m. haruspex, veštec

hasta, ae, f. tyč, oštep, kopija

hastīle, is, n. hádzacia kopija

haud (*haut, hau*) nie

haudquamquam vonkoncom nie

hauriō, īre, hausī, haustum čerpať,
naberať; piť; cediť, prelievať

hebes, etis tupý, otupený; slabý, lenivý

Hecatē, ēs, f. (gr.) bohyňa mesiaca

Hector, oris, m. (gr.) Hektor, Priamov syn,
trójsky hrdina

Helena, ae, f. (gr.) manželka spartského
kráľa Menelaa, ktorú uniesol trójsky
kráľovič Paris

Helicōn, ōnis, m. (gr.) pohorie v Boiótii
zasvätené Apolónovi a Múzam

Hellēspontus, ī, m. Hellespont, dnešné
Dardanely

helvella, ae, f. zelenina

Helvetiī, ōrum, m. galský kmeň sídliači
v dnešnom Švajčiarsku

herba, ae, f. bylina, rastlina

herbēscō, ere, –, – klíčiť, vyháňať

herbidus, a, um trávnatý, zelený

Herculāneum, ī, m. mesto v Kampánii,
zasypané popolom počas výbuchu Vezuvu
v r. 79 pr. Kr.

hercule (*hercle*) pri Herkulovi! na môj
veru! zaiste

Herculēs, is, m. Herkules (Herakles),
grécky hrdina preslávený silou a
vytrvalosťou

hērēditās, ātis, f. dedičstvo

hērēs, edis, m. dedič

herī včera

Hermae, ārum, m. hermovky (stĺpy)

s Hermovou hlavou)
Hērodotus, ī, m. (gr.) slávny grécky
dejepisec
hērōs, ōis, m. (gr.) hrdina; poloboh
Hesperidēs, um, f. Hesperidky, dcéry Noci,
strážkyne stromu so zlatými jablkami
hesternus, a, um včerajší
heu (cit.) ach! beda!
hiātus, ūs, m. otvor, trhlina, priepať;
papuľa, pažerák
Hibērēs, um, m. (*Hibērī, ōrum, m.*)
Iberovia, hispánsky kmeň pri rieke Ibere
hībernus, a, um zimný, *hīberna, ōrum, n.*
zimný tábor
hic, haec, hoc tento (tu), táto, toto;
prítomný, *hic – ille* tento – onen
hīc (= *hīce*) tu, na tomto mieste; tu, potom
hiemō, āre, āvī, ātum prezimovať, tráviť
zimu
hiems, hiemis, f. zima
hilaris (hilarus), e veselý
hinc (adv.) odkiaľ; od tých čias; preto
hiō, āre, āvī, ātum otvárať sa, rozovrieť;
otvárať ústa; hltáť, dychtiť
hircus, ī, m. cap
hirsūtus, a, um kostrbatý, naježený,
ostnatý; bez ozdoby
hirūdō, inis, f. pijavica
hirundō, dinis, f. lastovička
Hispānia, ae, f. Hispánia
Hispānicus, a, um hispánsky
hispidus, a, um strapatý
Hister (Ister), trī, m. Dunaj (dolný)
historia, ae, f. (gr.) dejepis, dejiny;

skúmanie, pátranie
hodiē (adv.) dnes; ihneď, zaraz
homō, minis, m. človek
honestās, ātis, f. česť, úcta, dôstojnosť
honestō, āre, āvī, ātum poctievať, zdobiť
honestus, a, um čestný, dôstojný
honestum, ī, n. česť, dôstojnosť
honor (honōs), ōris, m. česť, úcta, sláva;
vyznamenanie, čestný úrad; pôvab
hōra, ae, f. hodina
Horātius, iī, m. meno rímskeho rodu, *Q.*
H. Flaccus rímsky básnik (65 – 8 pr. Kr.)
hordeum, ī, n. jačmeň
hōrologium, iī, n. (gr.) hodiny
horreō, ēre, uī – hroziť sa, obávať sa
horreum, ī, n. stodola, sýpka, komora
horribilis, e hrozný, desný, strašný
horrifer, a, um studený; hrozný, strašný
hortor, ārī, ātus sum napomínať,
povzbudzovať
hortus, ī, m. záhrada, sad, park
hospes, itis, m. hosť
hospita, ae, f. hostiteľka; cudzinka
hospitālis, e pohostinný
hospitium, iī, n. pohostinstvo, pohostenie
hostīlis, e nepriateľský; nepriaznivý
hostis, is, m. nepriateľ (vo vojne)
hūc (adv.) sem, až po, až tak ďaleko
hūmānē (adv.) ľudsky, rozumne, mierne
hūmānitās, ātis, f. ľudskosť, miernosť,
láskavosť; vzdelanie, vzdelanosť
hūmānus, a, um ľudský, láskavý
(h)ūmidus, a, um vlhký, mokrý
humilis, e nízky; obyčajný, jednoduchý

humō, āre, āvī, ātum pochovávať
(*h*)*ūmor, ōris, m.* vlhkosť, vlaha
humus, ī, f. zem, pôda
hydra, ae, f. (gr.) vodný jašter, obluda
Hymēn, enis, m. (gr.) boh svadby;
svadobná pieseň
hymnus, ī, m. (gr.) chválospev, hymnus

I.

iaceō, ēre, uī, – ležať; byť chorý, nečinný
iaciō, ere, iēcī, iactum hádzať, vrhať;
poznámenáť (v reči)
iactātiō, ōnis, f. hádzanie, metanie
iactō, āre, āvī, ātum hádzať, rozhadzovať;
rozsievať; vystatovať sa
iactus, ūs, m. hodenie, hod, vrh; výstrel
iam už
iambus, ī, m. (gr.) jamb, trojdobý stúpavý
takt
Iāniculum, ī, n. pahorok na pravom brehu
Tibera
iānuā, ae, f. dvere
Iānuārius, ī, m. január
Iānus, ī, m. staroitalský boh začiatku
a konca
Īapetus, ī, m. (gr.) Titan, Prometeov otec
ibi (ibī) tam, tu
ibīdem na tomto mieste; a pritom
ictus, ūs, m. úder, rana, náraz
idcircō (adv.) preto
idea, ae, f. idea, myšlienka
īdem, eadem, idem tenže, táže, tože
identicus, a, um zhodný, totožný
ideō (adv.) preto

idōneus, a, um vhodný, súci, schopný
Īdūs, uum, f. Idy (13. alebo 15. deň
v mesiaci), *Idibus* na Idy
iecur, iecoris n. pečeň
iēiūnium, ī, n. pôst, hlad
igitur teda
ignārus, a, um neznalý, nevedomý
ignāvus, a, um lenivý, nečinný, mdlý
ignis, is, m. oheň, plameň; vášeň
ignōbilis, e neznámy, všedný; neurodzený
ignōbilitas, ātis, f. neznámosť, nízky pôvod
ignōminia, ae, potupa, pohana
ignōrātiō, ōnis, f. nevedomosť, neznalosť
ignōrō, āre, āvī, ātum nevedieť, nepoznať,
non ignōrō dobre viem
ignōscō, ere, nōvī, nōtum odpustiť,
prepáčiť
ignōtus, a, um neznámy, nezvyčajný
īlex, icis, f. dub
īlicō (adv.) na (tom) mieste, hneď
illā (adv.) na onej strane, ta, tou stranou
ille, illa, illud on (onen), ona, ono
illīc (adv.) tam, na tom mieste
illinc (adv.) odtadiaľ
illūminō, āre, āvī, ātum osvetľovať
illustris, e osvetlený, jasný, žiariaci
illustrō, āre, āvī, ātum osvetľovať;
objasňovať
illuviēs, ēi, f. špina, nečistota; kaluž
imāgō, inis, f. obraz, socha; vzor, vidina
imbēcillus, a, um slabý, bezmocný;
slabomyseľný
imber, bris, m. dážď, lejak
imitātor, ōris, m. napodobňovateľ

imitor, āri, ātus sum napodobňovať
immānis, e hrozný, neľudský, krutý;
obrovský
immānitās, ātis, f. krutosť, divokosť;
ohromnosť
immātūrus, a, um nezrelý, predčasný
immemor, oris alcis rei nepamätajúci
immēnsus, a, am nesmierny, nekonečný
immeritō (adv.) nezaslúžene
immineō, ere, –, – vyčnievať, trčať;
usilovať sa, byť blízko čoho
imminuō, ere, uī, ūtum zmenšovať,
skracovať
immītis, e trpký, neľúdný, drsný
immittō, ere, mīsī, missum vypúšťať,
vysielat'
immō (adv.) áno, hej, ba; ba nie, naopak
immōbilis, e nehybný; nečinný, pokojný
immoderātus, a, um nemajúci mieru
immolō, āre, āvī, ātum obetovať; predurčiť
na smrť
immortālis, e nesmrteľný
immortālitās, ātis, f. nesmrteľnosť
immōtus, a, um nehybný, pevný, bezpečný
immūnis, e zbavený poplatkov, nedbajúci;
slobodný, čistý
impār, paris nerovný, nerovnaký
impatīens, entis neschopný, nevládajúci;
netrzeplivý; necitlivý, bezcitný
impavidus, a, um neochvejný, neohrozený
impedīmentum, ī, n. prekážka, závada, pl.
batožina, vozatajstvo
impediō, īre, īvī, ītum alqm prekážať,
brániť, robiť neprístupným

impeditus, a, um obťažovaný, zamestnaný;
neprístupný
impellō, ere, pulī, pulsum udrieť, biť do
čoho; povzbudzovať, podnecovať
impendeō, ēre – – visieť nad; hroziť,
ohrozovať
impendium, ī, n. náklad, trovy; strata
impēnsa, ae, f. náklad, výlohy, výdavky
impēnsus, a, um drahý, *impēnsō pretiō* za
drahé peniaze, draho
imperātor, ōris, m. veliteľ, vojvodca; cisár
imperātōrius, a, um – vojvodcovský,
patriaci vojvodcovi, veliteľský
imperātum, ī, n. rozkaz, nariadenie
imperfectus, a, um nedokončený, neúplný;
nedokonalý
imperītus, a, um neskúsený
imperium, ī, n. rozkaz, nariadenie; štát
imperō, āre, āvī, ātum rozkazovať
impertiō, īre, īvī, ītum udeliť, dať
impetrō, āre, āvī, ātum alqd dosiahnuť,
dostať, vymôcť
impetus, ūs, m. útok, napadnutie; nával
impius, a, um bezbožný
impleō, ēre, ēvī, ētum alqd alqa re, zriedka
alcis rei naplniť, vyplniť; nasýtiť; vykonať
implicō, āre, āvī, ātum (básn. a nekl. –*cuī,*
citum) vpletať, zapletať
implōrō, āre, āvī, ātum s plačom, vrúcne
prosiť; vzyvať
imponō, ere, posuī, positum vložiť,
položiť; ustanoviť, určiť; uložiť, dať,
spôsobiť
importō, āre, āvī, ātum prinášať, privázať

importūnitās, ātis, f. nevhodnosť,
nepríhodnosť
impotēns, entis slabý, bezmocný
impotentia, ae, f. slabosť, bezmocnosť
impraesentiārum (adv.) zatiaľ, dočasne
impressiō, ōnis, f. dojem, vnem; vpád, útok
imprīmīs (adv.) predovšetkým, najmä
imprimō, er, pressī, pressum vtisnúť,
vtlačiť
improbātiō, ōnis, f. neschvaľovanie,
zavrhovanie
improbitās, ātis, f. nepoctivosť,
nehanebnosť
improbus, a, um nehodný, zlý, nešťachetný
imprōvīsus, a, um nepredvídaný, netušený
imprūdēns, entis netušiaci, nevediaci,
neskúsený, nerozumný
imprūdentia, ae, f. neprozreteľnosť,
nerozvážnosť, neopatrnosť
impūbēs, eris nedospelý, mladý
impudēns, entis nehanebný
impudīcus, a, um necudný, nemravný
impūne (adv.) bez trestu, beztrestne
impūritās, ātis, f. nečistota, hanebnosť
in (predl. s ak. na otázku *quō?* kam?) do,
na *in urbem* do mesta, *in scholam* do školy;
(predl. s abl. na otázku *ubi?* kde?) v,
vo, na *in urbe* v meste, *in flumine pontem facere*
cez rieku stavať most, *in oculīs* na
očiach, pred očami; (časovo) do, až, až po
in noctem až do noci, *in posterum diem* až do
ďalšieho dňa
inānis, e prázdny, bez čoho; malicherný,
slabý, bezvýznamný

inaurō, āre, āvī, ātum pozlacovať
incallidē (adv.) neobratne; *nōn i.* veľmi
šikovne
incantō, āre, āvī, ātum očarovať, okúzliť
incendium, ī, n. požiar, oheň
incendō, ere, cendī, cēsum zapáliť; horieť
inceptum, ī, n. začaté dielo, podujatie
incertus, a, um neistý, neurčitý
incidō, ere, cidī, – padnúť, upadnúť;
vypuknúť *bellum incidit* vypukla vojna
incipiō, ere, cēpī, ceptum začínať
incitō, āre, āvī, ātum poháňať,
povzbudzovať
inclīnō, āre, āvī, ātum skloniť (sa),
prikloniť; ustupovať, kolísať
inclūdō, ere, clūsī, clūsum zavrieť;
obkľúčiť
inclūsīvē (adv.) včítane, vrátane
incōgnitus, a, um nepoznaný, neznámy
incola, ae, m., f. obyvateľ, obyvateľka
incolō, ere, coluī, cultum obývať, sídliť
incolumis, e bez úrazu, bez pohromy,
neporušený
incommodē (adv.) nepohodlne, nevhodne
incommodum, ī, n. nehoda, nešťastie,
neúspech
inconditus, a, um neusporiadaný
incōnsciūs, a, um nevediaci, nevedomý
incōnstāns, antis nestály, nedôsledný
incrēdibilis, e neuveriteľný
incrēmentum, ī, n. rast, vzrast
increpō, āre, crepuī, itum znieť, zvučať;
zahučať; rozozvučiť
icrēscō, ere, crēvī, – vzrastať, rásť

incultus, a, um nepestovaný, neobrábaný, zanedbaný; *subst. a, ōrum, n.* neobrábaná zem, úhor, pustina
incumbō, ere, cubuī, cubitum in alqd, alci rei ľahnúť na čo, oprieť sa o čo; doliehať, dorážať; venovať sa
incūnābula, ōrum, n. plienky, kolíska; rodisko; počiatok; prvotlač
incursiō, ōnis, f. vpád, napadnutie
icurrō, ere, currī, cursum vbehnúť, vraziť; útočiť
incūsō, āre, āvī, ātum obviňovať, vyčítať
inde (adv.) odtiaľ; od toho času
index, icis, n. udanie, výpoveď, údaj; dôkaz, známka
indicium, iī, n. udanie, dôkaz
indicō, āre, āvī, ātum udat', oznámiť
indīcō, ere, dīxī, dictum oznámiť, vyhlásiť
indictus, a, um nevyslovený
indifferēns, entis nevýrazný, ľahostajný
indigentia, ae, f. potreba, nenásytnosť
indigentēs, ium, m. chudáci, žobráci
indigeō, ēre, uī, – alcis rei, alqa re mať nedostatok, potrebovať čo
indignitās, ātis, f. podlosť; nedôstojnosť
indignor, ārī, ātus sum pokladať za nedôstojné, pohoršovať sa
indignus, a, um alqa re nehodný, nedôstojný; *subst. um, ī, n.* hanba, urážka
indīligēns, ntis nedbalý
indīligentia, ae, f. nedbalosť, nevšímavosť
indocilis, e neučennivý, neučený
indoctus, a, um neučený, nevediaci; ľarbavý; neskúsený

indolēs, is, f. nadanie, vlohý
indomitus, a, um neskrotený, nepremožený
indubius, a, um nepochybný
indūcō, ere, duxī, ductum ľahať, viesť; uviesť, priviesť; naviesť, nahovoriť; získať
inductiō, ōnis, f. uvádzanie; vystupovanie; zvädzanie
indulgentia, ae, f. zhovievavosť, ľaskavosť
indulgeō, ēre, dulsī, – byť zhovievavý, odpúšťať; horlivo sa oddávať
induō, ere, uī, ūtum obliekať, odievať; brať na seba *i. formam hominum* brať na seba ľudskú podobu
industria, ae, f. pracovitosť, usilovnosť
industrius, a, um pracovitý, usilovný
indūtia, ē, f. prímerie, pokoj
inedia, ae, f. hladovanie
ineō, īre, iī (īvī), itum vojsť, vstúpiť; začínať sa; vstupovať
ineptiae, ārum, f. hlúposti, nezmysly
ineptus, a, um nespôsobilý, nevhodný
inermis, e bezbranný, neozbrojený
iners, ertis neobratný, lenivý, nečinný
inertia, ae, f. nešikovnosť; nečinnosť
īnfabrē (adv.) neumelo
īnfacētus, a, um hlúpy, pochabý
īnfāmia, ae, f. zlá povosť, hanba; ohováranie, nečestnosť
īnfāmis, e bez cti, nečestný
īnfāns, antis, n. dojča, dieťa
īnfectus, a, um nevykonaný, nehotový, neodokončený
īnfēlīx, īcis nešťastný
īnfernum, ī, n. podsvetie, peklo

īnferō, ferre, intulī, illātum vnášať, vkladat'; *i. arma, bellum* začínať, vypovedať vojnu; pripísať, zapísať; spôsobiť čo, *i. metum, timorem* naháňať strach, *i. iniuriam* páchať krivdu; uvádzať, prednášať, *i. causam* udávať príčinu
īnferus, a, um dolný, spodný; podzemný, posvetný; komp. *īnferior, ius* nižší, nižšie ležiaci, superl. *īnfimus, a, um* najnižší, najspodnejší; *īmus, a, um* najhlbší, najspodnejší
īnfestus, a, um neistý, nebezpečný, nepriateľský
īnfidēlitās, ātis, f. vierolomnosť
īnfīdus, a, um neverný, nespoľahlivý
īnfīmum, ī, n. najspodnejšia, najhoršia vec
īnfīnitās, ātis, f. nekonečnosť
īnfīnitīvus, a, um nekonečný, bez miery; *subst. m.* neurčitý spôsob, infinitív
īnfirmitās, ātis, f. slabosť, bezmocnosť
īnfirmō, āre, āvī, ātum oslabovať; rušiť
īnfītor, āri, ātus sum zapierať, popierať
īnflammō, āre, āvī, ātum zapáliť, podpáliť
īnfectō, ere, flexī, flexum zahnúť, ohnúť
īnflexibilis, e neoblomný, nepoddajný
īnflīgō, ere, flīxī, flīctum vraziť, vbiť
īnflō, āre, āvī, ātum nafúknuť, naduť
īnfluō, ere, flūxī, – vtekať, vlievať
īnformis, e beztvárny, neforemný
īnfrā (adv.) dole, nízko
īnfrēnātus, a, um na uzde držaný, krotený
īnfrequēns, ntis nečastý, zriedkavý
īnfrōns, ondis bez lístia, bez stromov
īnfundō, ere, fūdi, fūsum vlievať; vtekať

īnfūsus, a, um vyliaty; rozliaty, rozšírený
īngemō, ere, –, – vzdychať, stonať
īngenium, īī, n. povaha, prirodzenosť, ráz; nadanie, vlohy
īngēns, ntis ohromný, nesmierny, prevel'ký
īngenuus, a, um vrodenný, prirodzený; slobodný; úprimný
īngrātus, a, um nemilý, nepríjemný
īngredior, dī, gressus sum kráčať, vykračovať; vkročiť, vstúpiť
īnhaereō, ēre, haesī, haesūrus tkvieť v čom; úplne sa oddať
īnhibitō, ōnis, f. zadržanie; zarazenie vesiel, spätné veslovanie
īniciō, ere, iēcī, iectum hádzať, vhadzovať; vrhnúť sa, pustiť sa; spôsobiť, vzbudiť
īnimīcus, a, um nepriateľský, nevraživý; *m.* nepriateľ, odporca, protivník
īnimīcitiae, ārum, f. nepriateľstvo
īnīquitās, ātis, f. nerovnosť, obťažnosť
īnīquus, a, um nerovný, strmý; nepokojný
īnitium, īī n. začiatok, pôvod, *īnitō* na začiatku
īniūria, ae, f. bezprávie, krivda; urážka
īniussū (len abl.) *alcis* bez rozkazu, proti rozkazu
īniūstus, a, um nespravodlivý
īnnō, āre, āvī, – vplávať, vtiecť do čoho
īnnocēns, entis neškodný, nevinný
īnnocentia, ae, f. neškodnosť, nevinnosť, bezúhonnosť
īnnumerābilis, e nespočítateľný
īnopīa, ae, f. alcis rei nedostatok, núdza
īnopīnāns, āntis nič netušiaci, nemajúci

potuchy
inopīnātus, a, um neočakávaný, netušený
inops, opis alcis rei al. *alqa re* bez pomoci,
bez rady, bezradný; chudobný
inquam, inquis, inquit hovorím, vravím;
inquit povedal, odvetil
inquīrō, ere, quīsīvī, quīsītum vyhl'adávať,
pátrať
īnsānia, ae, f. šialenosť
īnsāniō, īre, īvī (īī), itūrus byť šialený,
bláznit' *īnsānus, a, um* duševne chorý, bláznivý
īnscientia, ae, f. nevedomosť, neznalosť
īnscius, a, um nevedomý, neznalý;
(v doplnku) nevedomky
īnscrībō, ere, scrīpsī, scrīptum napísať,
vpísať; predpisovať, predkladať
īnsculpō, ere, sculpsī, ptum vytesať, vyryť
īnsector, ārī, ātus sum neustále
prenasledovať; napádať, útočiť
īnsequor, sequī, secūtus sum nasledovať;
stíhať; pokračovať
īnserō, ere, seruī, sertum vstrčiť, zastrčiť
īnserō, ere, sēvī, situm zasiať, zasadiť
īnsidiae, ārum, f. záloha (voj.); úklady,
nástrahy
īnsidior, ārī, ātus sum ležať v zálohe; (*alci*)
číhať, striehnuť; strojiť úklady
īnsigne, is, n. znak, odznak; ozdoba
īnsignis, e slávny, povestný; označený
īnsimul (adv.) spolu, súčasne
īnsimulō, āre, āvī, ātum obviňovať
īnsipiēns, entis nerozumný, hlúpy; *m.*
hlupák

īnsolentia, ae, f. nezvyklosť; namyslenosť,
pýcha
īnspiciō, ere, spēxī, spectum pozorovať,
skúmať
īnstar, n. (nesklonné) rovnováha; podoba,
obraz; taký veľký ako, *equus i. montis* kôň
ako hora
īnstituō, ere, tituī, tūtum vkladať, klásť;
ustanoviť, určiť; rozkazať
īnstitūtiō, ōnis, f. zriadenie, obyčaj, zvyk;
vzdelávanie
īnstitūtum, ī, n. obyčaj, zvyk; rozkaz,
zákon
īnstō, āre, stitī, stātūrus byť blízko, za
päťami; dorážať, doliehať; blížitiť sa,
īnstruō, ere, strūxī, structum stavať,
vystavať; zriadiť, *i. exercitum* vyzbrojujem
vojsko, *i. aciem* staviam šik
īnsuāvis, e nepríjemný
īnsula, ae, f. ostrov; skupina budov
īnsum, inesse byť v, na čom
integer, gra, grum čerstvý, svieži;
neporanený, zdravý; úplný, neporušený
intellegō, ere, lēxī, lēctum alqd poznávať,
rozoznávať; vedieť, pozorovať
īntemperāns, antis nemierny; bezohľadný
īntemperantia, ae, f. nemiernosť,
bezuzdnosť
īntempestus, a, um nešťastný, nevhodný
īntendō, ere, tendī, tentum napínať;
zdvíhať; vyhrážať sa; zamýšľať
īntentus, a, um alcis rei al. *in (ad) alqd*
napnutý, pozorný; zabraný do čoho
inter (predl. s akuz.) medzi, spomedzi *inter*

se medzi sebou, vzájomne; *inter omnēs constat*
je všeobecne známe
intercēdō, ere, cessī, cessum vstúpiť,
vkročiť; stávať sa, trvať
interclūdō, ere, clūsī, clūsum uzavrieť,
zamedziť, prekaziť; obkolesiť
interdīcō, ere, dīxī, dictum zakazovať,
vypovedať; *i. bonis* (abl.) zakázať spravovať
majetok; *i. alci aquā et ignī* dávať koho do
kliatby
interdiū (adv.) vo dne, cez deň
interdum časom, niekedy
intereā (adv.) medzitým
intereō, ire, iī, itūrus zahnúť, zomrieť,
vyjsť na zmar
interficiō, ere, fēcī, fectum usmrtiť; zničiť
interfluō, ere, flūxī – *alqd* pretekať medzi
intericiō, ere, iēcī, iectum vhodiť; vkladať
interiectiō, ōnis, f. citoslovce
interim (adv.) medzitým
interior, ius vnútorný, vnútrozemský;
bližší; tajnejší, dôvernejší
interitus, ūs, m. (interitiō, ōnis, f.) záhuba,
skaza, zánik
interlūceō, ēre, lūxī – presvitať; byť
priezračný; *interlucet alqd inter et inter* je
zrejmy rozdiel medzi
intermittō, ere, mīsī, missum prerušovať,
odkladať
intermūrālis, e medzi múrmi
internus, a, um vnútorný, domáci
interponō, ere, posuī, positum vkladať čo
medzi čo; podhodiť, podstrčiť; zmeniť sa,
nechať plynúť (čas); vydať, vyhlásiť

interpretātiō, ōnis, f. výklad; preklad
interpretor, āri, ātus sum vykladať,
vysvetľovať; rozumieť, chápať; prekladať
interpūnciō, ōnis, f. oddeľovanie slov,
interpunkcia
interrēgnum, ī, n. medzivládie
interrēx, rēgis, m. medzikráľ, dočasný kráľ
interrogatiō, ōnis, f. otázka, vypočúvanie
interrogō, āre, āvī, ātum pýtať sa,
dopytovať sa; vypočúvať
interrumpō, ere, rūpī, ruptum prerušiť,
preraziť
interruptus, a, um pretrhnutý, prerušený
intersum, esse, fuī inter alqd byť medzi
čím; účastniť sa; líšiť sa; *interest inter* je
rozdiel medzi; *i. alcis* záležať komu, *i.*
patris otcovi záleží; *meā, tuā, nostrā,*
vestrā i. záleží mne, tebe, nám, vám
intervallum, ī, n. priestor medzi dvoma
kolmi v opevnení; medzera, štrbina;
rozdiel
intestīnus, a, um – vnútorný; občiansky
intimē (adv.) dôverne, srdečne
intolerāns, ntis alcis rei neznášanlivý
intolerantia, ae, f. neznášanlivosť
intrā vnútri, (predl. s akuz.) v, vo, do, dnu
intrō (adv.) dovnútra, dnu
intrō, āre, āvī, ātum vstúpiť, vojsť,
preniknúť
intrōdūcō, ere, dūxī, ductum uviesť dnu,
vpustiť; tvrdiť
introeō, ire, iī, itum vstúpiť, vojsť
introitus, ūs, m. vstup, príchod, vchod
intrōmittō, ere, mīsī, missum vpustiť,

posielat' dovnútra
intueor, ērī, tuitus sum (in, ad) alqd
pozerať sa, hľadiet'
intus (adv.) vnútri, dovnútra, zvnútra
inultus, a, um nepomstený, nepotrestaný
inumbro, āre, āvī, ātum alqa re zatieniť
inūsitātus, a, um nezvyčajný
inūtilis, e neužitočný, nepotrebný; škodlivý
invādō, ere, vāsī, vāsum vtrhnúť, vpadnúť
invalidus, a, um slabý, chorý, bezmocný
invehō, ere, vēxī, vectum dovážať,
privážať; naplavovať (o rieke)
inveniō, īre, vēnī, ventum vynachádzať,
nájsť, prísť na čo
inventum, ī, n. nález, vynález
invicem (adv.) striedavo, navzájom
invictus, a, um nepremožený, nezlomný
invideō, ēre, vīdī, vīsum závidieť
invidia, ae, f. závisť, nenávisť
invidus, a, um závistlivý
inviolātus, a, um neporušený, bez úrazu
invīsibilis, e neviditeľný
invītō, āre, āvī, ātum povolávať, pozývať
invītus, a, um nedobrovoľný, proti vôli
invius, a, um neschodný, neprístupný
iocōsus, a, um žartovný, veselý
iocus, ī, m. žart, vtip, *extra iocum* bez žartu
ipse, ipsa, ipsum sám; vlastný
īra, ae, f. hnev
īrācundia, ae, f. hnevlivosť, prchkosť
īrācundus, a, um hnevlivý, prchký, prudký
īrāscor, scī, īrātus sum alci hnevať sa
īrātus, a, um rozhnevaný
īrōnicus, a, um (gr.) ironický, posmešný

irreālis, e neskutočný
irreverēns, ntis neúctivý
irrevocābilis, e neodvolateľný; tvrdohlavý,
zaťatý
irrīdeō, ēre, rīsī, rīsum alqm, alqd
vysmievať sa, posmievať
irrigō, āre, āvī, ātum zavlažovať
irrupō, ere, rūpī, ruptum vpadnúť,
vtrhnúť
is, ea, id ten, tá, to; on, ona, ono
iste, ista, istud tenhľa, táhľa, tohľa
istī (adv.) tam, na tvojej strane
ita tak, (v odpovedi) tak; áno, hej
Italia, ae, f. Itália
itaque (adv.) a tak, teda, preto
item (adv.) aj tiež, podobne, rovnako
iter, itineris, n. cesta, pochod, chôdza
iterō, āre, āvī, ātum opakovať
iterum (adv.) opäť, (po) druhý raz, znovu
Ithaca, ae, f. Itaka, ostrov v Jónskom mori
iubar, aris, n. svetelná žiara, (slnečné)
svetlo
iubeō, ēre, iussī, iussum (alqm alqd facere)
rozkazovať, kázať
iūcundus, a, um príjemný, pôvabný
iūdex, dicis, m. sudca
iūdicium, iī, n. súd, úsudok, rozsudok
iūdicō, āre, āvī, ātum súdiť, rozsudzovať
iugālis, e zvyknutý, privyknutý
iūgerum, ī, n. jutro, asi ¼ hektára
iūgis, e spojitý, nepretržitý; živý
iugum, ī, n. jarmo, záprah; tkáčsky stav;
horský hrebeň, výšina
Iugurtha, ae, m. Jugurta, numídsky kráľ

Iūlius, iī, m. meno rím. patricijského rodu
Iūlius, iī, m. (mensis) júl
Iūlus, ī, m. Aeneov syn
iūmentum, ī, n. dobytok, rožný statok
iūnctus, a, um spojený, zlúčený
iungō, ere, iūnxī, iunctum spájať jarmom;
 zapriahať; spojiť *i. amicitiam* uzavierať
 priateľstvo, *i. foedera, pacem* uzavierať
 zmluvu, mier
iūnior, oris mladší, *iūniorēs, um, m.*
 mladí muži, junáci; mladšie mužstvo (17 –
 45 rokov)
Iūnius, iī, m. meno rímskeho rodu; jún
Iūnō, ōnis, f. Juno, staroitalská bohyňa
 manželstva, manželka a sestra Jupiterova
Iuppiter, Iovis, m. Jupiter, najvyšší rímsky
 boh, vládca hromu a blesku
iūrō, āre, āvī, ātum prisahať
iūs, iūris, n. právo, súd, právna zásada
iūs iūrandum, iūris iūrandī, n. prísaha
iussū (len abl.) na rozkaz
iūstitia, ae, f. spravodlivosť
iūstus, a, um spravodlivý, správny
iuvenis, e mladý, subs. *iuvenis, is, m.*
 mladík, junák
iuventa, ae, f. mladosť, mladý vek
iuventūs, ūtis, f. mladosť, mládež
iuvō, āre, iūvī, iūtum (iuvātūrus) alqm
 obveseľovať, tešiť; páčiť sa; *iuvat mē* teší
 ma
iuxtā (adv.) vedľa, popri, blízko; (predl.
 s ak.) vedľa, pri, popri

K.

Kalendae (Calendae), ārum, f. Kalendy,
 prvý deň mesiaca
Karthāgō (Carthāgō), inis, f. Kartágo,
 fénické mesto v sev. Afrike

L.

L. = *Lucius*; skratka číslovky 50
labefactō, āre, āvī, ātum = labefaciō, ere,
fēcī, factum (pas. *labefiō, fierī, factus sum*)
 vykyvovať, otriasať, vyvracať
lābellum, ī, n. pera; pl. básn. ústočka
labēs, is, f. pád, zrútenie, klesnutie; záhuba
Labiēnus, ī, m. rímske priezvisko
labium, iī, n. pera
labō, āre, āvī, ātum kývať sa, hýbať sa,
 potácať sa; váhať
lābor, lābī, lāpsus sum kĺzať sa; plynúť,
 plávať, ísť, padať, klesať, potknúť sa
labor (labōs), ōris, m. práca, námaha,
 úsilie
labōriōsus, a, um pracovitý, pričinlivý
labōrō, āre, āvī, ātum pracovať, namáhať
 sa, usilovať sa
lac, lactis, n. mlieko
lacer, a, um roztrhaný, rozdriapaný
laccessō, ere, īvī (iī), ītum dráždiť, lákať,
 podnecovať
lacrima, ae, f. slza, kvapka
lacrimābilis, e hodný slz, slzavý, žalostný
lacrimō, āre, āvī, ātum roniť slzy
lacteō, ēre, –, – sať, piť mlieko, cicatť
lactō, āre, āvī, ātum nadájať, pridájať;
 lákať, zvádzať

lacus, ūs, m. (dat., abl. *lacubus*) jazero,
močiar, rybník
laesiō, ōnis, f. poškodenie, ublíženie
laetor, āri, ātus sum radovať sa, veseliť sa
lāmentor, āri, ātus sum nariekať, bedákať
lāna, ae, f. vlna, vlnený odev
lanx, lancis, f. misa, miska
Lāocoōn, ontis, m. Apolónov kňaz v Tróji
lapis, idis, m. kameň; mílnik
lāpsus, ūs, m. sklúznutie; tok, beh, plazenie
sa, let
laqueus, ī, m. slučka, pasca
largitās, ātis, f. štedrosť
Lārisa, ae, f. meno niekoľkých miest
lascīviō, īre, iī, ītum byť roztopašný, hrať
sa, šantiť, žartovať
lassitūdō, ōnis, f. ochablosť, únava
lātē (adv.) rozsiahlo, široko, ďaleko
Latīnus, a, um latinský; Latínus, mýtický
kráľ kmeňa Latínov
lātitūdō, inis, f. rozsiahlosť, rozľahlosť
Latium, iī, n. krajina v stred. Itálii
lātus, a, um rozsiahly, priestranný
latus, eris, n. bok, strana, stena; voj. krídlo;
kraj, končina; bok (tela)
laudō, āre, āvī, ātum chváliť, vychvaľovať
laurus, ī (ūs), f. vavrín
laus, laudis, f. chvála, pochvala, velebenie
lavō, āre, āvī, ātum umyť; zmáčať, kropiť
laxitās, ātis, f. voľnosť
laxō, āre, āvī, ātum uvoľňovať, popúšťať
laxus, a, um voľný, povolený
lea, ae, f. levica
lectīca, ae, f. nosidlá

lector, ōris, m. čitateľ, predčítateľ
lectus, a, um vybraný, vyberaný; výborný
lectus, ī, m. posteľ, ležadlo
lēgātiō, ōnis, f. poslanie, posolstvo
lēgātus, ī, m. vyslanec, posol, legát (voj.)
lēgiō, ōnis, f. vyberanie, výber
lēgitimus, a, um zákonný, zákonný
legō, ere, lēgī, lectum zbierať,
zhromažďovať; čítať
legō, āre, āvī, ātum poslať, vyslať (posla);
vymenovať za legáta
lēniō, īre, īvī (iī), ītum mierniť,
upokojovať, tíšiť
lēnis, e pomalý, voľný; ľahký, slabý; nežný
lēns, lentis, f. šošovica
leō, ōnis, m. lev
Leōnidās, ae, m. spartský kráľ, slávny
termopylský hrdina
lepidus, a, um jemný, vkusný; pekný,
pôvabný
Lepidus, ī, m. rímske priezvisko; *M.*
Aemilius L., triumvir s Antóniom a
Oktaviánom
lētum, ī, n. smrť; záhuba, skaza
levis, e ľahký
lēvitās, ātis, f. ľahkosť, ľahkomyselnosť
levō, āre, āvī, ātum uľahčovať, zmenšovať,
oslobodzovať
lēx, lēgis, f. zákon; zmluva
libāmen, minis, n. odliatie vína bohom;
obeta
libēns, ntis rád, ochotný, dobrovoľný
libenter (adv.) vďačne, ochotne
liber, brī, m. lyko; zvitok papiera

līber, era, erum slobodný, voľný
līberālis, e týkajúci sa slobodného človeka;
dôstojný, šlachetný
līberātiō, ōnis, f. oslobodenie
līberī, ōrum, m. deti
līberō, āre, āvī, ātum oslobodzovať,
zbavovať
lībertās, ātis, f. sloboda, voľnosť
libet, ere, libuit al. *libitum alci* páči sa;
ľúbi sa; je možné
lībō, āre, āvī, ātum obetovať, odlievať na
obetu; popíjať
lībra, ae, f. libra (= 0,327 kg)
licentia, ae, f. voľnosť, sloboda; smelosť,
neviazanosť; samopaš
licet, ēre, licuit al. *licitum est* (pôv.) je na
predaj; je dovolené, možné; môže sa
ligneus, a, um drevený
lignum, ī, n. drevo; kurivo; strom
līmen, inis, n. prah, vchod, dvere; príbytok
līmes, itis, m. medza, hranica; cesta, dráha
līnea, ae, f. ľanová niť, šnúra; čiara
lingua, ae, f. jazyk; reč, slovo, hlas
Lingonēs, um, m. Lingoni, keltský kmeň
linteum, ī, n. plátno; lodná plachta
līnum, ī, n. ľan; priadza
liquēns, entis tekutý, plynny
liquor, ōris, m. tekutina, kvapalina
līs (stlīs), lītis, f. spor, hádka, zvada; súd
litō, āre, āvī, ātum zmierovať bohov
obetou
littera, ae, f. písmeno, písmo; *pl.* list, nápis;
literatúra, *litterae et artes* vedy a umenia;
náuka, vzdelanosť

lītus, oris, n. morský breh, pobrežie
locō, āre, āvī, ātum umiestniť, dať na
miesto; klásť, stavať
locuplēs, ētis zámožný, bohatý
locus, ī, m. miesto, *pl.* *locī* miesta v knihe;
pl. *loca, ōrum* miesta v krajine
longē (adv.) ďaleko, zďaleka
longinquus, a, um ďaleký, vzdialený;
zdlhavý, dlho trvajúci
longitūdō, inis, f. dĺžka
longus, a, um dlhý; priestranný, široký
loquāx, ācis zhovorčivý, táravý
loquor, ī, locūtus sum rozprávať, hovoriť
lōrīca, ae, f. brnenie, pancier
lūceō, ēre, lūxī, – svietiť, žiariť
lucerna, ae, f. svietidlo, lampa
lūcidus, a, um jasný, svetlý; zreteľný
lucrum, ī, n. zisk, zárobok
lūctus, ūs, m. smútok, žiaľ
lūcus, ī, m. les, háj, hora
lūdicrus, a, um týkajúci sa divadla,
pretekov; závodný, divadelný
lūdicrum, ī, n. hry v divadle, cirkuse;
slávnosť
lūdō, ere, lūsī, lūsum hrať (sa); žartovať,
baviť sa
lūdus, ī, m. hra, zábava; telocvik, šport;
ihrisko, škola
lūgeō, ēre, lūxī, – trúchliť, žialiť
lūmen, minis, n. svetlo, lesk, ligot; sviečka,
fakľa, svietidlo; zrak, oko
lūna, ae, f. mesiac (na nebi)
lupa, ae, f. vlčica, neviestka
lupus, ī, m. vlk

lūsus, ūs, m. žart, zábava, hra
lūstrum, ī, n. očiš'ovanie; päťročie,
lustrum
lūsus, ūs, m. hra, zábava, žart
Lūtēcia, ae, f. *Parisiōrum* Paríž
lūx, lūcis, f. svetlo, deň
luxuria, ae, f. (*luxuriēs, ēī, f.*) bujnosť,
nemiernosť; márnosť
luxuriōsus, a, um nemierny, hýrivý
lympha, ae, f. vodná víla, nymfa
lyra, ae, f. (gr.) lýra; lyrická pieseň
lyricus, a, um (gr.) lyrický
lyricī, ōrum, m. lyrickí básnici

M.

M. = *Marcus*; čísl. tisíc
M'. = *Mānius*
macer, cra, crum chudý, planý
māchina, ae, f. (gr.) stroj; valec
māchinor, ārī, ātus sum zosnovať,
nastražiť
mactō, āre, āvī, ātum zabíjať, ničiť, trestať
macula, ae, f. škvrna; poškvrna, hanba
madēscō, ere, maduī, – vlhnúť
maereō, ēre, –, – žialiť, trúchliť
maeror, ōris, m. zármutok, žiaľ
magis (adv.) viac
magister, trī, m. učiteľ; správca
magistra, ae, f. učiteľka
magistrātus, ūs, m. úrad, úradník
magnanimus, a, um veľkodušný, udatný
magnificus, a, um veľkolepý, nádherný
magnitūdō, inis, f. veľkosť, množstvo
magnopere veľmi

magnus, a, um (komp. *maior*, superl. *maximus*) veľký, dlhý, rozsiahly; *maior nātū* starší; *maiōrēs, um, m.* predkovia
maiestās, ātis, f. veľkosť, vznešenosť, dôstojnosť
Maius, a, um májovy, *m.* máj
male (adv.) (komp. *peius*, superl. *pessime*) zle; málo, nie dosť
maledīcō, ere, dīxī, dictum klebetiť, ohovárať; zlorečiť
maledicus, a, um hanlivý, utŕhačný
malefactum, ī, n. zlý skutok
mālō, mālle, mālūī, – radšej chcieť, dávať prednosť
malum, ī, n. jablko
malum, ī, n zlo, chyba, nerosť; pohroma, skaza, nešťastie
malus, a, um (komp. *peior*, superl. *pessimus*) zlý, záhubný; mrzký
mandātum, ī, n. úloha, rozkaz, príkaz
mandō, āre, āvī, ātum odovzdať, zveriť; určovať, ustanovovať
māne (len nom., ak., abl.) ráno
maneō, ēre, mānsī, mansūrus zostávať, trvať; byť v platnosti
Mānēs, ium, m. Mánovia, duše zomretých; podsvetní bohovia
manifestus, a, um *alcis rei* zrejmý, zjavný; prichytený pri čine
manip(u)lus, ī, m. hrst', snop; voj. oddiel
manipul (tretina kohorty)
Manliānus, a, um Manliov, manliovský
mānsuētūdō, dinis, f. krotkosť, miernosť
manubiae, ārum, f. peniaze za korisť;

korist'; lúpež
manus, ūs, f. ruka; udatnosť, čata; rukopis
mare, is, n. more, morská voda
margō, inis, m. okraj, hranica
maritimus, a, um prímorský; morský
marītus, a, um manželský; *m.* snúbenec, ženích
marmor, oris, n. mramor
marmoreus, a, um mramorový
Mārs, Martis, m. boh vojny; vojna, vojnové šťastie
Mārtius, a, um Martovi zasvätený;
marcový: *m.* marec
mās, maris m. samec, muž
māter, tris, f. matka
māteria, ae, f. (māteriēs, ēī) látka, hmota
māternus, a, um materinský
mātrimōnium, iī, n. manželstvo
mātrōna, ae, f. pani, manželka
Mātrōna, ae, f. rieka v Galii, prítok Sekvany, dnešná Marne
mātūre (adv.) včas; v pravý čas
mātūrēscō, ere, mātūruī – dozrieť
mātūritās, ātis, f. zrelosť, dospelosť; zrelý úsudok
mātūrō, āre, āvī, ātum urýchliť; včas konať; *pas.* zrieť, dospievať
mātūrus, a, um zrelý; súci, schopný
mātūtīnus, a, um ranný, raňajší
maxilla, ae, f. horná čeľusť, brada, tvár
maximē (adv.) najviac, najskôr; celkom, asi; majmä
meātus, ūs, m. chôdza, pohyb; ústie
medicīna, ae, f. liek

medicus, ī, m. lekár
mediocris, cre prostredný; nevelký
meditor, ārī, ātus sum myslieť, premýšľať
medium, iī, n. stred, *mediō venīre* prísť dprostred
medius, a, um stredný, prostredný
Medūsa, ae, f. Medúza, jedna z troch Gorgón
mehercule (cit.) pri Herkulovi, veru
mel, mellis, n. med
membrum, ī, n. úd, časť tela; časť, odsek
meminī, meminisse alcis rei pamätať si
memor, oris alcis rei pamätlivý, pamätajúci sa
memorābilis, e pamätihodný
memoria, ae, f. pamäť; spomienka, pamiatka
memorō, āre, āvī, ātum pripomínať; vykladať, poučovať
mendācium, iī, n. klamstvo, lož
mendāx, ācis klamlivý, falošný, *m.* klamár
mēns, mentis, f. myseľ, rozum, duch
mēnsa, ae, f. stôl; jedlo, hostina
mēnsis, is, m. mesiac (v roku)
mēnsūra, ae, f. miera, meranie
mentiō, ōnis, f. zmienka; *mentiōnem facere* zmieniť sa
mentior, īrī, mentītus sum klamať, vymýšľať si
mercātor, ōris, m. kupec, obchodník
mercātus, ūs, m. obchod, trh, predaj
mercēnnārius, a, um najatý, námezdny
mercēs, ēdis, f. mzda, plat, odmena
mercor, ārī, ātus sum kupovať, vykupovať

Mercurius, iī, m. Merkur, boh obchodu,
posol
bohov, sprievodca duší do podsvetia
*mereō, ēre, uī, – (mereor, erī, meritus
sum* zasluhovať si; získať, dosiahnuť
mergō, ere, mersī, mersum pohrúžiť,
ponoriť, potopiť
merīdiēs, ēī, m. poludnie; juh
meritō (adv.) zaslúžene, právom
meritum, ī, n. zárobok, zisk, mzda
meritus, a, um zaslúžený
merx, mercis, f. tovar
messis, is, f. žatva
metallum, ī, n. kov; *pl.* rudné bane
mētior, īrī, mensus sum merať,
vymeriavať; prebehnúť, preplávať
metō, ere, messuī, messum žať, kosiť, trhať
metuō, ere, uī, – báť sa, strachovať sa
metus, ūs, m. strach, obava; úcta
meus, a, um môj
micō, āre, uī, – mykať sa, mihotať sa
migrō, āre, āvī, ātum sťahovať sa
mīles, itis, m. vojak
mīlitāris, e vojenský
mīlitia, ae, f. vojenská služba, vojna; *domī
mīlitiāque* doma a vo vojne, v mieri a vojne
mīlle (*pl. mīlia, ium, n.*) tisíc
mīllēsimus, a, um tisíci
mīlliārium, iī, n. míľnik
Miltiadēs, is, m. slávny vodca
mīmicus, a, um z mímu vzatý, fraškovitý
mina, ae, f. mina (= 100 atických
drachiem, asi 0,5 kg striebra)
minae, ārum, f. cimburie hradieb; hrozby

mināx, ācis hrozivý; vyčnievajúci
Minerva, ae, f. bohyňa múdrosti, remesiel
a umení
minister, stra, strum pomocný, služobný;
m. pomocník, sluha
ministrō, āre, āvī, ātum obsluhovať,
posluhovať
minor, ārī, ātus sum vyčnievať, strmieť;
hroziť, vyhrážať sa
Mīnōs, ōis, m. Minos, krétsky kráľ
minuō, ēre, uī, ūtum zmenšovať, oslabovať
minūtus, a, um malý, nepatrný
mīrificus, a, um podivuhodný; nápadný
mīror, ārī, ātus sum diviť sa, čudovať sa
mīrus, a, um divný, podivný
miscēō, ēre, miscuī, mixtum miešať,
spojovať, združovať; uvádzať do zmätku
Mīsēnum, ī, n. mestečko južne od Neapolu
miser, era, erum biedny, nešťastný, úbohý
miserābilis, e (miserandus, a, um)
žalostný, biedny poľutovaniahodný, úbohý
miseror, ērī, miseritus sum alcis zmilovať
sa, zľutovať sa
miseria, ae, f. bieda, nešťastie
misericordia, ae, f. milosrdenstvo,
zľutovanie, súcit
miseror, ārī, ātus sum alqm ľutovať,
oplakávať
missiō, ōnis, f. poslanie, odoslanie; milosť
mīte (adv.) mierne, pokojne
mītīgō, āre, āvī, ātum zjemniť, zmäkčiť
mītis, e jemný, mäkký; krotký, naklonený
mittō, ere, mīsī, missum posielat'; položiť,
nasypať; hádzať, metať; venovať

mōbilis, e, pohyblivý, nestály, menlivý
modestia, ae, f. skromnosť
modestus, a, um skromný
modicus, a, um mierny, rozvážny
modo (zriedka *modō*) len, iba; práve, nedávno
modus, ī, m. množstvo, výmera; rytmus, nápev; miera, umiernenosť; spôsob
moenia, ium, n. múry, hradby
mōles, is, f. hŕba, kopa, masa; bremeno, ťarcha
molestia, ae, f. ťažkosť, mrzutosť
molestus, a, um ťažký, nepríjemný; škodlivý
mōlior, īrī, ītus sum s námahou uvádzať do pohybu; posunovať; usilovať sa
mollīō, īre, īvī, ītum obmäkčovať, mierniť
mollis, e mäkký; ohybný, poddajný
mōmentum, ī, n. podnet, príčina, hybná sila; okamih, doba
moneō, ēre, uī, ītum napomínať, dohovárať
monitus, ūs, m. napomenutie; pokyn
mōns, montis, m. vrch, hora, pohorie; skala
mōnstrō, āre, āvī, ātum ukazovať, poučovať, napomínať
mōnstrum, ī, n. obluda, netvor; nadprirodzené znamenie, zjav
monumentum, ī, n. pomník, socha, pamiatka, dokument
mora, ae, f. meškanie, oneskorenie
morbus, ī, m. choroba
morior, morī, mortuus sum zomrieť
moror, ārī, ātus sum zdržovať sa, meškať
mors, mortis, f. smrť; mŕtvola

mortālis, e smrteľný; *m.* smrteľník
mortifer, a, um smrtonosný
mortuus, a, um mŕtvy
mōs, mōris, m. vôľa, mrav, zvyk; *mōre maiōrum* podľa zvyku predkov
Mosa, ae, f. rieka v Galii
mōtus, ūs, m. pobyb, *m. terrae* zemetrasenie; nepokoj, vzburá
moveō, ēre, mōvī, mōtum hýbať, pohybovať; zahnať, odstrániť; poburovať; dojímať
mox (adv.) skoro, hneď
mūgiō, īre, īvī (īī), – bučať, ručať
mugientēs, ium, m. hovädzí dobytok
muliebris, e ženský
mulier, eris, f. žena
multa, ae, f. pokuta
multiformis, e mnohotvárný
multiplex, plicis mnohonásobný
multiplicō, āre, āvī, ātum rozmnožovať, zväčšovať
multitūdō, inis, f. množstvo, veľký počet, ľud
multō, āre, āvī, ātum pokutovať, trestať
multō pri komp. oveľa, omnoho, *m. magis* oveľa, omnoho viac
multus, a, um mnohý, značný, veľký, početný
multotiē(n)s (adv.) mnohokrát, veľakrát
multum (adv.) omnoho, veľa, veľmi; často
mundus, a, um čistý, vkusný, riadny
mundus, ī, m. svet
mūnia, ium, n. úradné povinnosti, zamestnanie

mūnīmen, inis, n. (mūnimentum, ī, n.)
 opevnenie, hradba
mūniō, īre, īvī (īī), ītum opevňovať, stavať
 hradby; robiť pevným
mūnītiō, ōnis f. opevňovanie, opevnenie
mūnītus, a, um – opevnený
mūnus, eris, n. povinnosť; úrad, služba
murmur, uris, n. mrmlanie, hučanie,
 šeptanie
murmurō, āre, āvī, – mrmlať, hučať
mūrus, ī, m. múr, násyp, hradba
mūs, mūris, m. myš
Mūsa, ae, f. (gr.) Múza
musca, ae, f. mucha
mūsculus, ī, m. sval; myška
mūtābilis, e premenlivý, nestály
mutilus, a, um okyptený
mūtō, āre, āvī, ātum preložiť, presadiť,
 zmeniť, premeniť
mūtus, a, um nemý, tichý, pokojný
mūtuus, a, um vzájomný, na oboch
 stranách
mystēria, ōrum, n. mystérie, tajné
 bohoslužby

N.

N. = Numerius
naevus, ī, m. rodové znamienko; poškvrna
nam, namque lebo, veď
nancīscor, scī, nactus (nactus) sum
 náhodou dostať, nájsť; dosiahnuť, dočkať
 sa
narrābilis, e, rozprávatel'ný
narrō, āre, āvī, ātum rozprávať

nāscor, nāscī, nātus sum narodiť sa,
 pochádzať
Nasos, ī, f. štvrť v Syrakúzach
nātālis, is, m. narodeniny
nātiō, ōnis f. narodenie, rod; kmeň, národ
natō, āre, āvī, ātum plávať, preplávať;
 pretekať, prúdiť
nātūra, ae, f. príroda; prirodzená povaha,
 charakter; *n. rerum* svet, vesmír, príroda
nātūrālis, e prirodzený, prírodný
nātus, a, um narodený, zrodený; subst. syn,
 dcéra
naufragium, iī, n. stroskotanie lodi
nauta, ae, m. plavec, lodník, námorník
nāvālis, e lodný, námorný
nāvicula, ae, f. loďka
nāvigō, āre, āvī, ātum plaviť sa
 -*nē* (opytovacia častica, príklonka) či;
 (záporná častica) *nē – quidem ani*; (spojka)
 aby nie; *nē quis* aby nikto
nec = neque
necessārius, a, um potrebný, nutný,
 nevyhnutný
necesse est je nevyhnutné, nutné; treba
necessitās, ātis, f. nutnosť, nevyhnutnosť
necne (opyt. častica) a či nie
necō, āre, āvī, ātum zabíjať, usmrcovať
nefandus, a, um nevýslovný; bezbožný,
 ohavný
nefārius, a, um zločinný
nefārius, iī, m. zločinec
nefās (len nom. a akuz.) čo nie je
 dovolené; hanebnosť, hriech
neglēgens, entis nedbanlivý, ľahostajný

neglegentia, ae, f. nedbanlivosť,
ľahostajnosť
neglegō, ere, lēxī, lēctum alqd nedbať,
zanedbávať, nestarať sa
negō, āre, āvī, ātum tvrdiť, hovoriť, že nie;
popierať, zapierať
negōtium, iī, n. zamestanie, práca; úloha
nēmō (nullūs, nēminī, nēminem, nullō)
nik, nikto, nijaký, žiadny
nemus, oris, n. les, háj; vinica
nepōs, ōtis, m. vnuk
Nepōs, ōtis, m. rímske priezvisko;
Cornelius N. rímsky spisovateľ (asi 100 –
30 pr. Kr.)
neptis, is, f. vnučka
Neptūnus, ī, m. Neptún, morský boh
nēquam (neskl.) ničomný, naničhodný
neque (nec) a nie, ani; *neque quisquam* a
nikto; *neque – neque ani* — ani
nequeō, īre, īvī (iī), itum nemôcť, nebyť
schopný
nēquitia, ae, f. – ničomnosť, nehanebnosť
Nēreis, idis, f. nereida, morská víla
Nerō, ōnis, m. rímske priezvisko; *Claudius*
N. cisár (54 – 68)
nervōsus, a, um svalnatý; silný, mocný;
nervový
nervus, ī, m. sval, šľacha; tetiva luku;
struna; remeň
nesciō, īre, īvī (iī), itum nevedieť
nescius, a, um nevediac, neznalý
neuter, tra, trum ani jeden z obidvoch
nex, necis, f. vražda, smrť
nexus, ūs, m. spojenie, spletenie; závit

nīdus, ī, m. hniezdo
niger, gra, grum čierny, tmavý
nihil (nīl, nihilum) nič; *nōn nihil* hocičo, *nihil*
nōn všetko
Nīlus, ī, m. (gr.) Níl, rieka v Egypte
nīlus, ī, m. priekopa
nimbus, ī, m. lejak; mrak, mračno, čierňava
nīmīrum (adv.) zaiste, pravda, skutočne
nimis, nimium (adv.) príliš, priveľa
nimius, a, um veľmi neobyčajný,
nesmierny; *dopl.* príliš
Nioba, ae, f. (Niobē, ēs, f.) (gr.) Nioba,
Tantalova dcéra
nisi ak nie, ak by nie, keby nie; (po zápore)
iba, len
nitidus, a, um lesklý, ligotavý
nitor, ōris, m. lesk, žiara, jas
nītor, nītī, nīxus al. *nīsus sum* opierať sa,
podopierať sa; vzpriamiť sa, vzchopiť sa
niveus, a, um snehový, snehobiely
nix, nivis, f. sneh; *pl.* snehové záveje
nōbilis, e známy, slávny, vznešený;
viditeľný
nōbilitās, ātis, f. urodzenosť, šľachetnosť;
šľachta
nocēns, ntis škodlivý, zločinný; *m.* vinník
noceō, ēre, uī, itum škodiť, krivdiť
noctīfer, ī, m. Večernica
noctū (adv.) v noci
nocturnus, a, um nočný
nōdō, āre, āvī, ātum zauzliť, zaviazať
nōdus, ī, m. uzol, puto, slučka; zauzlenie
noenum (adv.) nie
nōlō, nōlle, nōluī, – nechcieť, nepriať

nōmen, minis, n. meno
nōmenclātūra, ae, f. zoznam mien;
názvoslovie
nōminātīm (adv.) menovite
nōminō, āre, āvī, ātum menovať, nazývať
nōn ne-, nie; *n. nemo* niekto; nejeden;
nusquam n. všade
Nōnae, ārum, f. Nóny, piaty alebo
siedmy deň v mesiaci
nōndum ešte nie
nōnāginta deväťdesiat
nōngentī, ae, a deväťsto
nōnne (opyt. častica) či nie? nie?
nōnnihil hocičo, niečo, trochu
nōnnūlus, a, um niektorý, nejaký
nōnnumquam (adv.) niekedy
norma, ae, f. pravidlo, predpis; uhlomer
(pravouhlý trojuholník)
nōs my
nōscitō, āre, āvī, ātum pozorovať,
poznávať
nōscō, ere, nōvī, nōtum poznávať;
nōvī poznal som, viem
noster, tra, trum náš
nota, ae, f. známka, znak, znamenie;
písmeno
notārius, iī, n. pisár
nōtitia, ae, f. známost'; sláva; znalosť
nōtus, a, um známy; zvyčajný, obvyklý
novellus, a, um nový, mladý
novem deväť
November, bris, m. november
Noviodunum, ī, n. mesto v Galii
novitās, ātis, f. novosť, novota

novō, āre, āvī, ātum obnovovať, *n. agrum*
orať, obrábať pole
novus, a, um nový, čerstvý, *novissimus*
posledný, *novissimum agmen* zadný voj
nox, noctis, f. noc
noxa, ae, f. škoda; vina, previnenie
noxius, a, um škodlivý; vinný
nūbēs, is, f. mrak, mračno, oblak; krdel', roj
nūbō, ere, nūpsī, nūptum alci vydať sa
nucleus, ī, m. orech; jadro, zrno
nūllus, a, um nijaký, žiadny
num (opyt. častica) či? *numquis* či niekto,
numquid či niečo
Numa, ae, m. (Pompilius) druhý rímsky
kráľ
nūmen, inis, n. pokyn, rozkaz; božská
vôľa, božstvo
numerāle, is, n. číslovka
numerō, āre, āvī, ātum počítať; pokladať,
uznávať
numerus, ī, m. číslo, počet; časť, rytmus,
stopa
Numida, ae, m. Numid'an
nummus, ī, m. peniaz, minca, sestercius
numquam (nunquam) nikdy
nunc (adv.) teraz, dnes, v tomto čase
nuncupō, āre, āvī, ātum menovať, vyhlásiť
nuntiō, āre, āvī, ātum oznamovať,
zvestovať, podávať správu
nuntius, iī, m. posol; správa, zvesť
nūper (adv.) nedávno
nupta, ae, f. nevesta, snúbenica
nūptiae, ārum, f. sobáš, svadba
nūptiālis, e svadobný

nusquam (adv.) nikde, nikam; nikdy
nūtriō, īre, īvī (īī), ītum živiť, kŕmiť;
pestovať
nūtrīx, īcis, f. vychovávateľka, pestúnka
nux, nucis, f. orech
nympha, ae, f. (nymphē, ēs, f.) (gr.) dievča,
nevesta; nymfa, víla

O.

ob (predl. s akuz.) pred; pre, kvôli *quam ob rem* pre vec; *ob eam rem* preto, zato
obdō, ere, didī, ditum klásť, stavať čo proti čomu
obdormīscō, ere, dormīvī, – zaspať
obdūcō, ere, dūxī, ductum viesť proti, privádzať do cesty
obductiō, ōnis, f. zahalenie
obductus, a, um zachmúrený, zatahnutý
obdūrēscō, ere, dūruī, – stvrdnúť, stuhnúť
obdūrō, āre, āvī, ātum vytrvať
obeō, īre, īī, ītum zahynúť, zomrieť; obísť, precestovať; dosiahnuť; lemováť, obkľučovať
obēsus, a, um dobre živený, vypasený, tučný; tupý
obiciō, ere, īecī, iectum predhodiť; vyčítať; *mē obiciō* staviam sa proti
obiectō, āre, āvī, ātum vydatť na pospas, vystaviť nebezpečenstvu
obiectus, a, um protiľahlý, naproti ležiaci; vydaný napospas
obiectus, ī, m. (gram.) predmet
obiurgō, āre, āvī, ātum karhať
oblectō, āre, āvī, ātum zabávať, tešiť,

rozveseľovať; *pas.* baviť sa
obligō, āre, āvī, ātum zviazať, spútať
oblīquus, a, um šikmý, priečny; bočný
oblīviō, ōnis, f. zabudnutie
oblīvīscor, scī, oblītus sum alcis, alcis rei zabúdať, nedbať na koho
oblongus, a, um podlhovastý, pozdĺžny
obnoxius, a, um vinný; podrobený, poddaný; zakázaný, *obnoxium est* je nebezpečné
oboedientia, ae, f. poslušnosť
oboediō, īre, īvī (īī), ītum alci poslúchať o. *legibus* poslúchať zákony
obruō, ere, ruī, rutum zasypať, zahádzať
obscēnitās, ātis, f. neslušnosť, necudnosť
obscēnus, a, um hnusný, necudný, oplzlý
obscūrō, āre, āvī, ātum zatemňovať, zahaľovať temnotou; skrývať
obscūrus, a, um temný, tmavý; tajný, skrytý; nejasný
obsecrō, āre, āvī, ātum zaprisahať, prosiť
obsequor, quī, secūtus sum alci byť poslušný, povolný; oddávať sa, zasvätiť
observantia, ae, f. pozorovanie; pozornosť, úcta
observō, āre, āvī, ātum pozorovať, všímať si; dbať na čo
obses, idis, m., f. rukojevník
obsideō, ere, sedī, sessum alqd sedieť pri, na čom; mať obsadené; pokrývať
obkľučovať, obliehať
obsidiō, ōnis, f. obliehanie, obkľúčenie
obsistō, ere, stitī, – postaviť sa do cesty, na odpor, odporovať

obstipēscō, ere, stipuī žasnúť
obstō, āre, stitī, –, stātūrus alci stáť, byť
v ceste, prekážať, zavadzať
obstringō, ere, strīnxī, strictum zaviazať,
spútať
obsum, obesse, obfuī, obfutūrus škodit'
obtemperō, āre, āvī, ātum alci poslúchať
obtendō, ere, tendī, tentum rozostriet',
rozprestriet'
obticēscō, ere, ticuī, – umlknúť, odmlčať
sa
obtineō, ēre, uī, tentum držať, mať v moci,
mať obsadené
obtingō, ere, tigī, – ujsť sa komu,
pripadnúť komu; prihodiť sa, *obtingit* stáva,
sa, pritrafí sa
obtrectātiō, ōnis, f. znevažovanie;
nepriazeň
obtrectō, āre, āvī, ātum pracovať, proti
komu; byť súperom, sokom
obveniō, īre, vēnī, ventum dostaviť sa;
pripadnúť sa, nastať
obviam (adv.) v ústrety, naproti, oproti *o. ire,*
prodire alci ísť v ústrety komu
obvius, a, um naproti, v ústrety idúci;
stojaci v ceste
occāsiō, ōnis, f. príležitosť
occāsus, ūs, m. západ, zánik, záhuba
occidēns, entis, m. západ (svetová strana)
occidō, ere, cidī, –, casūrus padať,
zapadať; klesnúť
occīdō, ere, cīdī, cīsum zabiť, usmrtiť
occultō, āre, āvī, ātum skrývať, zatajovať
occultus, a, um skrytý, tajný; *a, ōrum, n.*

skryté miesta; tajnosti
occumbō, ere, cubuī, cubitum padnúť,
klesnúť, *o. mortem* zomrieť
occupō, āre, āvī, ātum obsadiť, zaujať,
zabrať; prepadnúť, zmocniť sa
occurrō, ere, currī, cursum alci bežať,
ponáhľať sa naproti, postaviť sa na odpor;
napadnúť; zabrániť, zamedziť
Ōceanus, ī, m. oceán, more; boh mora
ōciter (adv.) rýchlo, bystro, ihneď
Octāvius, ī, m. rímske rodové meno
octāvus, a, um ôsmy
octingentī, ae, a osemsto
Octōber, bris, m. október
oculāris, e očný
oculus, ī, m. oko; zrak
ōdī, ōdisse, ōsus, ōsūrus nenávidieť, cítiť
odpor
odium, īī, n. nenávisť, *odiō* (dat.)
esse byť nenávidený
odor, ōris, m. pach, zápach; vôňa
odōrō, āre, āvī, ātum navoňať
odōror, ārī, ātus sum čuchať (vôňu);
slediť; privoňať; objaviť
Oedipus, ī (Oedipodis), m. (gr.) Oidipus,
tébsky kráľ
offendō, ere, fendī, fēsum naraziť na čo,
stretnúť sa s kým; poraniť, uraziť, *pas.* byť
urazený; mať nehodu, dostať sa do
nešťastia; chybiť
offēnsiō, ōnis, f. narážanie, náraz; úraz,
choroba; urážka
offerō, ferre, obtulī, oblātum niesť
v ústrety, podávať; priniesť, poskytnúť;

vydat', vystaviť na pospas
officium, iī, n. služba, práca; povinnosť;
láskavosť
oleō, ēre, uī, – páchnuť, smrdieť; voňať
oleum, ī, n. olej
olfaciō, ere, fēcī, factum ňuchať, zacítiť
olfactus, ūs, m. čuch, ňuch
ōlim (adv.) kedysi, pred časom, dávno,
niekedy
olīva, ae, f. oliva, olivová ratolesť
(h)olus, eris, n. zelenina
Olympia, ae, f. (gr.) posvätné miesto
v Elide, dejisko olympijských hier
Olympia, ōrum, n. olympijské hry
ōmen, minis, n. znamenie, *o. adversum*
nepriaznivé znamenie
omittō, ere, mīsī, missum vzdať sa čoho,
upustiť od čoho
omnifer, a, um všetko nesúci
omnīnō (adv.) celkom, vôbec, úplne
omnis, e každý, všetok, celý
onerō, āre, āvī, ātum obťažovať, naložiť
onus, eris, n. bremeno, náklad
onustus, a, um obťažovaný, naložený, plný
opera, ae, f. práca, námaha, zamestnanie,
operam dare, tribuere alci rei, ponere in alqa re
zaoberať sa, vynaložiť úsilie, usilovať sa
opifex, ficis, m., f. tvorca, remeselník,
výrobca
opīniō, ōnis, f. domnienka, osobný názor;
tušenie
opīnor, ārī, ātus sum domnievať sa,
domýšľať si, myslieť
oportet, ēre, uit, – sluší sa, patrí sa, treba

oppetō, ere, īvī (iī), ītum ísť v ústrety
čomu, vrhnúť sa do čoho, *o. mortem* zomrieť
oppidānus, a, um malomestský
oppidum, ī, n. mesto
oppōnō, ere, posuī, positum postaviť,
položiť; vystaviť na pospas
opportūnus, a, um príhodný, vhodný
opprimō, ere, pressī, pressum pritlačiť,
potlačiť; premôcť; napadnúť; ujarmiť,
zničiť
opprobrium, iī, n. nadávka, výčitka, potupa
oppugnātiō, ōnis, f. obliehanie, dobývanie,
útok; odpor
oppugnō, āre, āvī, ātum dobývať, obliehať
ops, opis, f. (opēs, um, f.) moc, sila;
bohatstvo, politický vplyv
optābilis, e žiadúci
optimās, ātis šľachtický; *pl.* optimáti
optō, āre, āvī, ātum želať si, priať si
opulentia, ae, f. bohatstvo, moc
opulentus, a, um zámožný, bohatý
opus est (s Ac.I., inf.) treba
opus, eris, n. dielo, práca, zamestnanie
ōra, ae, f. okraj, hranica, kraj
ōrāc(u)lum, ī, n. veštiareň, veštba
ōrātiō, ōnis, f. reč, hovor, jazyk
ōrātor, ōris, m. rečník; vyslanec
orbis, is, m. kruh, kružnica; obeh; klenba;
kotúč, *o. solis, lunae* slnko, mesiac; nebeská
obloha, svet
orcus, ī, m. ríša mŕtvych, podsvetie, smrť
ordinālis, e radový
ordior, īrī, orsus sum začínať
ordō, dinis, m. rad, poradie; poriadok

Orgetorīx, īgis, m. helvétsky vodca
oriēns, entis, m. východ, ráno; východné krajiny
orīgō, ginis, f. pôvod, počiatok; materinské mesto
orior, orīrī, ortus sum povstávať, zdvíhať sa, *sole oriente* pri východe slnka, *sole ortō* po východe; vznikáť, pochádzať
ornāmentum, ī, n. ozdoba, okrasa, výstroj
ornātus, a, um vyzbrojený; čestný, vážený
ornō, āre, āvī, ātum vystrojiť, vyzbrojiť
ōrō, āre, āvī, ātum hovoriť, vykladať; prosiť, modliť sa
Orpheus, ī, m. Orfeus, trácky mýtický spevák, manžel Eurydiky
ortographia, ae, f. (gr.) pravopis
ortus, ūs, m. východ; pôvod, vznik, rod
ōs, ōris, n. ústa, pažerák, papuľa; prameň, ústie; tvár
os, ossis, n. kost'
ōsculor, ārī, ātus sum bozkávať
ostendō, ere, tendī, tentum (tēnsu) predstierať, ukazovať sa, *se ostendere* ukázať sa, zjaviť sa
ostentō, āre, āvī, ātum ukazovať na obdiv, chvastať sa; dokazovať
ōstium, īī, n. dvere, vchod, východ; ústie (rieky)
ōtium, īī, n. voľný čas, nečinnosť; pohoda
Ovidius, ī, m. Publius Nasō Ovidius, rímsky básnik (43 pr. Kr. – 18 po Kr.)
ovis, is, f. ovca
ovō, āre (zvyčajne partic. *ovāns*) jasať; víťazoslávne vchádzať

ōvum, ī, n. vajce

P.

P. = Pūblius

pābulor, ārī, ātus sum zaobstáravať pokrm
pābulum, ī, n. pastva, paša; krmivo
pācifer, a, um pirnášajúci mier
pacīscor, pacīscī, pactus sum uzavrieť zmluvu, zhodnúť sa; zaistiť, zabezpečiť
pactum, ī, n. zmluva, dohoda
Padus, ī, m. Pád, rieka v severnej Itálii
paedagōgus, ī, m. (gr.) vychovávateľ
paene (adv.) skoro, takmer
paenīnsula, ae, f. polostrov
paenitet, ēre, uit, – me alcis rei ľutujem, je mi ľúto
pāgina, ae, f. (papyrusový) list, strana, kniha
pāgus, ī, m. kolík, medzník; dedina, chotár
palaestra, ae, f. (gr.) telocvična, zápasisko
palam (adv.) zjavne, verejne; *p. facere alqd* dať čo najavo, vyhlásiť
palimpsestus, ī, m. palimpsest (pergamen, ktorého pôvodné písmo sa zoškrabalo, aby sa naň dalo znovu písať)
Pallas, dis, f. (gr.) meno gréckej bohyně Atény; oliva, olej
Pallās, antis, m. Titan; Euandrov praotec alebo syn
palleō, ēre, uī, – byť bledý, žltý
pallidus a, um bledý
pallium, īī, n. (gr.) prikrývka; pallium (gr. plášť)
palma, ae, f. dlaň, ruka, rameno; víťazná

palma
palūs, ūdis, f. močiar, barina
Pān, Panos (Panis), m. Pan, grécky boh
lesov a stád
pandō, ere, pandī, passum rozprestierať,
rozpínať; odhaľovať, objavovať
pandus, a, um zakrivený, zahnutý
panēgyricus, ī, m. (gr.) panegyrikos,
slávnostná reč, oslava
pangō, ere, pēgī (pānxī, pepigī), (pactum)
upevňovať, zatĺkať, vbíjať; skladať,
spojovať; osnovať, robiť, ustanovovať,
určovať
pānis, is, m. chlieb
pāpa, ae, m. otec; biskup, pápež
pār, paris rovný, rovnaký; primeraný;
nerozhodný, *pār proelium* nerozhodný boj;
parem esse alci môcť sa postaviť proti komu
parabola, ae, f. (parabolē, ēs, f.)
prirovnanie, podobenstvo
paradīsus, ī, m. (gr.) raj; záhrada, sad
parātiō, ōnis, f. pripravovanie, príprava
parātus, a, um pripravený, prichystaný;
odhodlaný, ochotný
parcō, ēre, pepercī, (temperātum) sporiť,
gazdovať, šetriť; zdržiavať sa, vyhýbať sa
parēns, ntis m., f. rodič, rodička, otec,
matka, predok, *pl.* rodičia
pāreō, ēre, uī, (paritūrus) zjavovať sa,
ukazovať sa, byť viditeľný; poslúchať
pariēs, etis, m. stena, múr
pariō, ere, peperī, partum (paritūrus)
rodiť, plodiť; tvoriť, pôsobiť; získať
Paris, idis, m. (gr.) syn Priamov

pariter (adv.) rovnako, rovnakou mierou
Parnāssus, ī, m. (gr.) Parnas, vrch pri
Delfách; sídlo Apolóna a Múz
parō, āre, āvī, ātum pripravovať, chystať,
strojiť (sa), *p. bellum* chystať sa na vojnu
pars, partis, f. časť, diel, kus; podiel,
účasť; *pl.* úloha, rola; krajina, končina;
politická strana
parsimōnia, ae, f. sporivosť, šetrnosť
Parthenōn, ōnis, m. (gr.) Partenón, chrám
bohyne Atény na Akropole v Aténach
particeps, cipis alcis rei účastný; *m.*
účastník
partior, īrī, ītus sum deliť, rozdeľovať
partim (adv.) sčasti, čiastočne
partus, ūs, m. pôrod, zľahnutie; plod
parum (adv.) málo, neveľa, *nōn p.* veľmi
mnoho, veľmi dobre; *p. est* nestačí
parvus, a, um (komp. *minor, superl.*
minimus) malý, nepatrný, drobný; krátky;
bezvýznamný, všedný
parvulus, a, um maličký, malinký
pāscō, ere, pāvī, pāstum pást', *pas.*
pásť sa; kŕmiť, živiť sa
pāscuum, ī, n. pastvina, pasienok
passer, eris, m. vrabec; drozd
passim (adv.) rozložene, široko-d'aleko; tu
všade; v neporiadku; rad-radom
passus, ūs, m. krok (dvojkrok = 1,48 m)
pāstor, ōris, m. pastier
Patavium, īī, n. mesto v sev. Itálii
(teraz Padova)
patefaciō, ere, fēcī, factum (pas. *patefīo,*
fieri, factus sum) otvárať, odkrývať, robiť

prístupným; odhľovať; objavovať,
ukazovať
pateō, ēre, uī, – byť otvorený, prístupný;
rozkladať sa, rozprestierať sa
pater, tris, m. otec, *p. familiās* hlava rodiny,
hospodár, *pl.* predkovia, otcovia; senátori
patera, ae, f. miska, obetná miska
paternus, a, um otcovský
patiēns, entis trpezlivý, vytrvalý
patientia, ae, f. trpezlivosť, vytrvalosť
patior, patī, passus sum znášať, trpieť
patria, ae, f. vlasť, otcina, rodisko
patricius, a, um patricijský, *m.* patricij
patrimōnium, iī, n. otcovský majetok,
dedičstvo
patrius, a, um otcov, otcovský, dedičný,
starodávny; *sermo p.* materinská reč
patrōcinium, iī, n. ochrana, patronát
patrōnus, ī, m. patrón, ochranca
patruus, ī, m. otcov brat, strýc
patulus, a, um otvorený, prístupný, široko
sa rozkladajúci
paucus, a, um skromný, nepatrný; obyčaj.
pl. paucī, ae, a málokto, niekoľko, zopár
paul(l)ātim (adv.) pomaly, znenáhla
paul(l)isper (adv.) na chvíľku, nakrátko
paul(l)us, a, um malý, v nepatrnom počte
paulum (adv.) málo, trochu; nakrátko, *paulo*
ante pred chvíľkou, *paulo post* onedlho,
krátko potom
pauper, eris (abl.sg. *e*, g.pl. *um*) chudobný,
nemajetný
paupertās, ātis, f. chudoba, núdza
pavēscō, ere, pāvī, – *alqd* ľakať sa, báť sa

pavīmentum, ī, n. podlaha, dlážka
pāvō, ōnis, m. páv
pavor, ōris, m. chvenie, strach, zdesenie
pāx, pācis, f. pokoj, mier
peccātum, ī, n. previnenie, hriech
peccō, āre, āvī, ātum previniť sa; zmýliť sa
pectus, oris, n. prsia, hrud'; vnútornosti,
žalúdok; cit, srdce, duša
pecuārius, a, um dobytčí; *subst. a, ōrum, n.*
dobytok, črieda
pecūnia, ae, f. majetok, peniaze; trovy
pecus, oris, n. ovca, koza, sviňa; dobytok
pedes, itis, m. pešiak
pedester, stris, stre peší, patriaci pechote
Pēgasus, ī, m. (gr.) Pegas, bájný okrídlený
kôň
pelagus, ī, n. (gr.) more, vodstvo
Pēleus, ī, m. (gr.) Achillov otec
Pēlion, iī, n. (gr.) Pelion, pohorie v Tesálii
pellāx, ācis úskočný, prešibaný
pellis, is, f. koža, kožušina
pellō, ere, pepulī, pulsum pohybovať,
poháňať; vyháňať, odstraňovať; vypovedať
Pelops, opis, m. (gr.) Pelops, Tantalov syn,
mýtický kráľ vo Frýgii
Pēlūsium, iī, n. prímorské mesto pri Níle
pelvis, is, f. miska, panva
Penātēs, ium, m. Penáti, ochranní domáci
bôžikovia; dom, domácnosť, domov
pendeō, ere, pependī, – visieť, byť
zavesený; čnieť, prečnievať; byť závislý,
lipnúť na kom; byť oddaný
pendō, ere, pependī, pēnsu vážiť, platiť;
posudzovať, oceňovať

penes (predl. s ak.) pri, u na, v, na čej strane
penetrālis, e vnútorný, vnútri
penitus (adv.) vnútri, hlboko; dôkladne
penna (*pinna*), *ae, f.* pero, brko; krídlo, šíp
pennātus, a, um operený, okrídlený
per (predl. s ak.) skrz, cez, po; (čas.) cez, za, pri, *p. ludōs* počas hier; pre, pri *p. deōs* ōrāre pri bohoch prosiť; *z, v, p. vim* silou, mocou; *p. me licet* za mňa, pre mňa, nedbám
peragō, ere, ēgī, āctum preháňať;
pracovať, premýšľať; uskutočniť; prežiť, tráviť; prednášať
percellō, ere, culī, culsum zraziť; zastrašiť
percutiō, ere, cussī, cussum preraziť, prebodnúť; zabiť
perditor, ōris, m. – škodca
perditus, a, um zahubený, zničený; biedny
perdiū (adv.) veľmi dlho, predlho
perdō, ere, didī, ditum skaziť, zahubiť; stratiť, prísť o čo
peregrīnor, ārī, ātus sum žiť, cestovať, v cudzine, putovať
peregrīnus, a, um cudzí, cudzokrajný
perennis, e ročný, celoročný
pereō, īre, iī, itūrus hynúť, zahynúť
perfacilis, e veľmi ľahký
perfectiō, ōnis, f. vykonanie, dokončenie, zdokonalenie
perfectus, a, um hotový, dokonalý; *n.* perfektum, minulý čas
perfidia, ae, f. nevernosť, vierolomnosť
pergō, ere, perrēxī, perrēctum pokračovať
perhibeō, ēre, uī, itum podávať,

poskytovať; uvádzať, tvrdiť
Periclēs, is, m. aténsky štátnik
periculōsus, a, um nebezpečný
perīc(u)lum, ī, n. nebezpečenstvo
peripatēticus, a, um peripatetický, patriaci k Aristitelovej filoz. škole
perītia, ae, f. skúsenosť, znalosť
perītus, a, um skusený, znalý, zbehlý
perlābor, lābī, lāpsus sum plynúť, sklznúť sa, vznášať sa; dostať sa
perlātē (adv.) veľmi ďaleko, široko
perlegō, ere, lēgī, lēctum prečítať (do konca)
permagnus, a, um veľmi veľký
permissū (len abl.) s dovolením
permittō, ere, mīsī, missum pustiť, vypustiť, odovzdať; hádzať, metať
permixtē, permixtim (adv.) zmiešane
permoveō, ēre, mōvī, mōtum pohnúť, dojať, vzrušiť
permulceō, ēre, mulsī, mulsum hladiť, pohladkať, jemne sa dotknúť
permultus, a, um veľmi mnohý, ne jeden
perniciēs, ēī, f. záhuba, skaza
perniciōsus, a, um záhubný, nebezpečný
pernīx, īcis bystrý, šikovný
perpaucus, a, um veľmi nepatrný, málo
perpetior, petī, pessus sum vytrpieť, znášať
perpetuitās, ātis, f. nepretržitosť; večná pamiatka
perpetuō (adv.) nepretržite, ustavične
perpetuō, āre, āvī, ātum ustavične, stále robiť, udržiavať, zachovávať
perpetuus, a, um ustavičný, nepretržitý

perrumpō, ere, rūpī, ruptum prebiť sa,
preraziť; ničiť, kaziť
Persa, ae, m. Peržan
persaepe (adv.) veľmi často
Persephonē, ēs, f. (gr.) Persefona (lat.
Proserpina), vládkyňa podsvetia
persequor, quī, secūtus sum nasledovať,
prenasledovať; dosahovať; určiť, vyložiť
Perseus, eī, m. Perzeus, mýtický hrdina,
ktorý zabil Medúzu
persevērō, āre, āvī, ātum vytrvať, zotrvať;
neprestávať
persevērus, a, um veľmi prísny
persōna, ae, f. divadelná maska; osoba,
povaha; úloha
perspiciō, ere, spēxī, spectum vidieť cez;
prehliadať; poznať, porozumieť
perspicuus, a, um priezračný, jasný, zrejmy
persuādēō, ēre, suāsī, suāsum (alci)
prehovoriť, nahovoriť, presvedčiť
persuāsīō, ōnis, f. presvedčenie
perterreō, ēre, uī, itum prestrašiť, poľakať
pertimēscō, ere, timuī, – veľmi sa
strachovať
pertinācia, ae, f. vytrvalosť, tvrdohlavosť
pertineō, ēre, nuī, – dosahovať,
rozprestierať sa, siahať; týkať sa
perturbō, āre, āvī, ātum poburovať,
uvádzať do zmätku, neporiadku
perveniō, īre, vēnī, ventum prísť, dôjsť,
dostať sa
perversitās, ātis, f. zvrátenosť, zvrhlosť
pervertō, ere, vertī, versum vyvrátiť, zničiť
pervestīgō, āre, āvī, ātum preskúmať,

vysliediť
pervetus, eris veľmi starý
pervicāx, ācis vytrvalý, stály, tvrdohlavý
pēs, pedis, m. noha; stopa
pestis, is, f. mor, nákaza, epidémia
petō, ere, īvī (īī), itum smerovať, ísť,
ponáhľať sa, hnať sa; prenasledovať;
hľadať; žiadať, prosiť
Phaēthōn, ontis, m. (gr.) Hélios (Slnko);
Faetón, syn boha Slnka
phalanx, angis, f. falanx, bojový šík
Phīdiās, ae, m. Feidias, aténsky sochár
philologia, ae, f. láska k vedám, učenosť
philosophia, ae, f. filozofia
philosophor, ārī, ātus sum filozofovať
philosophus, ī, m. filozof, mudrc
Phoebē, ēs, f. Foibe (Diana), bohyňa
mesiaca
pictor, oris, m. maliar
pictūra, ae, f. obraz, maľba
pictus, a, um namaľovaný, farebný
pietās, ātis, f. zbožnosť, úcta, láska
piger, gra, grum lenivý
piget, ēre, piguit, – me alcis rei mrzí ma
pignus, oris (eris), n. puto, zväzok; dieťa;
záruka, dôkaz
pigritia, ae, f. lenivosť, nechut'
pila, ae, f. lopta; hra s loptou; guľka
pīla, ae, f. pilier, stĺp
pīlleus (pīlleum), i, m. klobúk, čiapka
pīlum, ī, n. oštep, kopija
pilus, ī, m. vlas, chlp; nepatrná vec
pingō, ere, pīnxī, pictum namaľovať,
zafarbiť; zobrazíť, skrásliť

pīnus, ūs (ī), f. pínia, borovica, smrek
piscātor, ōris, m. rybár
piscis, is, m. ryba
pius, a, um zbožný, pobožny, oddaný;
vd'ačný, verný
pix, picis, f. smola
plācātiō, ōnis, f. upokojenie, utíšenie
placeō, ēre, uī, itum páčiť sa, ľúbiť sa;
uzniesť sa; rozhodnúť
placidus, a, um pokojný, tichý, nerušený
placitus, a, um obľúbený, milý; vyvolený
plācō, āre, āvī, ātum tíšiť, upokojovať
plaga, ae, f. rana, úder; kraj, krajina,
územie, končina; lovecká sieť
plānē (adv.) priamo; jasne; úplne
plānitiēs, ēī, f. rovina, pláň
plānus, a, um rovný, plochý
platēa, ae, f. trieda, ulica
Platō, ōnis, m. slávny grécky mudrc,
Sokratov žiak
plausus, ūs, m. tieskanie, potlesk, tlkot
plēbs, plēbis, f. ľud
plēnus, a, um plný, preplnený; sýty
plērusque, plēraque, plērumque najväčšia
časť, väčšina; (pl.) *plērīque, plēraeque,*
plēraque väčšina, takmer všetci/všetko
plērumque (adv.) zväčša, zvyčajne
plōrō, āre, āvī, ātum plakať, nariekať
pluit, ere, pluit – prší
plumbum, ī, n. olovo, cín; olovená guľka
plūs, plūris (komp. k *multus*), väčšmi, viac;
superl. *plūrimus* viac, najviac
Plūtō, ōnis, m. Pluto, boh podsvetia (gr.
Hádes)

pluvia, ae, f. dážď, pl. daždivé počasie
poēma, atis, n. (gr.) báseň
poena, ae, f. pokuta, trest
Poenus, ī, m. Pún, Kartáginčan
poēsis, is, f. (gr.) poézia; báseň
poēta, ae, m. (gr.) básnik
poēticus, a, m. (gr.) básnický
polleō, ēre, uī, – mať moc, vplyv, váhu
polliceor, ērī, licitus sum sľubovať
Pollūx, ūcis, m. Pollux, Kastorov brat
pompa, ae, f. slávnostný sprievod, nádhera,
lesk
Pompēiānus, ī, m. Pompeiov prívrženec
Pompeius, ī, m. Cn. rímsky štátnik,
triumvir, Caesarov protivník
pōmum, ī, n. ovocný plod, pl. ovocie
pondus, eris, n. váha, závažie
pōne (adv.) vzadu, dozadu
pōnō, ere, posuī, positum odkladať;
vzliecť; končiť; prestávať; vydať, dávať,
uvádzať; tkvieť, spočívať
pōns, pontis, m. most
pontifex, ficis, m. pontifex, člen kňazského
zboru, *p. maximus* hlavný kňaz
pontus, ī, m. (gr.) more; morská vlna
Pontus, ī, m. (gr.) Čierne more
popa, ae, m. kuchár
populāris, e ľudový, populárny; domáci
populor, ārī, ātus sum plieniť, pustošiť
populus, ī, m. národ
pōpulus, ī, f. topoľ
porcus, ī, m. prasa, sviňa, brav
porrigō, ere, rēxī, rectum naťahovať;
zdvíhať, klásť; rozprestierať sa, ležať

Porsenna, ae, m. kráľ mesta Clusium
porta, ae, f. brána
porticus, ūs, f. stĺporadie
portō, āre, āvī, ātum niesť, nosiť, dovážať
portōrium, iī, n. clo; daň
portus, ūs, m. prístav
poscō, ere, poposcī, – žiadať, vyžadovať
positiō, ōnis, f. poloha, postavenie
positus, a, um položený, ležiaci; osadený
Posōnium, iī, n. Bratislava
possideō, ere, sēdī, sessum vlastniť, mať vo vlastníctve
possīdō, ere, sēdī, sessum ujať sa vlasníctva, privlastniť si
possum, posse, potuī, – môcť, dokázať
post (predl. s akuz.) za, po, *post tergum* za chrbtom; potom, neskoršie, *paucis p. diebus* o pár dní neskôr
postea potom, neskoršie, ďalej
posteaquam, postquam hneď potom ako, (potom) keď, len čo
posteritās, ātis, f. budúcnosť, potomstvo
posterus, a, um (komp. *posterior*, superl. *postrēmus*) nasledujúci, budúci, druhý, *postremo die* na druhý deň; *pl.* potomci; budúcnosť
postrēmō napokon, konečne
posthāc (adv.) od toho času
postrīdiē na druhý deň
postulō, āre, āvī, ātum alqd ab alqo žiadať, požadovať, vymáhať
postumus, a, um neskoro narodený, najmladší; narodený po smrti otca
potēns, entis schopný, súci; mocný,

vládnuci; účinný
potentia, ae, f. moc, sila, vážnosť
potestās, ātis, f. moc, vláda; oprávnenosť
pōtiō, ōnis, f. pitie, nápoj
potior, īrī, ītus sum zmocniť sa, získať
potis, e (komp. *potior*, superl. *potissimus*) schopný, súci; *potius* skôr, radšej, *potissimum* najskôr, najradšej
prae (predl. s abl.) pred; oproti, voči
praebeō, ēre, uī, itum vystaviť, poskytnúť; prejavovať, dávať, podávať
praecedō, ere, cessī, cessum vpredu kráčať, popredu ísť; náhliť sa
praeceps, cipitis dolu hlavou, strmhlav
praeceptor, ōris, m. učiteľ
praeceptum, ī, n. predpis, nariadenie, rozkaz
praecīdō, ere, cīdī, cīsum odť ať, odrezať
praecipīō, ere, cēpī, ceptum vopred brať, chápať sa čoho, uchvátiť; nariadiť, rozkázať
praecipitō, āre, āvī, ātum zraziť, zhodiť; strhnúť
praecipuē (adv.) zvlášť, predovšetkým, najmä, menovite
praecipuus, a, um zvláštny, osobitý, znamenitý
praecīlārus, a, am veľmi jasný, krásny; skvelý, znamenitý; preslávny
praecō, ōnis, m. hlásateľ
praeda, ae, f. korisť; zisk, zárobok
praedestinō, āre, āvī, ātum predurčovať
praedicō, āre, āvī, ātum hlásať, vyhlasovať; zvestovať; velebiť, chváliť

praedīcō, ere, dīxī, dictum vopred hovoriť, oznamovať
praeditus, a, am alqa re opatrený, obdarený čím, majúci dostatok čoho
praedium, ī, n. dvor, majetok, majer
praedō, ōnis, m. zbojník, lúpežník
praefectus, ī, m. predstavený, veliteľ, náčelník, správca
praefērō, ferre, tulī, lātum popredku niešť, niešť pred kým; vystatovať sa; konať čo pred čím; unášať pomimo čoho
praeficiō, ēre, fēcī, fectum alqm alci rei postaviť koho na čelo čoho, ustanoviť koho za veliteľa
praegnā(n)s, a(n)tis ťarchavá; kotná
praemium, ī, n. odmena, pocta, vyznamenanie
praenōmen, minis, n. osobné meno
praeeoccupō, āre, āvī, ātum vopred, skôr, prv zaujať, obsadiť, zmocniť sa; predísť
praeparātiō, ōnis, f. príprava
praeparātus, a, um (vopred) pripravený
praescrip̄tum, ī, n. predpis, rozkaz, pravidlo, nariadenie
praesens, entis prítomný, súčasný, terajší
praesentia, ae, f. prítomnosť
praesentiō, īre, sēnsī, sēnsūm tušiť, predvídať, mať predtuchu
praesertim predovšetkým, zvlášť
praesidium, ī, n. ochrana, pomoc, záštita
praestāns, antis vynikajúci, znamenitý
praestō (adv.) *esse* byť naporúdzi, poruke
praestō, āre, stitī, stitūm alci alqa re vynikať nad kým čím; predstihnúť koho,

praestat s inf. je lepšie; poskytovať, dávať *p. terga* dávať sa na útek; vykonávať, plniť
praesum, esse, fuī, futūrus alci rei byť vpredu, v čele, veliť
praeter (predl. s akuz.) okrem, mimo, pred, pozdĺž, povedľa
praetereā ďalej, potom okrem toho, nad to
praetereō, īre, ī, itum ísť, tiahnuť mimo, popri čom; obísť niečo
praeteritum, ī, n. minulosť, *pl.* minulé veci, udalosti
praeteritus, a, um minulý
praetermittō, ere, mīsī, missum opomenúť, zanechávať; pomlčať, neuviesť
praeterquam (adv.) okrem, iba, mimo, *p. quod* odhliadnuc d toho, že; mimo to, že
praetexta, ae (= toga), f. tóga prétexta, lemovaná purpurom
praetextus, a, um purpurom lemovaný
praetor, ōris, m. vodca, veliteľ, náčelník, správca
praetōrium, ī, n. stan veliteľský stan
praetūra, ae, f. vodcovstvo, prétorský úrad
praeveniō, īre, vēnī, ventum ísť, tiahnuť pred kým; predstihnúť
praevius, a, um predchádzajúci, predbežný
Praga, ae, f. Praha
prandeō, ēre, prandī, prānsūm raňajkovať
prandium, ī, n. raňajky
prātum, ī, n. lúka
prāvitās, ātis, f. krivosť, nerovnosť, mrzkosť, zvrátenosť
precor, ārī, ātus sum prosiť, modliť sa
prehendō, ere, hendī, hēnsūm uchopiť,

chytať, lapať
premō, ere, pressī, pressum tlačiť, tisnúť;
vytláčať, lisovať; skrývať, zatajovať;
krotiť; naliehať, dorážať; prenasledovať
pressus, ūs, m. tlak, stisk; zvieranie
pretiōsus, a, am drahý, cenný, vzácny
pretium, iī, n. cena; výkupné; dražota,
peniaze; zisk, zárobok
prex, precis f. (obyč. *pl. precis, um, f.*)
prosby, modlitby; kliatby
Priamus, ī, m. (gr.) Priamos, trójsky kráľ
Priāpus, ī, m. boh záhrad a plodnosti
prīdem (adv.) pred časom, kedysi, dávno
prīdiē (adv.) deň predtým, deň pred
prīmō (adv.) najprv, spočiatku
prīmogenitus, a, um prvorođený
prīmus, a, um prvý, popredný, základný
prīnceps, cipis popredný, prvý, *m.* vládca,
veliteľ, vládár, náčelník
prīncipātus, ūs, m. prvé, predné miesto;
principát, cisárstvo
prīncipium, iī, n. začiatok, počiatok, pôvod
prior, prius prednejší, predný, skorší,
predošlý
prīscus, a, um starý, dávny, bývalý
prīstinus, a, um skorší, dávny, predošlý
prīusquam prv než, skôr ako
prīvātīm (adv.) súkromne, osobne
prīvātiō, ōnis, f. sprostzenie, pozbavenie
prīvātus, a, um súkromný, osobný, domáci
prīvō, āre, āvī, ātum zbavovať, olupovať
prō (predl. s abl.) pred, vpredu, namiesto,
podľa, *p. castris* pred táborom; *p. praetore*
v zastúpení prétora; *p. sensu* podľa zmyslu

proavus, ī, m. pradedo, praotec; predok
probitās, ātis, f. statočnosť, svedomitost'
probō, āre, āvī, ātum skúmať, prezeráť;
schvaľovať, uznávať; odporúčať
probus, a, um riadny, poriadny, dobrý,
statočný, svedomitý
procācitās, ātis, f. dotieravosť, bezočivosť
prōcēdō, ere, cessī, cessum predstúpiť,
vystupovať pred; ukazovať sa; postupovať
procella, ae, f. búrka, víchrica
prōcerēs, um, m. predáci, náčelníci
prōcessus, ūs, m. postupovanie, pokrok;
úspech, úžitok
prōclāmō, āre, āvī, ātum hlasno volať,
vyhlasovať
prōclīnō, āre, āvī, ātum dopredu nakloniť,
nachýliť
prōclīvī (adv.) po svahu, strmo, prudko
procul (adv.) ďaleko, obďaleč, *procul*
periculo (abl.) ďaleko od nebezpečenstva
prōcumbō, ere, cubuī, cubitum ľahnúť si,
klesnúť, hodiť sa na zem
prōcūrātiō, ōnis, f. správa; starostlivosť;
činnosť, úrad
prōcurō, āre, āvī, ātum spravovať; byť
miestodržiteľom
prōcurrō, ere, currī, cursum vybiehať,
vyrážať, vyrútiť sa; postúpiť, hnať sa
prōcursus, ūs, m. výpad, vybehnutie
prodeō, īre, iī, itum vychádzať,
vystupovať; zjavovať sa; postupovať
prōdīcō, ere, dīxī, dictum vopred
ustanoviť, určiť
prōdigium, iī, n. predpoveď, znamenie

prōditiō, ōnis, f. zrada
prōditor, ōris, m. zradca
prōdō, ere, didī, ditum rodiť, plodiť,
zjavovať; vydávať napospas; odovzdávať,
vyhlasovať, *proditum est* hovorí sa, vraj
prōdūcō, ere, dūxī, ductum vyviestť,
vytiahnuť, predviesť; plodiť, tvoriť; dávať
vyrásť, pestovať
prōductiō, ōnis, f. predĺženie, dĺžka
proelior, ārī, ātus sum bojovať, zápasiť
proelium, iī, n. boj, bitka, zápas
profānus, a, um neposvätený, svetský
profectiō, ōnis, f. odchod; výprava, ťaženie
profectō (adv.) zaiste, naozaj, vskutku
prōferō, ferre, tulī, lātum vynášať;
ukazovať, prejavovať, uvádzať, citovať
professiō, ōnis, f. verejné priznanie, prejav;
zamestnanie, profesia
proficīscor, scī, fectus sum vydať sa na
cestu, odísť, vyplávať; odtiahnuť
profiteor, ērī, fessus sum verejne vyznávať;
vyhlasovať; sľubovať
prōflīgō, āre, āvī, ātum poraziť, zničiť,
zahubiť
prōfluō, ere, flūxī, – vytekať, prúdiť, tiecť
profor, fārī, fātus sum prehovoriť
profugiō, ere, fūgī, – utekať, bežať,
rozprchnuť sa
profugus, a, um ujdený, utečený;
vypovedaný, *m.* utečenec
profundō, ere, fūdī, fūsum prelievať,
vylievať, obetovať; púšťať, povoľovať
profundus, a, um hlboký, vysoký *caelum p.*
vysoké nebo; *subst. n.* hlbina, hĺbka, more

profūsus, a, um bezuzdný, samopašný;
márnotratný
prōgeniēs, ēī, f. rod, potomstvo, plemeno
prōgenitor, ōris, m. predok, praotec
prōgredior, dī, gressus sum dopredu
kráčať, ísť, postupovať
prohibeō, ēre, uī, itum alqm (ab) alqa re
zdržovať koho od čoho, oddeľovať,
odlučovať koho; vzd'alať, nepripúšťať
prohibitiō, ōnis, f. zákaz, zabránenie
prōiciō, ere, iēcī, iectum predhodiť,
odhodiť; zvaliť, poraziť; zradiť
prōiectus, a, um vyčnievajúci, vynikajúci;
nemierny; zvyčajný, skl'účený
proin, proinde (adv.) práve, priam; preto
prōlābor, lābī, lāpsus sum kľzať sa, klesať,
padať, rútiť sa; pochybiť, poblúdiť;
upadnúť, klesnúť
prōlātō, āre, āvī, ātum rozširovať,
zväčšovať, predlžovať
prōlēs, is, f. dorast, mládež, potomstvo
prōlixē (adv.) hojne, bohato; ochotne,
priaznivo
prōlixus, a, um ochotný, vl'údny, láskavý
Promētheus, ī, m. (gr.) Prometheus, syn
Titana Iapeta
prōmineō, ere, nuī, – vyčnievať,
prečnievať, trčať, strmieť
prōmissum, ī, n. sľub, sľúbená vec
prōmittō, ere, mīsī, missum sľubovať
prōmō, ere, prōmpsī, prōmptum vybrať,
vytiahnuť, vyniesť; vykladať, rozprávať;
konať, dopúšťať sa
prōmptus, a, um zjavný, zrejmy; včasný,

rýchly; naporúdzi
prōnuntiātiō, ōnis, f. vyhlásenie, vyhláška,
oznam
prōnuntiō, āre, āvī, ātum vyhlásiť
prōmus, a, um dopredu, dolu nachýlený,
naklonený; príkry, strmý
prōpāgō, āre, āvī, ātum rozširovať,
rozmnožovať
prope (komp. *propius*, superl. *proximē*)
blízko, zblízka; takmer, skoro
prōpellō, ere, pulī, pulsum zaháňať,
dopredu sa pohýňať; zvaliť, strhnúť
propere (*properātō*) rýchlo, ihneď, zaraz
properō, āre, āvī, ātum ponáhať sa
prophēta, ae, m. (gr.) prorok
propinquus, a, am blízky, *m.* príbuzný
propior, ius bližší, *proximus, a, am*
najbližší
prōpōnō, ere, posuī, positum dopredu
klásť, predkladať; ustanoviť; sľubovať,
robiť nádej; predkladať
prōpositum, ī, n. predsavzatie, úmysle
proprietās, ātis, f. zvláštnosť, osobitosť
proprius, a, um vlastný; zvláštny, osobitý
propter (adv.) blízko, vedľa; (predl. s ak.)
blízko, vedľa, pri; pre, kvôli
proptereā (adv.) preto, zato
prōpugnāculum, ī, n. hradba, obrana
prōpugnātiō, ōnis, f. obhajovanie, obrana
prōrsus (adv.) dopredu; rovno, priamo;
celkom, úplne
prōscriptiō, ōnis, f. vyhláška, oznam;
ponuka, predaj; proskribovanie

prōsequor, sequī, secūtus sum nasledovať,
sprevádzať
Prōserpina, ae, f. Plutónova manželka,
vládkyňa podsvetia
prōspectus, ūs, m. výhľad, rozhľad
prōsperus, a, um vydarený, šťastný
prōspiciō, ere, spexī, spectrum dopredu
pozeráť, rozhliadať sa, predvídať
prōsternō, ere, strāvī, strātum poraziť,
zničiť; zavrhnúť
prōsum, prodesse, prōfuī, futūrus
prospievať, byť osožný, osožiť
prōtegō, ere, texī, tectum kryť, chrániť
prōtinus (adv.) dopredu, ďaleko; hneď
prout (adv.) podľa toho ako
prōvehō, ere, vēxī, vectum privázať,
dopravovať; priplaviť sa; podporovať
prōverbium, iū, n. príslovie
prōvideō, ēre, vidī, vīsum vidieť dopredu,
predvídať, tušiť
prōvidus, a, um predvídajúci, vešteký
prōvincia, ae, f. pôsobisko, provincia
prōvīsus, ūs, m. predvídanie, tušenie
prōvocātiō, ōnis, f. odvolanie sa; právo sa
odvolať
prōvocō, āre, āvī, ātum vyvolávať,
vyzývať, povzbudzovať
proximus, a, um – najbližší
prūdēns, entis skúsený, znalý, rozvážny;
úmyselný
prūdentia, ae, f. opatrnosť, rozvaha,
predvídavosť, múdrosť
pseudoprophēta, ae, m. (gr.) falošný
prorok

pūblicē (adv.) verejne, v mene štátu, obce;
všeobecne
pūblicō, āre, āvī, ātum zhabať,
skonfiškovať; uverejniť, vydať
pūblicus, a, m národný, štátny, verejný,
politický; *res p.* verejná, štátna vec,
záležitosť; štát
pudīcitia, ae, f. hanblivosť, stud;
počestnosť
pudīcus, a, um hanblivý, cudný,
mravný
pudor, ōris, m. hanba, cudnosť, nevinnosť
puella, ae, f. dievča; dcéra
puer, erī, m. dieťa; chlapec
puerīlis, e detský, chlapčenský
pueritia, ae, f. detstvo
pugna, ae, f. bitka, boj
pugnō, āre, āvī, ātum bojovať
pulcher, chra, chrum pekný, krásny
pulchritudō, dinis, f. krása
pullus, ī, m. mláďa, kuriatko, vtáčatko
pulsō, āre, āvī, ātum biť, klopať, udierať;
zasahovať; zaháňať, dotýkať sa
pulsus, ūs, m. tlčenie, udieranie
pulvis, eris, m. prach
pūmex, icis, m. (f.) pemza; láva, kameň
pūnctum, ī, n. bod, bodka; stred, pichnutie
Pūnicus, a, um púnsky
pūniō, īre, īvī, ītum trestať
pūpa, ae, f. nedospelé dievča; bábika
puppis, is, f. zadná časť lode, korma; loď
purgātiō, ōnis, f. čistenie
purgō, āre, āvī, ātum čistiť, vyprázdniť;
čistiť, očisťovať; ospravedlniť

purpurātus, a, um odetý v purpurovom
rúchu
pūrus, a, um čistý, nevinný; jasný
pūteō, ēre, uī, – páchnuť, raziť, smrdieť
puteus, ī, m. jama, studňa
putō, āre, āvī, ātum pokladať, vysoko si
ceniť; domnievať sa
putridus, a, um zhnilý, skazený
Pyrrhus, ī, m. (gr.) Pyrrha, kráľ v Epire
Pythagorās, ae, m. (gr.) grécky filozof
Pýthia, ae, f. (gr.) Pýtia, veštica v Delfách
Pýthius, a, um (gr.) pýtijský, delfský
Pýthō, ūs, f. (gr.) Delfy
pyxis, idis, f. (gr.) krabička, schránka

Q.

Q. = *Quīntus*

quā kadiaľ, kade, akou cestou, kam
quācumque kadekoľvek, kdekoľvek
Quādī, ōrum, m. Kvádi, germánsky kmeň
na juž. Morave a Slovensku
quadra, ae, f. štvorhran; chlieb, koláč
rozdelený na štyri časti
quadrāgēsīmus, a, um štyridsiaty
quadrāgiēs štyridsaťkrát
quadrāgintā štyridsať
quadrīngēnī, ae, a po štyristo
quadrupēs, pedis štvornohý, *m.* štvornožec
quaerō, ere, quaesīvī, quaesītum hľadať,
pátrať; nenachádzať, márne hľadať;
vypytovať sa, dopytovať sa; skúmať, bádať
quaeritur je otázka
quaesō, ere, quaesīvī, quaesītum prosiť,
pýtať sa

quaestiō, ōnis, f. otázka, úvaha, rozprava;
vyšetrovanie
quaestor, ōris, m. kvestor, finančný
úradník
quaestus, ūs, m. zisk, zárobok; úrok,
remeslo, živnosť
quālibet (adv.) kamkoľvek; silou-mocou
quālitās, ātis, f. akosť, vlastnosť
quam ako, ako veľmi, než
quamlibet (adv.) akokoľvek
quamobrem (adv.) prečo, pre akú príčinu; a
preto
quamquam hoc(i), i keď, keby aj
quamvīs (adv.) akokoľvek; hoc(i), čo aj, čo
priam, čoby aj
quandō (adv.) kedy; keď, niekedy; keďže,
pretože
quandoquidem pretože, lebo
quantī aký drahý, za akú cenu
quantitās, ātis, f. veľkosť, počet, množstvo
quantō o koľko, o čo, *quanto – tanto* o koľko
– o toľko, čím – tým
quantulus, a, um aký maličký, nepatrný
quantum (adv.) ako mnoho, ako veľmi
quāpropter (adv.) – a preto, a zato
quārē a preto
quartus, a, um štvrtý
quasi akoby, ako keby
quassō, āre, āvī, ātum otriasať, potriasť
quatiō, ere, –, quassum alqm, alqd triasť;
hnať, poháňať
quattuor štyri, štyria
quattuordecim štrnásť
quercus, ūs, f. dub, dubové lístie

querēla, ae, f. nárek, sťažnosť
queror, querī, questus sum nariekať,
bedákať
questus, ūs, m. nárek, sťažnosť
quī, quae, quod aký, ktorý; ktorý, kto, čo
quīcumque quaecumque, quodcumque
ktokoľvek, čokoľvek; ktorýkoľvek,
akýkoľvek
quīdam, quiddam ktosi, čosi, niekto, dakto
quīdam, quaedam, quoddam ktorýsi, akýsi
quidem zaiste, iste, veru, ozaj; aspoň
quiēs, ētis, f. pokoj, odpočinok, ticho
quiescō, ere, ēvī, ētum odpočívať, utíšiť sa,
dosiahnuť pokoj
quiētus, a, um upokojený, pokojný, tichý
quīlibet, quaelibet, quodlibet ktokoľvek,
akýkoľvek, veľmi, koľko
quīn prečo nie?; ba aj, ba dokonca; spojka
že; aby nie
quīngēnī, ae, a po päťsto
quīngēntī, ae, a päťsto
quīnī, ae, a po päť
quīnquāgintā päťdesiat
quīnque päť
quīnquennium, iī, n. päťročie
quīntus, a, um piaty
quippe ved', pravda, lebo
quirītō, āre, āvī, – volať o pomoc
Quirīs, ītis, m. Riman, rímsky občan, (pl.
Quirītēs, ium, m.)
quis, quid kto, čo; niekto, niečo
si quis ak niekto, *ne quis* aby nikto
quisnam, quidnam ktože, čože

quisquam, quidquam (quicquam) niekto,
niečo, dakto, dačo
quisquis, quidquid ktokoľvek, čokoľvek
quīvīs, quaevis, quodvis akýkoľvek,
hociktorý
quō (adv.) kam? ako ďaleko? *quo usque* až
kam, až pokiaľ
quō čím, a tým, *quo factum est* a tým (tak) sa
stalo; (pri komp.) čím, (v účelových
vetách) aby tým, *quo facilius* aby tým ľahšie
quoad (čas. spojka) pokiaľ, zakiaľ; dokiaľ;
až kým nie
quōcircā pre ktorú príčinu, a preto
quōcumque kamkoľvek
quod pretože, vzhľadom na to, z tej
príчины; lebo vraj, že vraj
quōminus aby nie (po výrazoch
označujúcich prekážku)
quōmodo (adv.) akým spôsobom, ako
quōnam kam
quondam kedysi, raz, niekedy, dakedy
quoniam pretože, lebo, že
quōquam niekam, dakam
quoque (adv.) tiež, aj, i, ba, ba aj
quōque (spojka) a aby tým
quot koľko
quotannīs každoročne
quotiēscumque koľkokoľvek ráz
quotquot (adv.) koľkokoľvek
quotuscumque koľkýkoľvek

R.

rabiēs, ēī, f. zúrivosť, besnota
rabiō, ere, –, – zúriť, besniť

radiō, āre, āvī, ātum žiariť sa, ligotať sa
radius, iī, m. palica; polomer kruhu; lúč
rādīx, icis, f. koreň
rāmus, ī, m. vetva, konár, haluz; strom
rāna, ae, f. žaba
rapāx, ācis dravý, nenásytný
rapidus, a, um prudký, dravý, rýchly
rapiō, ere, rapuī, raptum chopiť, prudko
uchopiť; vyrvať, trhať; lúpiť, zbíjať
raptim (adv.) rýchlo, naponáhle
raptor, ōris, m. lúpežník, zbojník
raptum, ī, n. zboj, korisť
rārēscō, ere, –, – rozplývať sa, rednúť,
miznúť
rāritās, ātis, f. vzácnosť, zriedkavosť
rārō (adv.) zriedka, málokedy
rārus, a, um riedky, zriedkavý, vzácny
rāster, trī, m. motyka, rýľ
ratiō, ōnis, f. počet, výpočet; rozum,
myslenie; zoznam; spôsob, postup; veda
ratiōnābilis, e rozumový, odôvodnený
ratiōnālis, e počtový, účtovný; rozumový
ratis, is, f. plť, loď
ratus, a, um vypočítaný, vyrátaný;
spoľahlivý, stanovený
rebellō, āre, āvī, ātum obnoviť vojnu,
vzbúriť sa
recēdō, ere, cessī, cessum ustupovať,
cúvať; oddeliť sa, miznúť; prestať; ujsť
recēns, entis čerstvý, nový, svieži;
prichádzajúci od, bezprostredne po čom
receptō, āre, āvī, ātum k sebe prijímať,
poskytovať útočisko
receptus, ūs, m. odvolanie; ústup, útočisko

recidō, ere, re(c)cidī, cāsūrus späť padnúť, pripadnúť, upadnúť, *r. ad ludibrium* stať sa terčom posmechu
recipiō, ere, cēpī, ceptum späť vziať; prijať, dostať, vziať; *animum r.* vzmužiť sa; vyslobodiť, ochrániť; dobyt', zmocniť sa, *r. urbem* zmocniť sa mesta, prevziať na seba
recitō, āre, āvī, ātum prednášať, recitovať
reclīnō, āre, āvī, ātum opierať, dozadu ohýbať; odkloniť, odvracať sa
recōgitō, āre, āvī, – de alqa re premyslieť, uvážiť
recondō, ere, didī, ditum uložiť, schovať
recordor, āri, ātus sum spomínať, rozpamätať sa
recreātiō, ōnis, f. osvieženie, zotavenie
recreō, āre, āvī, ātum osviežiť, obnoviť
rēctē (adv.) priamo, správne, náležite
rēctus, a, um rovný, priamy, správny, *r. viā* priamo; *n.* právo, spravodlivosť
recumbō, ere, cubuī, – ľahnúť si, položiť
recuperātiō, ōnis, f. znovunadobudnutie
recuperō, āre, āvī, ātum opäť získať, znova nadobudnúť
recusō, āre, āvī, ātum vzpierať sa, odporovať; ohradiť sa, protestovať
recutiō, ere, cussī, cussum alqd otriasať
reddō, ere, didī, ditum vrátiť (sa), ponechať; preukazovať; udávať, uvádzať; splniť; odovzdať, doručiť; napodobňovať
redēptiō, ōnis, f. vykúpenie; prenajatie
redeō, īre, īī, itum vracat' sa; spamätať sa, dostať sa k sebe; prísť, dostať sa k čomu

redigō, ere, ēgī, āctum späť hnať, priviesť; zohnať
redimīculum, ī, n. stuha, stužka, čelenka
redimiō, īre, īvī, ītum ovenčiť, ovinúť, obviazať
redimō, ere, ēmī, ēmptum vykúpiť, odkúpiť
redintegrō, āre, āvī, ātum obnoviť, uviesť do pôvodného stavu
reditiō, ōnis, f. (reditus, ūs, m.) návrat
redivīvus, a, um odložený, už upotrebený; omladnutý, oživený
redūcō, ere, dūxī, ductum späť priviesť
refectiō, ōnis, f. obnovenie, zotavenie
referō, ferre, rettūlī, rel(l)ātum späť zaniest', odniesť; obrátiť, *r. animum* obrátiť pozornosť; vracat', ustupovať; hovoriť, vravieť; porovnávať, posudzovať, počítať k čomu, medzi čo; *grātiām r.* odvd'áčovať sa
rēfert, ferre, tulit záleží na tom, je platné, osoží
refertus, a, um naplnený, plný
reficiō, ere, fēcī, fectum znovu urobiť; opraviť, obnoviť; osviežiť
reflectō, ere, flēxī, flexum späť obracať, ohýbať, *ab alqa re r.* odvracať od čoho
refugium, īī, n. útočisko
rēgālis, e kráľovský, kráľov, *pl.* kráľovská hodnosť, právo
rēgia, ae, f. kráľovský palác
rēgīna, ae, f. kráľovna
regiō, ōnis, f. krajina, kraj; hranica; smer
rēgius, a, um kráľovský
rēgnō, āre, āvī, ātum kraľovať, vládnuť
rēgnum, ī, n. vláda, moc; kráľovstvo

regō, ere, rēxī, rectum spravovať, riadiť
regredior, dī, gressus sum späť kráčať,
vrátiť sa
rēgula, ae, f. pravítko, olovnica; pravidlo
relātīvus, a, um vzťahový, *pronomēn r.*
vzťahové zámená
relaxātiō, ōnis, f. uvoľnenie, zmiernenie
relēgātiō, ōnis, f. vypovedanie, vyhostenie
relēgō, āre, āvī, ātum vzdialiť, vypovedať
relēgō, ere, lēgī, lēctum opäť prejsť,
prechádzať; opäť čítať
religiō, ōnis, f. náboženstvo, posvätnosť,
svätosť; poverčivosť, povera; záväzok,
povinnosť
religiōsus, a, um zbožný, posvätný,
svedomitý, prísny; úctyhodný
relinquō, ere, līquī, lictum nechať,
zanechať; prenechať, dovoliť čo; opustiť
reliquiae, ārum, f. pozostatky, zvyšky
reliquus, a, um pozostalý, zvyšný; ostatný
relūceō, ēre, lūxī – žiariť; opäť osvietiť
remedium, īī, n. liek; pomoc
rēmīgium, īī, n. veslovanie
rēmīgō, āre, –, – veslovať
remittō, ere, mīsī, missum prepustiť, späť
poslať; povoliť, zmierniť; zotaviť (sa)
remōtus, a, um vzdialený, ďaleko ležiaci
removeō, ēre, mōvī, mōtum odstraňovať,
vzdľať; nechať bokom
Remus, ī, m. Romulov brat
rēmus, ī, m. veslo
renovātiō, ōnis, f. obnovenie
renovō, āre, āvī, ātum obnoviť, osviežiť

renuntiō, āre, āvī, ātum ohlásiť, oznámiť, *r.*
consulem vyhlásiť za konzula
reor, rērī, rātus sum domnievať sa,
myslieť si; *rātus* nazdávajúc sa, mysliac,
veriac
reparō, āre, āvī, ātum znovu zadovážiť,
obnoviť; doplniť, opraviť
repellō, ere, reppulī, repulsum odrážať,
zaháňať; odvrátiť
repente (adv.) naraz, zrazu
repentīnus, a, um náhly, nečakaný
repercussus, ūs, m. odraz; (príd. meno)
späť odrazený, odrážajúci sa
repercutiō, ere, cussī, cussum späť odrážať
reperiō, īre, repperī, repertum nájsť,
objaviť; zistiť, vynájsť, vymyslieť
repetō, ere, īvī (īī), ītum útočiť, mieriť na
čo; opäť sa venovať, obnoviť; začínať,
vychádzať; späť žiadať, dožadovať sa
repōnō, ere, posuī, positum uložiť,
uschovať, odložiť; pochovať
reportō, āre, āvī, ātum späť nieť,
dopraviť; víťaziť, vyhrávať boj
repraesentō, āre, āvī, ātum opäť si
sprítomniť, predstaviť si
reprehendō, ere, hendī, hēsum karhať
repraehēnsiō, ōnis, f. výčitka, pokarhanie
reprimō, ere, pressī, pressum potlačiť,
zadržáť
rēptō, āre, āvī, ātum liezť, plaziť sa
repudiō, āre, āvī, ātum odmietiť, neuznať
repugnō, āre, āvī, ātum odporovať
requiēs, ētis, f. pokoj, odpočinok

requiēscō, ere, ēvī, ētum odpočívať,
zotaviť sa
requīrō, ere, quīsīvī, quīsītum pátrať,
skúmať
rēs, reī, f. vec, predmet, *pl.* svet, vesmír;
podstata, obsah; majetok; vláda, moc, ríša
r. Etrusca Etruská ríša; okolnosť, stav,
pomery; záujem ošoh, blaho; záležitosť;
právna vec, spor, *r. rustica* roľníctvo, *r.*
navalis námorníctvo, *r. militaris* vojenstvo, *r.*
frumentaria zásobovanie obilím, *res gestae*
dejiny, *rem gerere* konať, *r. publica* obec, štát
rescindō, ere, scidī, scissum strhnúť, zboriť
rescīscō, ere, sci(v)ī, scītum dozvedieť sa
rescribō, ere, scripsī, scriptum písomne
odpovedať; prepísať
rescriptum, ī, n. písomná odpoveď,
nariadenie
reservō, āre, āvī, ātum zachovať, ponechať
residuus, a, um pozostalý, zvyšný
resignō, āre, āvī, ātum odpečať, zjaviť
resistō, ere, stitī, – zastaviť sa, postaviť sa
na odpor, odporovať
resonantia, ae, f. ozvena
resonō, āre, āvī, ātum ozývať sa, zaznievať
respicīō, ere, spexī, spectrum obzerať sa, za
sebou vidieť; mať ohľad
respīrō, āre, āvī, ātum dýchať, oddychovať
respondeō, ēre, spondī, spōnsum sľúbiť si;
odpovedať, zodpovedať sa; odplácať
respōnsum, ī, n. odpoveď
restaurō, āre, āvī, ātum opäť vystaviť,
obnoviť

restinguō, ere, stīnxī, stīnctum uhasiť,
zahasiť, *sitim r.* uhasiť smäd
restis, is, f. povraz, lano
restituō, ere, uī, ūtum znova postaviť;
uviesť do pôvodného stavu
restō, āre, stitī, – zostať, vytrvať;
odporovať
restrictē (adv.) stručne; presne; prísne
resurgō, ere, surrēxī, surrēctum opäť
povstať, zdvihnúť sa; vstať z mŕtvych
rēte, is, n. sieť
retineō, ēre, tinuī, tentum zadržať, udržať;
zachovávať, *r. memoriam alcis rei* pamätať si
retrahō, ere, traxī, tractum späť ťahať,
vliecť
retrō (adv.) späť, naspäť, dozadu, vzadu
reus, a, um vinný, obžalovaný, *m.* vinník
reverentia, ae, f. úctivosť, úcta
revertor, rtī, rsus vrátiť sa
revocō, āre, āvī, ātum späť zavolať,
odvolať; odvrátiť
revolvō, ere, volvī, volūtum späť valiť,
rozvíjať, vinúť, točiť; premýšľať,
pozorovať, všímať si
rēx, rēgis, m. vládca, vladár, kráľ
Rhēa, ae, f. Rea, matka Romula a Rema
Rhēnus, ī, m. Rýn, hraničná rieka medzi
Galiou a Germániou
rhētor, ōris, m. rečník, učiteľ rečníctva
Rhodanus, ī, m. Rodan, rieka v Galii
Rhodos (Rhodus), ī, f. ostrov pri juhozáp.
pobreží Malej Ázie
rīdeō, ēre, rīsī, rīsum smiať sa, vysmievať
sa

rīdiculus, a, um smiešny, žartovný
rigidus, a, um tuhý, stuhnutý, neohybný;
krutý, neúprosný
rigor, ōris, m. tuhosť, tvrdosť
rīma, ae, f. trhlina, štrbina
rīpa, ae, f. breh (rieky)
rīsus, ūs, m. smiech
rīte (adv.) právoplatne, riadne
rītus, ūs, m. posvätný poriadok; zvyk
rīvus, ī, m. potok
rixor, ārī, ātus sum hádať sa, škiepiť
rōbur, ōris, n. sila; dub, dubové drevo
rōbustus, a, m pevný, silný, mohutný
rogō, āre, āvī, ātum pýtať sa; navrhovať
Rōma, ae, f. Rím, *Rōmānus, a, um* rímsky
Rōmānī, ōrum, m. Rimania
Rōmulus, ī, m. zakladateľ Ríma
rōs, rōris, f. rosa, vlhkosť, vlaha
rosa, ae, f. ruža
rōstrum, ī, n. zobák, pl. rečníšte
rota, ae, f. koleso; kruh
rotundus, a, um guľatý, okrúhly
ruber, bra, brum červený
rubescō, ere, rubuī, – zapýriť sa, červenat'
rūfus, a, um červenavý, ryšavý
ruīna, ae, f. zrúcanina, trosky, zrútenie sa
rūmor, ōris, m. povest', správa
(nezaručená); hlas ľudu
rūmpō, ere, rūpī, ruptum zlomiť,
pretrhnúť; zrušiť, *foedera* r. rušiť zmluvy
ruō, ere, ruī, rutum (ruitūrus) rútiť sa,
prúdiť, valiť sa, ponáhl'at' sa
rūpēs, is, f. skala, skalisko
rūrsus (m) (adv.) opäť, znova; zasa

rūs, rūris, n. pole, vidiek, *rūrī* na vidieku,
rūre z vidieka

rūsticus, a, um vidiecky, sedliacky,
dedinský, *m.* sedliak, dedinčan

S.

Sabīnus, a, um sabínsky

Sabīnī, ōrum, m. Sabíni, kmeň v str. Itálii

sacer, cra, crum posvätný, svätý;
zasvätený

sacra, ōrum, n. bohoslužba

sacerdōs, dōtis, m. kňaz, *f.* kňažka

sacrārium, iī, n. svätyňa

sacrificō, āre, āvī, ātum obetovať

sacrō, āre, āvī, ātum zasvätiť

sacrum, ī, n. posvätná vec, sviatosť; obeť

saec(u)lum, ī, n. storočie, pokolenie, doba
saepe (komp. *saepius*, superl. *saepissime*)

často, opätovne

saepenumerō (adv.) často, častokrát

saepiō, īre, saepsī, ptum ohradiť

saeptum, ī, n. ohrada, plot

saeviō, īre, iī, ītum zúriť, hnevať sa

saevus, a, um zúrivý, prudký, krutý

sāga, ae, f. veštica, čarodejnica

sagācitās, ātis, f. bystrosť, dôvtip

sagitta, ae, f. šíp, strela

sagittārius, iī, m. lukostrelec

sāl, salis, m. soľ

salix, icis, f. vrba

Salomon, ōnis, m. Šalamún, izraelský kráľ

saltō, āre, āvī, ātum skákať, tancovať

saltus, ūs, m. les, hora

salūber, bris, e zdravý, liečivý

salūs, ūtis, f. zdravie, blaho, šťastie;
záchrana; pozdrav
salūtāris, e zdravý, liečivý, prospešný
salūtātiō, ōnis, f. pozdravovanie, pozdrav
salūtātor, ōris, m. pozdravovateľ
salūtō, āre, āvī, ātum pozdravovať
salveō, ere, –, – byť zdravý, *salvē! salvēte!*
buď zdravý! buďte zdraví! vitajte!
salvus, a, um zdravý, neporušený
sanciō, īre, sānxī, sānctum posvätiť
sānctus, a, um svätý, posvätný
sānē (adv.) zdravo, rozumne; zaiste, ozaj
sanguis, guinis, m. krv; rod
sānitās, ātis, f. zdravie
sānō, āre, āvī, ātum liečiť, uzdravovať
sānus, a, um zdravý; rozumný, rozvážny
sapiēns, entis múdry, *m.* mudrc
sapientia, ae, f. múdrosť
sapiō, ere, sapiī, – chutiť ako, voňať ako
sapor, ōris, m. chuť; lahôdka; vkus
sarcina, ae, f. batoh; bremeno; tovar
sarmentum, ī, n. raždie
satis (sat) dosť, nadostač, *satis est* stačí
satiō, āre, āvī, ātum sýtiť, nasýtiť, (pas.)
nasýtiť sa
satisfaciō, ere, –, – zadosťučiniť
satur, a, um nasýtený, plný
satura, ae, f. rozmanitosť
Sāturnālia, ium, n. Saturnálie (decembrové
slávnosti na počesť Saturna)
Sāturnus, ī, m. staroitalský boh roľníctva
saturō, āre, āvī, ātum nasýtiť; upokojíť
saucius, a, um ranený, poranený
saxum, ī, n. skala, skalisko, kameň, balvan

scaena, ae, f. (gr.) javisko, scéna, divadlo
scaenicus, a, um divadelný
scālae, ārum, f. rebrík, schody
scalpō, ere, psī, ptum škriabať, ryť, rýpať
scelerātus, a, um zločinný, hriešny,
bezbožný
scelerō, āre, āvī, ātum zločinom poškvрниť
scelus, eris, n. zločin, hanebnosť
scēptrum, ī, n. (gr.) žezlo
schola, ae, f. (gr.) škola; prednáška
sciēns, entis vediači, vedomý
scientia, ae, f. *alcis rei* vedomosť, znalosť
scindō, ere, scidī, scissum štiepať; rozťať
sciō, īre, scīvī (sciī), scītum vedieť, poznať
Scīpiō, ōnis, m. rímske priezvisko
scīpiō, ōnis, m. palica, barla
scīscitor, ārī, ātus sum vypytovať sa,
vzvedieť
scīscō, ere, scīvī, scītum rozhodovať,
hlasovať pre čo, uznávať sa
scītum, ī, n. uznesenie, rozhodnutie
scopulus, ī, m. skala, úskalie
scrība, ae, m. pisár, tajomník
scrībō, ere, scrīpsī, scrīptum písať; ryť
scrīptor, ōris, m. pisár, spisovateľ, *s.rerum*
dejepisec
scrīptum, ī, n. čiarka, práca, kniha, spis
scrīptūra, ae, f. písanie, opísanie, spis
scrūpulōsus, a, um kostrbatý; príkry,
strmý; úzkostlivý
scrūtātor, ōris, m. skúmatel', vyšetrovateľ
sculpō, ere, sculpsī, ptum ryť, vyrývať,
vytesať
scūtum, ī, n. štít

Scylla, ae, m. (gr.) Scylla, úskalie
v messinskej úžine
Scythae, ārum, m. Skýti, kočovné kmene
sēcernō, ere, crēvī, crētum odísť, odstúpiť
secō, āre, secuī, sectum sekať, rezať, žať
sēcrētō (adv.) oddelene, tajne
sēcrētum, ī, n. tajomstvo; odlúčenosť
secta, ae, f. smernica, zásada, smer, cesta;
filozofická škola
sector, ārī, ātus sum prenasledovať
secundum (adv.) vzápätí, vzadu, po druhé
secundum (predl. s akuz.) podľa, vedľa,
popri, *s. flumen* povedľa rieky
secundus, a, um nasledujúci; priaznivý,
šťastný
secūris, is, f. sekera; moc, vláda
sēcūritās, ātis, f. bezstarostnosť, istota,
duševný pokoj
sēcūrus, a, um bezstarostný, bezpečný
sed (spojka odporovacia) ale, avšak, no
sēdecim šestnásť
sedeō, ēre, sēdī, sessum sedieť, zasadať
sēdēs, is, f. sídlo
sēditiō, ōnis, f. povstanie, vzbura
sēdulus, a, um dobromyseľný, úprimný
seges, etis, f. siatie, jarina, obilie
segmentum, ī, n. odsek; zlatý lem
sella, ae, f. sedadlo, stolica, kreslo
semel (adv.) raz, len raz
sēmen, minis, n. semeno, priesada
sēmestris, e šesťmesačný, polročný
semper vždy, stále, ustavične
sempiternus, a, um večný
senātor, ōris, m. senátor

senātōrius, a, um senátorský
senātus, ūs, m. senát
senectūs, ūtis, f. staroba, vysoký vek
senēscō, ere, senuī, – starnúť, slabnúť
senex, senis starý, *m.* stavec; *seniōrēs, um, m.* staršie mužstvo (od 45—60 rokov)
sēnī, ae, a po šesť
senium, iī, n. staroba, vysilenie
Senōnēs, um, m. Senóni, galský národ
sēnsim (adv.) pomaly, ledva badateľne
sēnsus, ūs, m. zmysel, pocit, vnem; mienka
sēnsuālis, e zmyslový, pocitový
sententia, ae, f. mienka, myšlienka, názor,
úsudok
sentīna, ae, f. kal; zberba (o ľuďoch)
sentīō, īre, sensī, sensum vnímať, cítiť,
rozumieť, poznať
sēparō, āre, āvī, ātum oddeliť, odlúčiť
sepeliō, īre, īvī (iī), sepultum pochovávať
sēpositus, a, um oddelený; zvláštny
septem sedem
September, bris, m. september
septēnī, ae, a po sedem
septentriōnēs, um, m. sever, súhvezdie
Veľkého a Malého voza
septimus, a, um siedmy
septingentī, ae, a sedemsto
sepulcrālis, e náhrobný, pohrebný
sepulcrum, ī, n. náhrobok
sepultūra, ae, f. pochovanie, pohreb
Sēquana, ae, m. hlavná rieka v Galii,
dnešná Seina
Sēquanī, ōrum, m. Sekváni, galský kmeň
sequāx, ācis sprevádzajúci, nasledujúci

sequor, sequī, secūtus sum alqm, alqd
nasledovať, sprevádzať; povoliť, vyhovieť
sera, ae, f. závera
serēnus, a, um jasný
seriēs, ēī, f. rad, reťaz; sled, usporiadanie
sērius, a, um vážny
sermō, ōnis, m. reč, rozhovor, beseda
serō, ere, sēvī, satum siať, sadiť
serō (serius) neskoro
serpēns, entis, m. had
sērus, a, um neskorý, oneskorený
serviō, īre, īvī (īī), ītum slúžiť, otročiť
servitūs, ūtis, f. otroctvo, poddanstvo
servō, āre, āvī, ātum zachovávať, chrániť
servus, ī, m. otrok, sluha
sestertius, iī, m. sestercius
sevērītās, ātis, f. prísnosť, vážnosť
sevērus, a, um prísny
sex šesť
sexāgēnī, ae, a po šesťdesiat
sexāgēsīmus, a, um šesťdesiaty
sexāgintā šesťdesiat
sextus, a, um šiesty
sī ak, ak by, keby
sīc tak
siccus, a, um suchý, vyschnutý
sicut, sicutī tak ako, ako, akoby
sīdus, eris, n. súhvezdie, hviezda
sigillum, ī, n. pečať, soška, figúrka
signifer, a, um hviezdnatý, *m.* zástavník
significātiō, ōnis, f. označenie, znamenie
significō, āre, āvī, ātum dávať znamenie, značiť, pozorovať
signum, ī, n. znak, znamenie; dôkaz

silentium, iī, n. mlčanie, ticho
sileō, ere, uī, – mlčať
silva, ae, f. les, hora
similis, e podobný
similitūdō, dinis, f. podobnosť
simplex, plicis jednoduchý, prostý
simul (adv.) spolu, zároveň, súčasne
simulac, simulatque len čo, sotva
simulācrum, ī, n. obraz, socha, umelecké dielo
simulātiō, ōnis, f. pretváрка, predstieranie
simulō, āre, āvī, ātum predstierať, napodobňovať
simultās, ātis, f. zápasenie, súperenie
sīn no ak, ale ak, ak však, keby však
sine (predl. s abl.) bez
singulāris, e ojedinelý, jednotlivý, zvláštny
singulī, ae, a jednotliví, po jednom
sinister, tra, trum ľavý
sinō, ere, sīvī, situm dovoliť, nechať, strpieť, dopustiť
sinus, ūs, m. záhyb, oblúk, zátoka; lono
sistō, ere, ste(i)tī, statum postaviť, zastaviť
sitiō, īre, īvī (īī), – byť smädny, žízniť
sitis, is, f. smäd, sucho
situs, a, am položený, postavený
situs, ūs, m. poloha, polozenie
sīve (seu) alebo
sobolēs – suboles
socer, erī, m. svokor
societās, ātis, f. spoločnosť, spolok
socius, ī, m. druh, spoločník
Sōcratēs, is, m. grécky idealistický filozof
sōl, sōlis, m. slnko

sōlācium, iī, n. útecha, potecha, potešenie
solea, ae, f. črievica; *soleās poscere* chcieť
odísť
soleō, ēre, solitus sum mať vo zvyku, často
robiť
solidus, a, um hustý, pevný, silný, tuhý
sollemnis, e slávnostný; každoročne sa
opakujúci
sollertia, ae, f. obratnosť, zručnosť
sollicitō, āre, āvī, ātum uvádzať do
pohybu; znepokojuvať
sollicitūdō, inis, f. znepokojenie,
rozčúlenie
sollicitus, a, um nepokojný, znepokojený
solum, ī, n. pôda, zem
sōlum len, iba, *non s.* nielen
sōlus, a, um (gen. *īus*, dat. *ī*) jediný, sám
solvō, ere, solvī, solūtum rozviazať,
uvoľniť; zaplatiť, oslobodiť
somnium, iī, n. sen
somnus, ī, m. spánok; smrť
sonitus, ūs, m. zvuk, hluk
sopor, ōris, m. tvrdý spánok, ospalivosť
soror, ōris, f. sestra
sors, sortis, f. los, žreb, osud
spargō, ere, sparsī, sparsum trúsiť, sypať
spatium, iī, n. priestor, miesto; veľkosť,
rozmer; obdobie, lehota, dĺžka;
vzdialenosť
speciēs, ēī, f. pohľad, výzor, podoba
specimen, inis, n. ukážka, príklad, dôkaz
spectāculum, ī, n. hľadisko, divadlo,
predstavenie

spectō, āre, āvī, ātum dívať sa, prezeráť;
skúmať, dosiahnuť
spectrum, ī, n. obraz
speculātor, ōris, m. vyzvedáč
speculor, ārī, ātus sum pátrať, vyzvedáť
spernō, ere, sprēvī, sprētum oddeľovať,
nevšimať si; pohrdáť
spērō, āre, āvī, ātum dúfať
spēs, speī, f. nádej, očakávanie; vyhládka
spīna, ae, f. trň, osteň
spīritus, ūs, m. vzduch, vánok, dutie
splendidus, a, um lesklý, skvelý, nádherný
splendor, ōris, m. lesk, jagot, nádhera
spoliō, āre, āvī, ātum vyzliecť, zvliecť
spondeō, ēre, sponondī, sponsum sľúbiť,
zaručiť sa za koho
spōns, spontis, f. vôľa
Stabiae, ārum, f. mesto neďaleko Pompejí
stadium, iī, n. dĺžková miera (asi 200 m),
závodisko
statim (adv.) pevne, stále, hneď
statiō, ōnis, f. postavenie, stanovište
Stator, ōris, m. Zastaviteľ, prímenie Jova
statua, ae, f. socha
statuō, ere, uī, ūtum postaviť, zriadiť,
založiť
statūra, ae, f. postava, vzrast
status, ūs, m. postoj, postava; postavenie,
stanovisko
stēlla, ae, f. hviezda
sterilis, e neplodný, neúrodný
sternō, ere, strāvī, strātum prestierať,
rozprestierať; povaliť, poraziť
stillō, āre, āvī, ātum kvapkať; stekať

stimulō, āre, āvī, ātum podpichovať,
podnecovať
stipendium, iī, n. plat, žold, mzda; daň
stirps, stirpis, f. kmeň, peň, výhonok
stō, āre, stetī, stātūrus stáť, v boji
odolávať; byť hotový; kotviť; byť
rozhodnutý, určený
stolidus, a, um hlúpy, sprostý
strēnuus, a, um silný, mohutný; udatný
strepitus, ūs, m. lomoz, hučanie
strepō, ere, strepuī, strepitum hrmotiť,
hučať, šumieť, lomoziť, zvučať
strīdeō, ēre a strīdō, ere, strīdī, – syčať,
pišťať, škriptať, vízgať
stringō, ere, strīnxī, strictum ľahko sa
dotýkať; ľahko poraniť
structūra, ae, f. stavba, štruktúra; zloženie
studeō, ēre, uī, – alci rei zaoberať sa,
usilovať sa, snažiť sa, túžiť, *s. novis rebus*
túžiť po prevratoch
studiōsus, a, um horlivý, usilovný, snaživý
studium, iī, n. snaha, úsilie, horlivosť, *s.*
pugnandi, bellandi bojaktivosť; láska,
náklonnosť, záľuba
stultitia, ae, f. hlúposť, sprostosť
stultus, a, uni hlúpy, sprostý
stupiditās, ātis, f. hlúposť, sprostosť
stupidus, a, um hlúpy, sprostý
Styx, ygis, f. (gr.) rieka v podsvetí;
podsvetie
suādeō, ēre, suāsī, suāsum (alqd) radiť;
(*alci*) prehovárať, presvedčovať
suāvis, e sladký, lahodný, príjemný,
roztomilý

sub (predl. s abl. na *kde?*, s akuz.
na *kam?*) pod; *s. montem* pod vrchom, na
úpätí vrchu; v, vo *s. templo* v chráme; *s.*
iugum mittere poslať pod jarmo
subdō, ere, didī, ditum podstrčiť; podrobiť,
podmaniť
subdulus, a, um ľstivý
subdūcō, ere, dūxī, ductum hore ťahať,
vyťahovať; vzdialiť, tajne vziať, vyhábať
sa; odpočívať
subeō, īre, iī (īvī), itum vchádzať,
vstupovať *s. tectum* vstúpiť do domu;
strpieť, podrobiť sa; vystriedať; útočiť
subiciō, ere, iēcī, iectum hodiť, postaviť,
podložiť; podrobiť, podmaniť; hádzať,
vyhadzovať; podstrčiť
subiectus, a, um ležiaci pod čím;
hraničiaci, susedný; podrobený; *a, ōrum, n.*
nížiny, údolia
subigō, ere, ēgī, actum hnať, poháňať;
podrobiť, podmaniť; spracovať, obrábať;
vzdelávať
subinde (adv.) hneď potom, za sebou
subitō (adv.) náhle
subitus, a, um náhly, neočakávaný
sublīme (adv.) do výšky, hore, vysoko
subluō, ere, luī, lūtum podmývať, obmývať
submittō (summittō), ere, misī, missum
spustiť, skloniť; povoliť v čom, odložiť;
podriaďiť, podrobiť; dopĺňovať; vystriedať
submoveō (summoveō), ēre, movī, mōtum
vzdialiť, odstrániť; vypovedať; odvrátiť
subolēs, is, f. dorast, potomstvo, rod
subscrīptiō, ōnis, f. podpis; zoznam, spis

subsequor, quī, secūtus sum bezprostredne nasledovať, ísť za, sprevádzať
subsidiū, ī, n. pomoc, posila; záloha
substituō, ere, uī, ūtum postaviť pod; dosadiť koho na čie miesto; nastrčiť
subtilis, e tenký, jemný; presný, dôkladný
subtilitās, ātis, f. jemnosť, nežnosť; dôkladnosť
suburbium, ī, n. predmestie
subveniō, īre, vēnī, ventum prísť na pomoc, pomáhať
succēdō, ere, cessī, cessum podstupovať; stúpať, vystupovať; vystriedať, dariť sa
succēsiō, ōnis, f. nástupníctvo; priebeh
succesus, ūs, m. postup, príchod; úspech
succumbō, ere, cubuī, cubitum na zem padnúť, klesnúť
succurrō, ere, succurrī, succursum vziať na seba, vbehnúť; podľahnúť
sūdor, ōris, m. pot; námaha, práca
Suēb(v)ī, ōrum, m. Svébovia, súhrnné označenie germánskych kmeňov
suēscō, ere, suēvī, suētum zvykať si, privykať si na čo
suētus, a, um zvyknutý, majúci vo zvyku
sufferō, ferre, sustulī, sublātum na seba vziať, podujať sa na; vytrpieť, znieť
sufficiō, ere, fēcī, fectum napustiť, sfarbiť; nahradzovať, doplňovať; poskytovať; stačiť, *sufficit, ut* stačí, aby
suffrāgium, ī, n. hlasovanie, hlas; súd, úsudok; hlasovacie právo *suffrāgia ferre dē alqa re* hlasovať o niečom
sulcus, ī, m. brázda

Sulla, ae, m. rímske rodové meno, *L. Cornelius S.* diktátor, protivník Máriov (138 – 78 pr. Kr.)
sum, esse, fuī, futūrus byť, jestvovať, trvať, žiť
summa, ae, f. najvyššie miesto, hlavný bod, jadro; súhrn, celok
summum, ī, n. najdôležitejšia vec
summus, a, um najvyšší, najhornejší
sūmō, ere, sūmpsī, sūmptum brať, vziať, chopiť sa; obliecť, na seba vziať; vynaložiť, užiť; zvoliť si, vybrať; domnievať sa, tvrdiť
sūmptus, ūs, m. náklad, výdavok
supellex, supellectilis, f. nábytok; výstroj, výbava
super (predl. s abl. a akuz.) nad čím, hore; pri; pre, kvôli; nad, vyše
super (adv.) hore, navrchu, zvrchu, zhora
superābilis, e prekročiteľný; premožiteľný
superbia, ae, f. pýcha, hrdosť, spupnosť
superbus, a, um pyšný, hrdý, nafúkaný; vyvýšený, vztýčený
superfluō, ere, flūxī, – pretekať, oplývať
superī, ōrum, m. nebešťania
superō, āre, āvī, ātum prečnievať, vyčnievať; byť vyšším, mať prevahu; prevyšovať; prežiť, zostať nažive; prestať, pretrpieť
supersum, esse, fuī, – zvyšovať, zostávať, *superest, ut* ostáva len, aby; prežiť; byť prebytočný
superus, a, um (komp. *superior, ius*; superl. *suprēmus, a, um*) horný, vrchný;

supera, ōrum, n. horné končatiny;
nadsvetie, nebo; pozemský; nebeský;
komp. vyšší, hornejší, prvší, predošlý,
minulý, *superiore nocte* predminulej noci;
mocnejší, silnejší; superl. najvyšší,
najhornejší, *in supremo monte* na vrchole
hory; prenesene najvznešenejší; *suprema,*
ōrum, n. posledné pocty, pohreb
superveniō, īre, vēnī, ventum ísť cez čo;
prísť ku komu; pridružiť sa; prekvapiť,
prepadnúť
supervolitō, āre, –, – letieť (ponad)
suppeditō, āre, āvī, ātum dávať,
poskytovať, zásobovať; byť v hojnosti,
zásobe; vystačiť
suppetō, ere, petīvī (petīī), ītum byť
naporúdzi, v pohotovosti; stačiť
suppleō, ēre, plēvī, plētum opäť, znovu
naplniť; doplniť
supplex, plicis pokorne prosiaci; prosebný
supplicium, īī, n. prosba, modlitba; pokuta,
trest; trest smrti
suprā (predl. s akuz.) nad čo, nad čím, za
čím, cez čo; viac ako; (adv.) hore, zhora
suprēmum (adv.) naposledy, posledný raz
surdus, a, um hluchý; bezcitný
surgō, ere, surrēxī, surrēctum vstať,
vztýčiť sa, vzpriamiť; dvíhať sa, búriť
(more); objaviť sa, povstať
susceptiō, ōnis, f. prevzatie
suscipiō, ere, cēpī, ceptum podchytiť,
zachytiť; podujat' sa, vziať na seba; ujať sa
koho, prijať

suspectō, āre, āvī, ātum podozrievať;
s obdivom pozerat' na koho
suspīciō, ōnis, f. podozrenie
suspīcor, ārī, ātus sum upodozrievať
sustentō, āre, āvī, ātum podopierať;
udržovať, podporovať
sustineō, ēre, tinuī, – držať, podopierať;
vydržať, zniešť; podstúpiť, podrobiť sa
sūtor, ōris, m. obuvník
suus, a, um svoj
syllaba, ae, f. (gr.) slabika
symbolum, ī, n. (*us, ī, m.*) (gr.) heslo,
poznávacie znamenie, symbol
Syrācūsae, ārum, f. Syrakúzy, hlavné
mesto Sicílie
syrinx, ngis, f. trsť, pišť'ala; nymfa Syrinx
premenená na trsť
syr̄tis, is, f. Syrta, piesočné plytčiny

T.

T. = Titus

tabella, ae, f. doštička, tabuľka, obrázok
taberna, ae, f. chatrč, búda, chalupa; krčma
tabula, ae, f. tabuľa, doska, *t. picta* obraz
taceō, ēre, uī, itum mlčať, čušať
tacitus, a, um mlčiaci, tichý; tajný, skrytý
P. Cornelius Tacitus, ī, m. slávny rímsky
historik (55 – 117)
tāctus, ūs, m. dotyk, dotýkanie; hmat
taeda, ae, f. lúč, trieska; fakľa; svadba;
borovicové drevo; milenka
taedet, ēre, taedit (= *taesum est* al.
pertaesum est) *alqm alcis rei* al. inf. hnuší
sa, bridí sa, protiví sa komu

taedium, iī, n. hnus, odpor, nechut'
taeter, tra, trum hnusný, ohavný
talentum, i, n. (gr.) talent, gr. jednotka váhy (20 – 40 kg); peňažná jednotka (váha striebra)
tālis, e taký
tam tak, tak veľmi, *tam fortis* taký udatný
tamdiū (adv.) tak dlho, dotiaľ, dovtedy
tamen predsa, jednako
tamquam (adv.) tak ako, ako
tandem (adv.) konečne, predsa, teda
tangō, ere, tetigī, tāctum alqd dotýkať sa, siahať, zavadiť; zasiahnúť, udrieť; zaoberať sa; zažiť, pocítiť
Tantalus, ī, m. (gr.) Tantalos, lýdsky kráľ, potrestaný večným hladom a smädom
tantisper (adv.) tak dlho, do tých čias
tantus, a, um taký veľký, toľký, *tantum* toľko, iba, len; *tantummodo* jedine, iba
tardē (adv.) zdĺhavo, pomaly, neskoro
tardus, a, um zdĺhavý, váhavý; tupý, lenivý
Tarentum, ī, n. prístav v Kalábrii
Tarquinius, iī, m. meno rímskeho kráľa
taurus, ī, m. býk, vól
tēctē (adv.) skryto, tajne
tēctum, ī, n. strecha, krov, povala, dom
tegō, ere, tēxī, tectum pokrývať, prikrývať; zahaľovať; pochovávať; *pas.* zahaľovať sa, obliekať sa, byť chránený
Tēlemachus, ī, m. syn Odysseov
tēlum, ī, n. zbraň, strela
temerārius, a, um nerozvážny, nerozumný, hlúpy

temere (adv.) nerozvážne, hlúpo, ľahkomyselne
temeritās, ātis, f. náhodnosť; nerozvážnosť; slepá odvaha, opovážlivosť
temperantia, ae, f. umiernenosť, miernosť, zdržanlivosť
temperātus, a, um usporiadaný, primeraný, mierny, zdržanlivý
temperō, āre, āvī, ātum miešať, spojovať; triediť; krotiť, mierniť
tempestās, ātis, f. čas, doba, počasie, povetrie; búrka; pohroma, skaza
templum, ī, n. chrám, svätyňa
temptō (tentō), āre, āvī, ātum ohmatávať, siahať, dotýkať sa; útočiť, napádať; pokúšať sa
tempus, oris, n. čas, doba, okamih
tempus, oris, n. (obyč. pl.) spánky, sluchy
tendō, ere, tetendī, tentum napínať, naťahovať, *t. sagittas* strieľať z luku; rozpínať, rozťahovať; upierať (oči); usilovať sa, snažiť sa
tenebrae, ārum, f. tma, temnota; noc, smrť; podsvetie; temnosť, nejasnosť
tenebrōsus, a, um tmavý, temný, chmúrny
teneō, ēre, tenuī, tentum držať; ísť, smerovať, mať obsadené; panovať, vládnuť; pristáť, zakotviť
tener, era, erum útlý, slabý; mladý
tenuis, e tenký, jemný, útlý
tenuō, āre, āvī, ātum stenčovať, zužovať; rozpúšťať, riediť; znižovať, zoslabovať
tepēscō, ere, puī, – otepľovať, zohrievať sa
tepidus, a, um teplý, vlažný

ter trikrát, tri razy; veľakrát
Terentius, iī, m. rímske rodové meno
tergum, ī, n. chrbát; ústup, útek, *terga dare, vertere* dať sa na útek; zadná strana
terra, ae, f. zem, krajina; hlina; *pl.* svet
terreō, ēre, uī, itum strašiť, ľakať, desiť
terrestris, stre zemský, pozemský, na zemi,
terrestria, ium, n. pozemské tvory
terror, ōris, m. strach, hrôza, zdesenie
tertius, a, um tretí; *tertium* po tretie
testāmentum, ī, n. testament, závet
testātus, a, um dosvedčený
testimōnium, iī, n. svedectvo; dôkaz
testis, is, m. svedok, *f.* svedkyňa
testor, ārī, ātus sum (testificor, ārī, ātus sum) svedčiť; ubezpečovať
testūdō, inis, f. korytnačka; voj. kryt, ochranná strieška
testula, ae, f. črepina, čriepok
Teucrī, ōrum, m. Teukrovia, Trójanania
Teutonī, ōrum, m. germánsky kmeň
Thalēs, ētis, m. gr. filozof (6. st. pr. Kr)
theātrum, ī, n. (gr.) divadlo, javisko, hľadisko
Thēbae, ārum, f. (gr.) Téby, hl. mesto Boiótie
Themistoclēs, is, m. aténsky štátnik
theogonia, ae, f. (gr.) pôvod bohov
theologia, ae, f. (gr.) teológia
thēsaurus, ī, m. (gr.) poklad, pokladnica
Thetis, idis, f. Tetis, morská bohyňa, Achillova matka
Thrācia, ae, f. Tráčia
Tiberis, is, m. Tiber

tībia, ae, f. píšťala, flauta
tilia, ae, f. lipa
timeō, ere, uī, – báť sa, obávať sa
timidus, a, um bojazlivý, plachý
timor, ōris, m. *alcis* strach, bázeň; postrach
ting(u)ō, ere, tīnxī, tīnctum zmáčať, namáčať; zvlažovať, vlhčiť
tīrō, ōnis, m. nováčik; začiatočník
tīrōcinium, iī, n. začiatok vojenskej služby; skúška, prvé vystúpenie
titulus, ī, m. nápis, nadpis, titul, meno
toga, ae, f. tóga, vrchný odev Rimanov
togātus, a, um oblečený v tóge; rímsky
tolerābilis, e znesiteľný; obstojný
tolerantia, ae, f. trpezlivosť, znášanlivosť
tolerō, āre, āvī, ātum znášať, trpieť
tollō, ere, sustulī, sublātum dvíhať hore; povznášať, povyšovať; povzbudzovať; mať na sebe, niešť, viezť; potlačiť, vyhladiť, skončiť; ničiť, mariť
tondeō, ēre, totondī, tonsum strihať, holiť
tonus, ī, m. tón, zvuk
topica, ōrum, n. (gr.) náuka o všeobecných dôvodoch a dôkazoch v rečníctve
tormentum, ī, n. nástroj na točenie, vojenský stroj na vrhanie striel; mučidlo, mučenie
torpidus, a, um stĺpnutý, stuhnutý, zmeravený; skrehnutý
torqueō, ēre, torsī, tortum točiť, krútiť; otáčať, obracať; mučiť, trýzniť; hádzať, *t. hastas* hádzať oštep
torreō, ēre, torruī, tostum sušiť (ohňom), páliť, piecť, smažiť

tortor, ōris, m. mučiteľ, kat
tot toľko, *quot – tot* koľko – toľko; iba len
totiē(n)s toľkokrát, tak často
tōtus, a, um celý, všetok; celkom, úplne
trabs, bis, f. brvno, trám; kmeň
tractō, āre, āvī, ātum ťahať, vláčiť;
dotýkať sa, brať do rúk; riadiť, spravovať;
zaoberať sa, zapodievať sa
tractus, ūs, m. ťah, ťahanie; rad, reťaz *t.*
arborum rad stromov
trāditiō, ōnis, f. odovzdávanie, postup;
ústne podanie
trādō, ere, didī, ditum odovzdávať,
podávať; predávať, zverovať; odporúčať
trādūcō, ere, duxī, ductum alqm alqd
prevádzať, prepravovať koho cez čo
tragicus, a, um tragický; strašný; vznešený
tragoedia, ae, f. (gr.) tragédia, trag. pátos
trahō, ere, traxī, tractum ťahať, vliecť,
nosiť; plieniť; lákať, vábiť; pohlcovať, sať;
nadobúdať, dostávať; predlžovať,
preťahovať; tráviť, prežívať
trāiciō, ere, iēcī, iectum alqm trans alqd
prehodiť; prepraviť, previesť
trāiectus, ūs, m. alcis rei preprava, prevoz
trānō, āre, – – preplávať; prenikať
tranquillus, a, um pokojný, tichý
trans (predl. s akuz.) cez, za
trānseō, īre, iī (īvī), ītum prechádzať,
prekročiť; prebehnúť; ísť, tiahnuť, plaviť
sa cez čo
trānsferō, ferre, tulī, lātum prenášať,
prevádzať
trānsfīgō, ere, fīxī, fīxum prebodnúť

trānsformis, e premenlivý, meniaci podobu
trānsfuga, ae, m. prebehlík, zbeh
trānsitus, ūs, m. priesmyk, priechod cez čo;
prestúpenie
trā(ns)lātiō, ōnis, f. prenášanie, prenesenie;
metafora
trānsmarīnus, a, um zámorský
trānsmittō, ere, mīsī, missum posielat' cez
čo; prekladať, prenášať; odovzdávať;
prepúšťať
trānsportō, āre, āvī, ātum prenášať,
prevážať
trā(ns)vehō, ere, vēxī, vectum prevážať,
prepravovať, preplaviť
Trebia, ae, f. prítok Pádu
trecēnī, ae, a po tristo
trecentēsimus, e tristý
trecentī, ae, a tristo
trēdecim trinásť
tremescō, ere, tremuī, – triasť sa, chvieť sa
od strachu
trepidātiō, ōnis, f. zmätok, poplach,
zdesenie, panika
trepidō, āre, āvī, ātum triasť sa, chvieť sa
trepidus, a, um trasúci sa, rýchly, zmätený
trēs, tria traja, tri
Treverī, ōrum, m. Treveri, germánsky
kmeň
triangulum, ī, n. trojuholník
tribūnicus, a, um tribúnsky, týkajúci sa
tribúna
tribūnus, ī, m. tribún
tribuō, ere, uī, ūtum udeľovať, dávať,
prepožičiavať; povoľovať; vyčítať

tribus, ūs, f. tribus, okres
tribūtum, ī, n. daň
trīcēnī, ae, a po tridsať
trīcēsīmus, a, um tridsiaty
triclīnium, īī, n. pohovka, ležadlo; stôl
trīduum, ī, n. tri dni, *via tridui* 3-dňová cesta
triennium, īī, n. obdobie troch rokov, tri roky
triēris, is, f. triéra, trojveslica
trīgintā tridsať
trīmus, a, um trojročný
trīnī, ae, a tri, troje
trīstis, e smutný, žalostný, zarmútený;
vážny, prísny
trītīcum, ī, n. pšenica
trīumphālis, e triumfálny, víťazný
trīumphō, āre, āvī, ātum sláviť triumf,
triumfovať; jasať, plesať
trīumphus, ī, m. (gr.) triumf, víťazoslávny
sprievod
trīumvīr, ī, m. triumvir, jeden muž z troch
Trōīa, ae, f. Trója, mesto v Malej Ázii
Trōīānus, a, um trójsky, *m.* Trójan
truncō, āre, āvī, ātum obsekávať,
obrezávať; znetvoriť
trux, trucis divý, spurný, hrozný; zúrivý
tū ty
tuba, ae, f. trúba, trúbka
tubicen, cinis, m. trubač
tueor, ērī, tutātus sum chrániť, hájiť
tugurium, īī, n. chyža, chalupa
tum (adv.) tu, vtedy, potom
tumēscō, ere, tumuī, – nadúvať sa;
opuchnúť, zduriť sa

tumidus, a, um nadutý, plný; opuchnutý
tumulō, āre, āvī, ātum pochovať
tumultus, ūs, m. búrka, rozčúlenie; vzburá,
nepokoj; poplach
tumulus, ī, m. kopec, vrch; mohyla, hrob
tunc (adv.) vtedy, tu, potom
tunica, ae, f. tunika (spodný odev)
turba, ae, f. dav, zástup; ruch, hrmot
turbō, inis, m. vír, krútnava; víchor, búrka
turbō, āre, āvī, ātum uvádzať do zmätku,
plašiť; náhle napadnúť
turpis, e škaredý, ohyzdný; ohavný
turpitūdō, inis, f. škaredosť, hanebnosť
turris, is, f. veža; palác, hrad
Tūscī, ōrum, m. Etruskovia
tussis, is, f. kašeľ
tūtō (adv.) bezpečne, iste
tūtus, a, um chránený, bezpečný, istý
tuus, a, um tvoj
tyrannis, idis, f. (gr.) tyranida, samovláda
tyrannus, ī, m. (gr.) samovládca, tyran

U.
ūber, eris úrodný, plodný; bohatý, hojný
ūbertās, ātis, f. úrodnosť
ubī (ubi) kde, kdekoľvek; keď, ako, len čo
ubicum(n)que (adv.) kdekoľvek
ubinam (adv.) kde?
ubīque (adv.) všade
ūdus, a, um vlhký, mokrý
ulcerōsus, a, um boľavý, vredovitý
ulcīscor, ī, ultus sum pomstiť sa
Ulixēs, is, m. Odysseus
ūllus, a, um (gen. sg. -īus, dat. -ī)

nejaký, (po zápore) nijaký, žiaden,
ulterior, ius zadnejší, vzdialenejší, zadný,
ultimus, a, um najzadnejší, najvzdialenejší,
posledný
ultiō, ōnis, f. pomsta, trest, odplata
ultor, ōris, m. pomstiteľ
ultrā na onom boku, na tamtej strane, tam;
dlhšie, za, vyše *u. biennium* dlhšie než 2 roky
ululō, āre, āvī, ātum vyť, revať; kričať,
húkať
umbra, ae, f. tieň, tôňa; ústranie
umbrōsus, a, um tónistý
umquam (unquam) niekedy, (po za-
pore) *neque u.* a nikdy
ūnā (adv.) vedno, spolu, zároveň
ūnanimus, a, um jednomyseľný, svorný
unda, ae, f. voda, vodstvo, vlna (na vode)
unde (adv.) odkiaľ, skade; prečo; ma čej
strane
undecim jedenásť
undecimus, a, um jedenásty
undique (adv.) zovšadiaľ, všade
ung(u)ō, ere, ūnxī, ūnctum natierať,
potierať, balzamovať
unguen, inis, n. voňavá masť, voňavka
unguis, is, m. necht; pazúr, dráp
ūnicus, a, um jediný; jedinečný, zvláštny
ūniversus, a, m všetok, celý, úplný
ūnus, a, um (gen. -ūs, dat. -ī) jeden,
jediný, jednotlivý, *u. et alter* jeden – druhý
ūnusquisque (ūnaquaeque, ūnumquodque)
jeden (každý); tenže, rovnaký, *uno tempore*
v tomže čase, súčasne

urbānitās, ātis, f. zdvorilosť, uhladenosť;
duchaplnosť
urbānus, a, um mestský, z mesta
urbs, urbis, f. mesto
urgeō, ēre, ursī, – tlačiť, tisnúť; trápiť,
nútiť; zdôrazňovať, vyčítať
urna, ae, f. nádoba, vedro, džbán,
popolnica; žrebovacía urna
ūrō, ere, ussī, ustum páliť, rozpáliť
ursus, ī, m. medveď
usquam (adv.) niekde; niekam
usque (adv.) jednostaj, stále, až, *quo u. až*
pokiaľ, ako dlho ešte; tak dlho
ūsūra, ae, f. užívanie, pôžitok
ūsurpō, āre, āvī, ātum užívať, používať;
privlastňovať si, domáhať sa čoho
ūsus, ūs, m. alcis rei užívanie, používanie,
úžitok; vykonávanie, konanie;
zaobchádzanie, styk; zvyk, obyčaj
ūsūra, ae, f. užívanie, pôžitok *unius ū.*
horae lehota jednej hodiny; úrok,
ūsusfructus, ūs, m. užívacie právo
ut (adv.) ako, *ut melius* o čo lepšie; akoby;
lebo, pretože, keďže; ako napríklad; len čo,
sotva; aby; že, *ut nemo* že nikto; hoci,
nech, čo by
utcumque (adv.) akokoľvek, nech
uter, utra, utrum ktorý, kto z dvoch
uterque, utraque, utrumque obidvaja,
obaja, obe; jeden - druhý
uterus, ī, m. brucho, lono; plod, potomstvo
ūtilis, e vhodný, súci, užitočný, prospešný
ūtilitās, ātis, f. užitočnosť, prospešnosť
ūtiliter (adv.) vhodne, užitočne

utinam (utī) kiež, bodaj, kiež by
ūtor, ūtī, ūsus sum aliqua re užívať,
používať, upotrebovať; využívať
utpote (adv.) ako možno, pretože, lebo
utrimque (adv.) z obidvoch strán
utrōque (adv.) na obidva boky, na obe
strany
utrum či
utut (adv.) akokoľvek
ūva, ae, f. hroznový stravec, hrozno; vinič
ūvidus, a, um alqa re vlhký, mokrý
uxor, ōris, f. manželka, žena, *uxorem ducere*
vziať si za manželku

V.

vacātiō, ōnis, f. alcis rei zbavenie sa čoho,
oslobodenie od čoho; (voj.) výslužba;
úl'ava, prepustenie
vacca, ae, f. krava
vacō, āre, āvī, ātum byť prázdny, voľný;
alqa re byť bez čoho, v. *culpā* byť bez viny
vacuus, a, um prázdny, opustený; voľný,
nemajúci čo, v. *curīs* byť bez starostí,
bezstarostný
vādō, ere, vāsī, vāsum kráčať, uberať sa,
ísť
vadum, ī, n. brod, plytčina
vae ach!, beda!
vāgīna, ae, f. pošva, obal klasu
vāgītus, ūs, m. kvílenie, nárek, plač
vāgor, ārī, ātus sum potulovať sa, blúdiť
vagus, a, um túlavý, blúdiaci, potulujúci sa
valdē (adv.) silne, mocne, veľmi
valēns, entis silný, zdravý, mocný

valeō, ēre, uī, itūrus byť silný, zdravý; byť
pri sile; mať moc, silu; mať úspech, dariť
sa; môcť, vedieť
valēscō, ere, valuī, – silnieť, mocnieť
valētūdō, dinis, f. zdravie, zdravotný stav
validus, a, um zdravý, mocný, mohutný,
vallis (vallēs), is, f. údolie, dolina
vallō, āre, āvī, ātum robiť násyp, val,
násypom ohradiť
vallum, ī, n. násyp, val
vallus, ī, m. kôl, kolík, tyčka
valvae, ārum, f. veraje, dvere
vānitās, ātis, f. prázdnota, hluchota
vannus, ī, f. vejačka, riečica
vānus, a, um prázdny; hluchý, jalový
vapor, ōris, m. para, výpar, dym
varietās, ātis, f. pestrosť, rozmanitosť
variō, āre, āvī, ātum robiť pestrým,
rozmanitým; premieňať
varius, a, um pestrý, rozmanitý, farbistý
vārus, a, um krivý, vykrivený; protiídúci
vās, vāsis, n. (pl. *vāsa, ōrum, n.*) nádoba,
váza; pl. náčinie, batožina
vastō, āre, āvī, ātum pustošiť, plieniť
vastus, a, um pustý, opustený, spustošený
vātēs, is, m. veštec
vāticinus, a, um veštecký, prorocký
-ve (príklonka) alebo
vectīgal, ālis, n. daň, poplatok, nájomné,
clo, mýto; dôchodok, príjem
vectīgālis, e platený ako daň
vegetus, a, um rýchly, bystrý; svieži
vehemēns, entis prudký, rýchly, náhly

vehō, ere, vēxī, vectum viezť, vozit',
dovážať; plaviť sa, letieť; *in currū* v. viezť sa
na voze
vel alebo, čiže, *vel – vel* alebo – alebo
vellus, eris, n. vlna, rúno, priadza
vēlōcitās, ātis, f. rýchlosť, bystrosť,
čerstvosť
vēlōx, ōcis rýchly, čerstvý
vēlum, ī, n. plachta
velut(ī) ako, akoby, ako napríklad
vēna, ae, f. žila, cieva
vēnālis, e predajný, vystavený na predaj
vēnātiō, ōnis, f. lov, lovenie, poľovanie
vendō, ere, didī, ditum predávať; (*pluris*
drahšie, *minoris* lacnejšie); zapredávať,
zradzovať
venēnum, ī, n. jed
venerābilis, e ctihodný, velebný, ctený
venerātiō, ōnis, f. uctievanie, velebenie
veneror, ārī, ātus sum ctiť, klaňať sa, koríť
venia, ae, f. milosť, vľúdnosť, odpustenie,
veniam dare udeliť milosť
veniō, īre, vēnī, ventum prichádzať,
priplaviť sa (lod'ou); ísť, chodiť; vznikáť,
rásť, pučať; stávať sa; pripadnúť, dostať
vēnor, ārī, ātus, sum loviť, poľovať
ventilō, āre, āvī, ātum vetrať, mávať
ventus, ī, m. vietor
vēnus, ī, m. predaj
Venus, eris, f. Venuša, bohyňa krásy
a lásky; pôvab, krása, vášeň
venustās, ātis, f. spanilosť, pôvab
vēr, vēris, n. jar
vērāx, ācis pravdovravný

verber, eris, n. úder, šľahnutie
verbera, um, n. šľahanie, bičovanie
verberō, āre, āvī, ātum bičovať, biť
verbum, ī, n. slovo, reč; modlitba
Vercingetorīx, īgis, m. kráľ galských
Arvernov, veliteľ celogalského povstania
vērē (adv.) pravdivo, správne, vskutku
verēcundia, ae, f. ostýchavosť, nesmelosť,
cudnosť
vereor, ērī, veritus sum báť sa, obávať sa;
brať ohľad na koho
Vergilius, iī, m. rímske rodové meno, P.
Vergilius Marō rímsky epický básnik (70 –
17 pr. Kr.)
vēritās, ātis, f. pravda
vernāculus, a, um domáci, mestský; rýdzo,
čisto rímsky
vērnus, a, um jarný
vērō naozaj, veru, vskutku, pravda
Verrēs, is, m. rímske priezvisko
versō, āre, āvī, ātum obracať, krútiť;
poháňať, znepokojovať
versor, ārī, ātus sum otáčať sa, žiť,
zdržiavať sa, diať sa
versus, ūs, m. verš; obrat, otáčanie
versus (predl. s akuz.) smerom k, do
vertex, icis, m. vír, krútnava; víchor,
vrchol, hora; hlava, *a vertice* zhora, zvrchu
vertīgō, inis, f. krútenie, vírenie, vír
vertō (vortō), ere, vertī, versum obracať,
otáčať; pohybovať, *terga* v. dať sa na útek
vērūm ale, no, avšak, v skutočnosti
vērus, a, um pravý, pravdivý; *verum, ī, n.*
pravda

verūtum, ī, n. kopija
vēscus, a, um chudý
vesper, erī, m. večer
Vesta, ae, f. bohyňa domáceho krbu
vester, tra, trum váš
vestibulum, ī, n. vchod do domu, predsieň
vestīgium, īī, n. stopa, šľapaj
vestīmentum, ī, n. šaty, rúcho, odev
vestiō, īre, īvī, ītum šatiť, odievať
vestis, is, f. odev, šaty
Vesuvius, ī, m. Vezuv, sopka blízko Neapola
veterānus, a, um starý, *subst.* veterán
vetō, āre, uī, itum alqm alqd zakazovať čo, brániť v čom, *vetor alqd facere* zakazuje sa mi robiť
vetus, eris starý
vetustās, ātis, f. staroba, vysoký vek, starobylosť
vetustus, a, um starý, starodávny
vexō, āre, āvī, ātum zmietať, lomcovať; trápiť, trýzniť, sužovať
via, ae, f. cesta, dráha; ulica
viātor, ōris, m. pocestný
vīcēnī, ae, a po dvadsať
vīcēsīmus, a, um dvadsiaty
vīcīnia, ae, f. susedstvo, blízkosť
vicis – vicem – vice striedanie, zmena; rozmanitosť
victor, ōris, m. víťaz
victōria, ae, f. víťazstvo
vīctus, ūs, m. živobytie, život
vīcus, ī, m. osada, laz, majer, dedina

videō, ēre, vīdī, vīsum vidieť, pozerat'+ navštíviť; poznávať; premýšľať
vidua, ae, f. vdova
viduus, a, um ovdovený, nevydatý, slobodný
vigil, ilis, m. strážca; bdejúci
vigilia, ae, f. bdenie; nočná stráž
vīgintī dvadsať
vincō, ere, vīcī, victum víťaziť, premáhať
villa, ae, f. (vidiecky) majetok; vila
vinc(u)lum, ī, n. povraz; väzba, puto (pl.) putá, väzenie, žalár; *in vincula dūcere* uvrhnúť do žalára
vindicō, āre, āvī, ātum robiť si nároky, vymáhať, dožadovať sa; pomstiť koho
vīnea, ae, f. vinica, vinohrad
vīnum, ī, n. víno
viola, ae, f. fialka
vir, virī, m. muž
vireō, ēre, uī, – zelenat' sa, byť zelený
virga, ae, f. prút, vetvička
virgō, ginis, f. panna, dievka
virīlis, e mužský, mužný, silný
virītim (adv.) po mužoch, podľa hláv
virtūs, ūtis, f. mužnosť, udatnosť, cnosť, ušľachtilosť
vīrus, ī, n. jed; sliz; šťava
vīs, vim, vī, f. sila; prudkosť; množstvo, *pl.*
vīrēs, ium, f. vojsko, *v. corporis* telesné sily
vīsus, ūs, m. videnie, pohľad, zrak
vīta, ae, f. život
vītālis, e životný, dlho žijúci
vītis, is, f. réva, vinič; víno
vitium, īī, n. chyba, vada, kaz

vītō, āre, āvī, ātum alqd chrániť sa ,
vyhýbať sa, unikať pred
vituperō, āre, āvī, ātum karhať, haniť
vīvō, ere, vīxī, – vīctūrus žiť, byť nažive;
užívať
vīvus, a, um živý, nažive
vix (adv.) sotva, ledva, horko-ťažko
vocābulum, ī, n. názov, meno, slovo
vōciferor, ārī, ātus sum volať, kričať
vocō, āre, āvī, ātum volať, privolávať;
lákať, vábiť; uvádzať
volātilis, e lietavý, okrídlený, *subst. f.* vták
volō, āre, āvī, ātum lietať, poletovať
volō, velle, voluī, – chcieť, priať si, želať si
Volscī, ōrum, m. Volskovia, sabellský
kmeň
volucer, cris, cre lietajúci, okrídlený
volucris, is, f. vták
voluntārius, a, um dobrovoľný
voluntās, ātis, f. vôľa, ochota
voluptās, ātis, f. rozkoš, slasť, pôžitok
volvō, ere, volvī, volūtum valiť, kotúľať,
gúľať; rozvíňať; vypúšťať, chrliť
vorāx, ācis pažravý, pahltný
vōtum, ī, n. sľub, modlitba
voveō, ēre, vōvī, vōtum sľubovať
vōx, vōcis, f. hlas, reč, krik; zvuk, tón
Vulcānus, ī, m. boh ohňa
vulgāris, e obecný, zvyčajný, všedný
vulgō, āre, āvī, ātum rozširovať,
uverejňovať, rozhlasovať; prezrádzať
vulgus (volgus), ī, n. ľud; množstvo, krdeľ
vulnerō (volnerō), āre, āvī, ātum raniť,
poraniť, ublížiť

vulnus, eris, n. rana, poranenie
vulpēs, is, f. líška
vultur (voltur), uris, m. sup
vultus, ūs, m. tvár, výraz tváre; zrak,
pohľad

X.

xenium, iī, n. (gr.) dar, darček; výslužka z
hostiny
Xenophōn, ōntis, m. (gr.) Xenofón, grécky
historik (4. st. pr. Kr.)
Xerxēs, is, m. (gr.) Xerxés, perzský kráľ (5.
st. pr. Kr.)

Z.

zaccharum (saccharum), ī, n. cukor
Zama, ae, f. Zama, mesto v severnej Afrike
zelō, āre, āvī, ātum alcis al. *alqm* horliť za
koho, čo; horlivo milovať
zelus, ī, m. (gr.) súperenie, súťaživosť
Zēnō(n), ōnis, m. (gr.) Zenón, elejský
filozof (5. st. pr. Kr.); zakladateľ stoickej
filozofie (4. -3. st. pr. Kr.)
zephyrus, ī, m. (gr.) mierny západný vetrík;
vánok, zefyr
zōna, ae, f. (gr.) pás, opasok; zemský
a nebeský pás; pásno

Zoznam použitej literatúry

- BATTS, G.: *Latin nyelvkönyv*. Budapest: Akadémiai kiadó, 1996. 491 s.
- FERENCZI, A. – MONOSTORI, M.: *Latin nyelvkönyv*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1999, 296 s.
- HEŘMANSKÝ, František: *Cvičebnica jazyka latinského + slovníková část*. Praha: Jednota českých filologov, 1938.
- KLYVE, G.: *Essential Latin Grammar*. Abingdon, 2010, 322 s.
- KURZ, G. – WOJACZEK, G.: *Studium Latinum. Latein für Universitätskurse*. Teil 1 + 2. Bamberg 1993.
- MEISSNER, C. – MECKELNBORG, Ch.: *Lateinische Phraseologie* (unter Mitarbeit von M. Becker). Darmstadt: 2004, 262 s.
- MELCHART, R. – LACHAWITZ, G.: *Ars grammatica*. Wien, 1995, 109 s.
- MÜLLER-LANCÉ, J.: *Latein für Romanisten. Ein Lehr- und Arbeitsbuch*. Tübingen: 2006, 272 s.
- NOVOTNÝ, František: *Latinská mluvnice*. Praha: H&H, 1957.
- PRACH, Václav: *Řecko – český slovník*. Praha: Vyšehrad, 1998, 588 + 135 s.
- PRAŽÁK, Josef: *Latinsko – český slovník*. Praha: Nákladem české grafické unie, a.s. 1926, 1335 s.
- QUITT, Zdeněk – KUCHARSKÝ, Pavel: *Česko – latinský slovník starověké a současné latiny*. Praha: SPN 1992, 901 s.
- SCORPIO, T.: *Ad Latine discendum via et ratio: metodo pratticissimo per apprendere la lingua Latina*. Roma, 2007.
- ŠALING, Samo – IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – MANÍKOVÁ, Zuzana: *Slovník cudzích slov*. Bratislava – Prešov: SAMO 2005, 687 s.
- ŠPAŇÁR, Július – HRABOVSKÝ, Jozef: *Latinsko – slovenský, slovensko – latinský slovník*. Bratislava: SPN 2012, 1222 s.
- ŠPAŇÁR, Július – HORECKÝ: *Latinská gramatika*. Bratislava: SPN, 1993.
- ŽILKA, Tibor: *Poetický slovník*. Bratislava: Tatran 1987, 435 s.

Mgr. Katarína Karabová, PhD.
Mgr. Nicol Sipekiová, PhD.

Latinský jazyk pre medievalistov III

Vysokoškolská učebnica
Vydanie prvé

Recenzenti
Prof. PhDr. Daniel Škoviera, PhD.
Doc. Mgr. Miloš Marek, PhD.

Jazyková korektúra Mgr. Erika Juríková, PhD.
Grafická úprava a sadzba © Ladislav Tkáčik

fftu

Vydavateľ
Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave
Hornopotočná 23 · 918 43 Trnava
historia@truni.sk · fff.truni.sk

© Katarína Karabová · Nicol Sipekiová · 2013
© Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave · 2013
ISBN 978-80-8082-635-2